

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת ראה תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

48 במשמע ואי בעית אימא עמטיהו דרגנן - משום דהאי "שור וכשב ועז" מביעי להו
 49 לכרובי מרי. אליה דחולין תיתסר - דחלב איקרי בפרק "כל הבשר" (תולין קזא).
 50 ששות בשלשון - שנקרא חלב בשלשון, ואליה לא איקרי חלב אלא בשב. אם כן
 51 נכתוב כל חלב שור וכשב - ומזהם ממעטנא אליה. דבעינן קרב חשוד בשוקן.
 52 לא דקיימת - לרבי נקט עריות. דאיתא. רביא נילי
 53 טובא ואיכא לאו בכל דרא. מאחת מנהג -
 54 משמע: מאחת חייב היה, מנהג חטאות. חלב
 55 וחלב - שני ויהי חלב. שם אחד - אחד -
 56 הכליות או חלב דרוקן. "שם אחד בהעלם
 57 אחד" לא גריסין. שני שמות - ביות משעל
 58 דבולאי וכות משעל דרוקן. ההקלמות
 59 מחליקן - דבין דנרתע לו בדינים - ויהי חן
 60 שני שגנות. חטאת בידיעה חלב דרומא.
 61 רחמי (קראד ר'): איא דודע אליה. חלב דנרת
 62 - דאיכא שני שמות בחיבתה. חלב
 63 ונתר, דחייב שתי חטאות. נתייב נמי משום
 64 קדש - אשם מעילות. איא אפר בר ששת
 65 שנים שאכל חלב דקדוש - ועלמס שנים
 66 חלב חייב ששים, ולהכי לא חשיב אשם
 67 מעילות אלא של שם אחד, ורבי יהודה היא
 68 דמחייב אהלך מוקדשש שתים משום חלב.
 69 ושני שמות דקדוש - משום דחובל מוקדש
 70 בחיבו תרי קראי. חלב נבלח לוקח שרים -
 71 משום חלב ומשום נבלח. והמוקדשן משום
 72 חלב ומשום זרות שלש - שתיים משום חלב
 73 כדמפרש לקמן, ואות משום זרות. ונקמה -
 74 הוותא דלעיל קדושני שני שמות, כלומר משתי
 75 בהמות משני מנין, ורבי שמעון קרא - ומכאן
 76 שיר לעמוד בזמן לענין קרבן - וברחיא
 77 דלעיל קרבן קמיירי. דבני חטאות חביב
 78 זעשה מאחת מהנהג. חבא כמאן עסקינן -
 79 ויהי חלב שני שמות - כגון בשאלי בשני
 80 מנחין, שני מאכלי, דהיינו שני שמות, כגון
 81 בתשל זבלי. ולשטא דאורינא: חייב ששים.
 82 ארת חלב חלב וארת חלב קדוש - איב ששים.
 83 מעילה, ודלא כרבי יהודה דמחייב משום חלב
 84 ששים, משום שני לאיק דבתיבי חלב בתרי
 85 (סוקי). דרבי יהושע - בפרק אמורו לה
 86 (בירכות טו.ג). תרי קראי - דבן קמישם -
 87 זמות עולם, חן דוד בחולין בין בקדשים.
 88 חלבך חלב המוקדשן איכא שני לאיק
 89 משום חלב. חלב חולין נפקא ליה לרבי יהודה
 90 כדאמרין בפרק "אלו עוברין" (פסחים מג.ב).
 91 "כל כול אוכל חלב מן הבמה", חלב לי אלא
 92 חלב תמימין דראוי לקרב. חלב בעלי מומין
 93 מנף? תלמוד לומר: "כל חלב". חלב מנף?
 94 תלמוד לומר: "כי כלי".

קסבר

1 יצאו עדים וזמפין - בתורת כהנים. גבי פר בהן משיח. דהכי אמרינן. אדר שריבנו
 2 דברים שהן בעבודה וזה דברים שאינן בעבודה וזה, יכול שאני מרבה המסית
 3 והמדיח ותיבין וזמפין - תלמוד לומר: "ושעה", יצאו אלו שאק בהן מעשה, יצאו
 4 מכלל חטאת. אמת על פי כתיב בהו - וימנא עקמת פר חיה ערישא. גיליון - דא "על"
 5 פי כתיב, דהכי אמרת חבל בעלמא אבי ביה
 6 מעשה? הולין וישנן כירייה - עיקר דעתן
 7 בראיית החיל, שמעידין שה שרא. הלך לא
 8 חשיב מעשה. חייב על כן אחת ואחת -
 9 מלקות, אם אבא בהתראה אחת. לוקין על
 10 כלא שבללות - על כל אחד ואחד. ורגנן
 11 אבא אין לוקין - ואי תיסק. חבל לילק אפילו
 12 חזא דהוא מנאז לוק. וילף שור שור ששבת
 13 - "למען ינאש שורך" (שמות כ). מה הם
 14 וזה עוף כירוא, מה דהכי מוקמינן בבבא קמא
 15 בפרק שור שנתה חל הפרה (נד.ג). כל חלב
 16 כשב - דליכא חשוא גורה שיה שור נתרבה
 17 נבנסים - "חצי חיה היה לפני". עז נתרבה
 18 בעבודה וזה - חבה חר - חר
 19 השוה שבחן שחן מין בהמה וחלבו אסור.
 20 ואימרו כבדויהם קריבים. נתרבו אצל עבודה
 21 וזה - פר כבדו. ורבי יהודה. דהי גריסין. מה
 22 לשור וכשב שני בתן חרב אצל מנב -
 23 שור נבנסים, וכשב כאלה. אבל עז אן
 24 בקרבנו ריבוי אצל מנבח. הא כי כתיב קרא
 25 בענינא דקדישים כתיב - ודחת (קראד ז)
 26 "כי כל אוכל חלב מן הבמה" וגו'. והואיל
 27 ובענינא דקדוש כתיב - דאי אין חיה
 28 נהנה חיה. הלכך לא אינטרד שור וכשב
 29 למשיר בהו. סבל דרגנן סבר - לא לפינן
 30 לא דיל חלב מענינא? בתניה. דבול
 31 עילמא לפינן דבר למד מענינא - בעלמא,
 32 אבל חבא לאו ענינא, דהאי לא דהאי ברת.
 33 והכא כתיב קמיפניו בו - גירסא זו הכתובה
 34 בספרים משמעותיה. ועל ידי פרשנים שונים
 35 שלא היו בקיאין בשמעתה ופרשנה שביבין
 36 בתוך הגירסא. וכך הצעה ולא יותר. והכא
 37 ברא מקפילי מה סבר למיך לאו מלאו ולא
 38 מברת, ומר סבר לאו מלאו לפינן לא מברת
 39 לא לפינן. דהכי פירושא: רבי ישמעאל סבר
 40 למיך דרב מענינא. כן לא מלאו כן לאו
 41 מברת. ורגנן כשרי - לא מלאו למיך זה
 42 מזה. משון בפרש ארת, דרבי רבי מענינא.
 43 כי הידא דבשר חלב חלבה השניה בפרק "כל
 44 הבשר" (חולין טו.ג). "לא תאכלנו" - בבשר
 45 חלב התבין מותר. אבל לאו מברת. כעין
 46 חבא - לא לפינן דבר למד מענינא. ולכך
 47 לא חבב שור וכשב ועז חיה אמרנא חיה

קסבר

35 יצאו לזון פירוק: מה לשעור וכשב ששן יצו בר רבוי? הלכך לא ילפי מהרדי. - שפר אגמרי ליה! אלא לעולם ענינא דרבי ישמעאל כדאמרין
 36 מעיקרא, דאם בן נקבות: "כל חלב" וישמעאל; מא אגמרי, מא אדבת "שור ורגנן חלב חיה" דהא פי כתב קרא - ענינא דקדשים, ודבר למד
 37 מענינא: - מכלל דרגנן סבר! לא ילפינן דבר למד מענינא, לא, וכדילי עילמא לפינן דרב חלב המד מענינא, והכא כתיב פליא: רבי ישמעאל סבר: למיך לאו מלאו,
 38 בין מלאו ובין מלאו דקרת; ו"דיל חלב שור ועז" - מלאו ד"חלק עולם לזרזיכם בכל משומיכם כל חלב כל דם לא חלבל" דכתיב בענינא דקדשים.
 39 וקדשים לא אית בהון חיה - אף "כל חלב שור" - פי כתיב ליה חטמא ליכא לספוקי בתניה, הלכך "שור וכשב ועז" חלקה הוא דאמא, לחיב על כל אחת ואחת.
 40 וילפינן לאו ד"דיל חלב" ולא ד"חלק עולם" מברת ד"כי כל אוכל חלב מן הבמה אשר יקריבו מנחה" - מה הוא חלק - אף תרין חלקי. ורגנן: לאו מלאו
 41 וילפינן, לאו מברת לא ילפינן, ואיבעתי אמיא: היינו מעמידיהו דרגנן, כדאמר ליה רבי מרי לרב יבדו: אלא מעשה, אלהי דחולין תיתסר! אמר ליה, עלך אמר קרא:
 42 "כל חלב שור וכשב ועז" - דבר השוה בשלשון בעינו, ולכא. הלכך, פי אמא "שור וכשב ועז" - למישרי אלהי דחולין הוא דאמא. ורבי ישמעאל אמר קל: אם
 43 כן, לימא קרא "כל חלב שור וכשב" - ענה ליה? שמע מניה לחלק. אמר רבי תניא: מודה רבי ישמעאל לענין קרבן, שאין מביא אלא הפחית אחת; מאי מביא?
 44 דלא דמי תרין לאו ללאו דקריעות. תנו רבנן: "ועשה אחת" ו"ועשה נהג" - לחיב על כל אחת ואחת, שאם אכל חלב וחלב, שם אחד בשני העלמות - חייב ששים;
 45 שתי שמות בעלמא אחת - חייב ששים. אמר ליה רבי בר חמא לרב חקדא: בשלמא שם אחד בשני העלמות חייב ששים - משום דהעלמות מחלקין, ואם שני
 46 שמות בעלמא אחת, אמאי חייב ששים? דא ענינא העלמות מחלקין? וליא! אמר ליה: חלב כמאי עסקינן - כגון דאכל חלב דנותר, דלמתיב משום נותר ומשום
 47 חלב? חייב ששים אחת, ותייב נמי משום קדוש! אלא אמר רב ששת: כגון דאכל חלב דקדוש, ורבי יהודה היא, דתניא: חלב חלב נבלח, דאכל חלב דמוקדשין -
 48 חייב ששים; רבי יהודה אמר: חלב מוקדשין - לוקח שלש. מחיבו עלה במנעריא; ונקמה מהן חלב דשור וכשב ועז, ורבי ישמעאל היה, דאכל חלב וקח שלש!

אלמא

35 יצאו לזון פירוק: מה לשעור וכשב ששן יצו בר רבוי? הלכך לא ילפי מהרדי. - שפר אגמרי ליה! אלא לעולם ענינא דרבי ישמעאל כדאמרין
 36 מעיקרא, דאם בן נקבות: "כל חלב" וישמעאל; מא אגמרי, מא אדבת "שור ורגנן חלב חיה" דהא פי כתב קרא - ענינא דקדשים, ודבר למד
 37 מענינא: - מכלל דרגנן סבר! לא ילפינן דבר למד מענינא, לא, וכדילי עילמא לפינן דרב חלב המד מענינא, והכא כתיב פליא: רבי ישמעאל סבר: למיך לאו מלאו,
 38 בין מלאו ובין מלאו דקרת; ו"דיל חלב שור ועז" - מלאו ד"חלק עולם לזרזיכם בכל משומיכם כל חלב כל דם לא חלבל" דכתיב בענינא דקדשים.
 39 וקדשים לא אית בהון חיה - אף "כל חלב שור" - פי כתיב ליה חטמא ליכא לספוקי בתניה, הלכך "שור וכשב ועז" חלקה הוא דאמא, לחיב על כל אחת ואחת.
 40 וילפינן לאו ד"דיל חלב" ולא ד"חלק עולם" מברת ד"כי כל אוכל חלב מן הבמה אשר יקריבו מנחה" - מה הוא חלב - אף תרין חלקי. ורגנן: לאו מלאו
 41 וילפינן, לאו מברת לא ילפינן, ואיבעתי אמיא: היינו מעמידיהו דרגנן, כדאמר ליה רבי מרי לרב יבדו: אלא מעשה, אלהי דחולין תיתסר! אמר ליה, עלך אמר קרא:
 42 "כל חלב שור וכשב ועז" - דבר השוה בשלשון בעינו, ולכא. הלכך, פי אמא "שור וכשב ועז" - למישרי אלהי דחולין הוא דאמא. ורבי ישמעאל אמר קל: אם
 43 כן, לימא קרא "כל חלב שור וכשב" - ענה ליה? שמע מניה לחלק. אמר רבי תניא: מודה רבי ישמעאל לענין קרבן, שאין מביא אלא הפחית אחת; מאי מביא?
 44 דלא דמי תרין לאו ללאו דקריעות. תנו רבנן: "ועשה אחת" ו"ועשה נהג" - לחיב על כל אחת ואחת, שאם אכל חלב וחלב, שם אחד בשני העלמות - חייב ששים;
 45 שתי שמות בעלמא אחת - חייב ששים. אמר ליה רבי בר חמא לרב חקדא: בשלמא שם אחד בשני העלמות חייב ששים - משום דהעלמות מחלקין, ואם שני
 46 שמות בעלמא אחת, אמאי חייב ששים? דא ענינא העלמות מחלקין? וליא! אמר ליה: חלב כמאי עסקינן - כגון דאכל חלב דנותר, דלמתיב משום נותר ומשום
 47 חלב? חייב ששים אחת, ותייב נמי משום קדוש! אלא אמר רב ששת: כגון דאכל חלב דקדוש, ורבי יהודה היא, דתניא: חלב חלב נבלח, דאכל חלב דמוקדשין -
 48 חייב ששים; רבי יהודה אמר: חלב מוקדשין - לוקח שלש. מחיבו עלה במנעריא; ונקמה מהן חלב דשור וכשב ועז, ורבי ישמעאל היה, דאכל חלב וקח שלש!

1 קב"ר - רבנו. לא רחוקת עלים" - בקדשים. הוא בענינו אדוקים תיב. ולא רכל
 2 חלב" - בחולין ולא בקדשים. הכי גרסין: אבל חולין דאסור חלבו אימא לא - והכי
 3 פירושו: אבל חולין דקולי, אימא לא אסור חלבו. דאסור חלבו אימא לא - כלומר,
 4 אימא לא אסור חלבו. ולשון הפרך היא, לשון גרסא ירושלמית. חלב מוקדשין הותר
 5 בכללו - דאף אלה איקרי חלב בבבש
 6 ואשרתאי חלב ועו. ורבי יהודה סבר כי
 7 כתיב נמי כו - בדמורין לעיל. מכלל ארבעת
 8 לא יפי' - בתמיהה. לאו ולא ארבעת
 9 למירין - דבר מענינו, בין לאו מלאו - כגון
 10 בעלמא גביביר בניו דן בפרק אבן דהבשר (חולין)
 11 קבא. בין לאו מכרת - כגון כהן. מה חילין
 12 בקדשים אין לאו בקדשים. והבן סברי לאו
 13 ללאו הויא דלפינן - כי דהתם, אבל לאו מכרת
 14 לא מילין הלכך בחולין תיב. ואף הו
 15 הספחים משבשים, וכולה גרסא ליתא. הי
 16 גרסינן. ועו רבנו כל וכל וכל דם לא תאכלו,
 17 רבי יהודה אמר מה חלב לוקח שתיק את דם
 18 לוקח שתיק, ודכתיב ואמרתם אי בן אלא
 19 אזהרה אחת. מאי שנא חלב - כלומר, מאי
 20 טעמא בתביה לרם בחד הל' ליתביה באפי
 21 נפשיה, ואנא ידענא דלוקח שתיק דמאי שנא
 22 חלב לוקח שתיק כלא הקשא. כלומר, דם
 23 נמי כתיב כו קראי אי הוה כתיב באפי
 24 נפשיה, כגון כול דם לא תאכלו לכתוב באפי
 25 עולם, למה לו לכתוב בחד הל' ב' באימק
 26 מבעילא - בסוף כ' ולא תבשר" בשחטת חולין
 27 (קדוה). אימא כי הכי דאיבעית מרות קרבן
 28 מעילה, איבעית נמי מנלקות דהוה קא
 29 משמע על. הכי גרסינן: סלקא דעתך אמינא
 30 הואיל ואיבעית מבעילא איבעית נמי מרות.
 31 קא משמע לך. אימא לרבנן - כיון דהרביעין
 32 לכתביה חילין לא וביה הקשא אלא משום רות.
 33 ורבנן פליגי עליה ואמרו: אין בו אלא אזהרה
 34 אחת - מכלל דסביאי רוב מרות נמי
 35 איבעית, ורמא לו דהירודו הקשא למה לו מה חלב
 36 מיוחד שחלבו חלוק מבשרו - שלא נאמר
 37 אסור חלב אלא ויבן וכשבוע ועו, שהלכן אסור
 38 ובשר מותר. ואיבעית מוצרפין או עיס הו
 39 לא אסור בשם שרתן אלא אלא אסור תהיב
 40 לכה. ואין הותר מנעוף לאיסור חוץ מאיסור
 41 יוד. אף אם - אי אע"פ כי פשיטא דהוה
 42 בטמאן, רמא לו להטעוף הוה דהבשר להתיבי
 43 בכית משניה טעמא טעם - לא יצטרפו.
 44 שנלמד מה טעמא. מה החלב על כרדחה לילקח
 45 מפירו מלחצטרופ, שהרי הלוקח לו לאיסור
 46 הוה ליהדר, דאין לאיסור הותרו מצטרפים - אף
 47 דם הטמאם, הואיל דהוה חלוק מבשרן, שיש
 48 על דם אסור חוץ מן משום דם, מה שאין כן
 49 בבשר - אינו מנעוף אפילו לענו (איסור)
 50 טעמא. יצאו שריצים - מרין היקש החו
 51 דם הטמא און מן חלוק מבשרן, שאין שחטת הוה
 52 דמן גמולין את אלא משום שרץ, בדמורין
 53 פרק "שם שחטת" (כריתות כ.א.ב). יצאו
 54 שריצים שאין קרוב טעמא לקח בו, הילכך
 55 מצטרפין וחד עו. שהרי שם אחד לוק. הילכך
 56 חלב ובשר מנעוף, דאין מותר על דמן

משום דם. בדמורין בפרק "דמ שחטת" (שם) שאין אזהרת דם אלא בבמה וזה ויפך
 כו. דם שרין מוזה נפקא - דאי ללמוד לשרין גופיה - הא כתיב: "אלה הטמאים לבשר",
 למוטאה - לבעושה. אבל"ל - בכיות. הילכך - דאמרת: כל שאין דמן ולקוח מבשרו
 מצטרפין. נחש נמי על גב דלאו רבי טעמא הוא - מצטרפו דמן בלשרו לכיות
 לאבילתו. דאין מותרין על דמי לאו כתיב
 בשר. דאיתרבו למוטאה - בדמורין יוה
 לבם הטמא - לימד על דם השרץ ובשרו
 מצטרפין למוטאה. שלש בכיות - 64
 ביאורי מות', וחד ביצו את אחרין. ואפילו
 לרבי יהודה - לא נפקא ליה דם התמיצת מוח
 מן דם בריחתי. דם - הוה ליה למכתב. מה
 תלמוד לומר כל דם - ביאורי מות' איש
 איש מנת ישראל ומן הגר הנכבד אשר
 אכל דם ותתיב פניו. וכן לאו כתיב
 אבל דם קדשים שתפס ויזאה בו, שהתפר
 בו, שראוי לכפרה על המזבח, דהא כפרה
 תיכנס אהבו. זואי נתתי על המזבח
 לבשר, ועד וזה דראוי לכתוב. דם חולין
 לבשר. כדאמרינן בסוף "תמיד נשחט"
 בפסחים (ס.ה.א). אלא - לעולם רבנו, דלא
 נפקא לחולין מירביא דרב"ל. ואף על גב
 דלית ליה כרת בדם התמיצת - מביע ליה דו
 לרם לרם כיוסי, לרם חוץ ושק שבישו
 ותגלה. סלקא דעתך אמינא: בעילה אגב
 ארעא. ואי הדר אכלה - עפרא בעלמא הוא,
 ולא לית ליה. וישתה לאוין - וקר
 לית ליה דורשה. חד (ויקרא ד. ו) דחקת עלם,
 וחד ביצו את אחרין (שם ז) - כל דם אגב
 תאכלו בכל משבוחים, וחד ביאורי מות'
 (ז) - דם כל בשר לא תאכלו, וחד
 בראתא וכבי (ברכות ג.) - לא תאכלו על
 הארץ תשפנו כמים, הרי המשה. ודתיב
 לעיל מניה' על האכל תפס על השרש -
 באבר מן חוץ משמע, ודתיב חוץ אלא
 תאכלנו מוקמין בפרק "כל הבשר" בשחטת
 חולין (קטו). אזהרה לבישר תכלה. ועוד כתיב
 בראתא אנכי. דק רמז דברו לא תאכלו,
 ומוקמין ליה בפרק שני בדבור (טו.א). אבל
 פסולי הוקדשים. ודתיב ביאורי מות': כל
 בשר מנכס לא תאכלו - מוקמין ליה בותר
 כניסם וחלודי גוילים על הקטום. אמר ר' י
 אילא אבל מעשר שני על תגו ותיודו ויצהר
 לוקח בשר - משום' לא תוכל לאכל
 בשרך. ורבינו - לאו האב מכלל עשה
 עשה. ובאנן שיק' חוץ אהו. וכתוב לא
 תוכל לאכלם - דהא אייזר לוקי' שולתיכם
 ודתיב מעשרותיכם. ותיב וקלי וברטל
 לפני עומרו. קלי - שולתיכם בתורה. 105
 ושתמולל ביד, ולא הוהבב באור. קלי 106
 וברטל איחורו בענייניו - לא חת. קלי 107
 תרבה בתורה הקטור - רכובת (ויקרא כג) 108
 גביה' קלי' באש. ואף על גב דבהווא קרא 109
 כתיב כרמל - לא תוכלו אלא על ידי האור, 110
 כדאמרינן במנחות (ה.א.ב). אבוב של קליות היה 111
 שם מוקמין בכרתי שיהא אור שלט בכלו, 112
 ולשון כרמל - דר ומל, דר שמלל. 113
 לחם

42 מילי דרמו חלוק מבשרו משמע. אמר רבא: שלש כריתות האמורות בדם, למאי? אחת לרם חולין, ואחת לרם
 קדשים, ואחת לרם התמיצת. - הניקא לרבי יהודה, התמא: דם התמיצת באזהרה, רבי יהודה אמר: בכרת. אלא לרבנן, הריא למאי אהא? ואפילו לרבי יהודה,
 43 קרת נפקא ליה מן "כל דם!" התמא, רבי יהודה אמר: "דם", מה תלמוד לומר: "כל דם?" אי ליה אלא דם קדשים שהנפש יוצא בו, דם חולין ודם התמיצת
 44 מצין? תלמוד לומר: "כל דם!" - אהא לרם חולין, ואהא לרם קדשים, ואהא לרם ביטוי. ואמר רבא: המשה חולין בדם האמורין בדם קלמה? אחת אלא
 45 חולין, ואחת לרם קדשים, ואחת לרם ביטוי, ואחת לרם חולין, ואחת לרם חולין, ואחת לרם חולין, ואחת לרם חולין, ואחת לרם חולין, ואחת לרם חולין,
 46 לוקח על ששקלולתו: - שאני רבא דמיתרי' קרא, מביד רבא דהתמא: - ואבלקת לפני' ה' איתרין מעשר דהגו תרישין ויגדלת', כגמים - און, מרובין - אלא, קמה ל'
 47 דכתב רבנא: וכל אבכל פשעין דמעשר דגנך ותישעין ותיגדלת' - תלקח. - אי מכהוהו, הנה אמאי: הנה מילי בעשה, אבכל בלאו - אימא לא, אמנו לחכי
 48

1 לחם ישנו במנותו - דלום הפנים אקיר מנחה. ושתי הלחם של עצרת דרתיבו בהו
2 (במדבר כח): "בהקריבכם מנחה חרשה". שכן איתנה בעניינהו - הלכך לא מצית
3 לפרת לה, ודאי כי אמרנן: מה לקלי דאיתיה בעיניה - ליבא למינה: כחמי יובת
4 שכן תרבו אצל מנות - וכו' פירש: מה לקלי שכן תרבה על ידי מנותו - ליבא
5 למינה: לחם יובת. הפגול אקיר מנחה. תורה

6 והיבין עליו ברה, ולא למדה התבון
7 שיהא כברה, ולא נאמר "בקרבים דהורי"
8 "ואכולי עניו ישא". ואף על גב דכתיב ביה
9 פגול - לא ביפגול גמור קמייה, אלא
10 במחשבו דהיבוסת חקיקו קמייה, דכבי דרשנין
11 מותרת כתיב ושחיתת חקיקו קמייה. (כחב.) אם
12 אינו ענין לחוץ ולמנו - תתנו ענין לחוץ
13 למקומו. וליבא למינה דאיתיה ברה עליו קא
14 דכתיב בפגול גמור יביא את ארץ: "והתם
15 האוכלת ממנו עניו ישא" ורש"י וירוש' ורובת
16 כתיב: ממנו עניו ישא, ולא מחברו, דרדיטי
17 לחוץ למקומו דכתיב ביה מחשבה כותיה.
18 נאמר כאן - ליבא את ארץ: הפגול גמור
19 "דנפש האוכלת" וגו', ומה כתיב "לא
20 חישב" - דהיינו פגול גמור, חוץ ולמנו.
21 ונאמר לחלן - גבי נותר בפרשת "דריש"י
22 תורה: "ואכולי עניו ישא" וגו' מה (כאן
23 ולהלן) דאיתיה תורה ברה, דכתיב:
24 "ונבחרתי" ולא למינה התבון - לנותר כתיב
25 אלא בנדרה שיה. ולא דיענן דהאי ברה
26 דקרישית תהי' בנותר קמייה, דהא ברה
27 קרישית דרש"י קמינו תבית, ושבעת דעליה
28 קא לא משת דאיתיה "דקיש" בתו
29 מאנושה אחר מנופי תורה - בדברישהו
30 אחיה הנה הנה - כתיב באשתי (יקרא יז)
31 "ערת אשה ובהת לא תגלה", דרשמה -
32 בתה ממנו ובהת מאוה, סיפיה אשתי -
33 דנה זמה היא. וכתיב (שם) "ערת בן בנך
34 או בת בן", ובאנושה כתיב, דהא בתו
35 מאנושה נפקא לו מקרא דלעיל "ערת בן
36 ובהת". ובהת לא כתיבא באנושה, אלא אחיה
37 "יהנה" ויהנה מאנושה: כתיב באשתי "שאתה
38 דנה זמה היא" וכתיב באנושה "כי ערחת
39 תנה" מה דתם כתיבא בתו, וכתיב "שאתה
40 ובהת" - אף כאן בני באנושה. עשה בתו
41 כבת בתו, ולא תמאר: כל חזונו הוא אזו
42 ומדריקן מן הדין. ומה זמה לרשימה - כי
43 יקח איש את אשה ואת אמה זמה היא"
44 (ויקרא כ) - נפקלין - רוב עובדי סקילה. כגון
45 הבא על האם על הבטלה, לא כתיבא סקילה.
46 אלא "דמיחם בני" (שם) - המפגם - לטורן
47 מננו, דהייב דרתיב (שמות ל): "אשר יקח
48 כבודו. ויחם ממנו - אחר, שלא פטמו.
49 ואשר יתן ממנו - מאותו של משה. לחצאין
50 - כגון ששה לוגין, דהווא דרמש הזה הדין.
51 ששין עשר לוגין. לחצאין דקשרת - מנחה

52 שמונים וארבעה מנן. ודבכל יום היה מקטיר מנה כדאמרנן לקמן (ברכות וא) שלש
53 מאות שלשים וחמשה מנן (בכזבן ימות החמה). פרס שחריה - חצי מנה. חמש מאות
54 - שקלים. קמון בשם חמש מאות - דרבה אמר קרא: "ומצותו חמשים ומאתים".
55 ולדכבי נקט מחציתו - שלא יהו שקלים אותו הכל בידו אלא לחצאין, כדי שיהו
56 כשם שהי דבריה. תנא הכי לחצאין - ליה

57 כלומר, להכי אשבענן ברייתא. דאי
58 ממשמעותא דקרא ודאי אמיתא: קנה ברשם
59 כקמון בשם, דומיחצויה דקרא תרתייהו
60 קאי, קא משמע לך. מחצה למחצה - שהיו
61 שוקלין לחצאין. עין יבדע - שאין בהשם
62 מנכרי. (ע"א) המקום יודע - בחכמות -
63 שלא היה שוקל החכמות לבד, אלא מניין
64 כמות שוק. והמקום יודע מה משקל. פירוש
65 רובי. אלא אמר רב יהודה הכי קשיא ליה
66 רמי. - הכי רשטיין אלא אמר רב יהודה
67 מדקא מייתי ליה תרי זמני - דהאי לאפשי
68 הוא דעביד. שלא יניח משקל בל' - שישקול
69 הוא דעביד ובשם נותר הכרוב, ולא ישקול
70 במניין דמר רורו, ויחזור וישקול קנה כדה
71 מן דרור. תיקונין - בשבטמי. אינו סיכפ -
72 דשמן כל אהה אלא שנים עשר לוגין, ועיקרו
73 הוה כחבא. ושארן כביס - שישלכו זמנים.
74 ולשבעין עילוקן השמן לא יכלעוהו. וקלט
75 השמן את הירוח וקפחו - קנחו. וברור:
76 "קפחו את הירחה" מינא (פ.אפ.) קנח משה
77 לשמן מעל העיקרון ונתנו בעלזחת.
78 וכן גם אחד נוסף - אשאה ממניה.
79 שאינו ספק אמילו לטורן אחרן כגון כל שבעה
80 שני מלואים דמפרש בפרק קמא ונאמר
81 (ח.א.): "שבעה ימים מילא את דכב" (יקרא
82 ו). ותיקט משיחה לריבוי, דרתיב: "למשחה
83 ברם המלואים את יום דים" (שמות כט). ולי
84 לירוחתיבם - אלאמא כולוה שנים עשר לוגין
85 דקמי עשית לבוא. ודריבוי - היה גרול
86 מיהווא שני שנים. ודריבוי גם במלכס ב' ב'ג.
87 יהוואחו בן עשרים ועלש שנה היה במלכו
88 ושלושה חודשים מלך, ובהיקים כתיב (שם):
89 "בן עשרים חמש שנה היה מלכו". נמנא
90 דהיקים דרוב מיהוואו שתי שנים. כך שרתי
91 כסדר עולם. כגון ששלוש בישראל - יהו
92 המלכות ירושה. ולא עבי משיחה. אבל כי
93 איבא מחלוקת - לאו רישא דהי. ובעי
94 משיחה בתחלה. ולא מלכי ישראל - משבא
95 אבל שאלו נמשח. ודפשי מחלוקתי כל
96 יורם נפשו - ברשלנות מלך בן מלך
97 דבית דהי. כי איבא מחלוקת - נפקא לך
98 מקראי דהדר למלחמה קמייתא למשחה.
99 אבל מלכי ישראל לא חזו למשחה כלל.
100 בתפסותיה דביא - נמשח. ולא לשמן
101 המשחה. הכי רשטיין: וואמר רבי יוחנן ויאת
102 ידואחו, וצדיקוהו הוא שלום.

38 בבמתקנתה דקשרת, וכתיב לגבי קשרת: "לא תעשה לך" - לך עשה לך
39 וְיִלְךָ מִשְׁמֵן: מה ישנו - כי מפסם לחציון פטור; אף קשרת נמי - כי מפסם לחציון פטור; אלא
40 אמר לך רבא: גבי שמן כתיב "במתקנתה לא תעשה כמותה" - כמותה הוא דאמור, אבל חציון שפוי דמי; גבי קשרת דכתיב: "והקשרת אשר תעשה" - כל עשייה דקשרת,
41 אפשר דמקטיר פרס שחריה ופרס בין הערובים. וכן רגנון, שמן המשחה: קר דרור המשחוח. קרה המשחוח. קמון בשם המשחוח, וקנה בשם המשחוח ומאחם
42 ונמנא כולמ אלה ושבעה מאות וחמשים. תנא מנינא קא משמע לך? - תנא הא קא קשיא ליה, אימא: קנה בשם קמנאן בשם, מה קמנאן בשם מחציתו בחמשים
43 ומאתים - אף קנה בשם מחציתו חמשים ומאתים, דרורו תרין זמנים אלוים. ואימא הכי נמי - אף כן, נכתוב קרא: "דקמון בשם וקנה בשם מחצה ויחנהו חמשים ומאתים".
44 אמר ליה רב פפא לאבאי: כשהוא שוקל, בהקרב הוא שוקל או עין בעין הוא שוקל? אמר ליה, והקמא כתב: "בד כבד", ואת אמרת בהקרב? - והאימר רב יהודה:
45 הקודש ברך הוא וידע הקרבות, ולכא דאית ביה הקרב? אלא אמר רב יהודה: דקמון בשם אפמי מייתי מחציתו דחמש מאות, חמשים ומאתים ביה וינאן וחמשים
46 ומאתים ביה וינאן? פון דכחלוהו חמש מאות הוין, מייתי חמש מאות בבת אחתו שבע מיתיה. קמנייתיה ביה לקמון בשם בתרי זמני - תקרב איתיה ביה, וידעוהו שוקל
47 הוא וידע הקרבות. וימא "דב כבד" - אמר רבינא: שלא יתי משקל במשקל וישקול. וכן רגנון: שמן המשחה שבעה משה במדבר דקשרת. דבין רבי יהודה:
48 אמר לו רבי יוסי והלא למדך העוקרין אינו סיפק! כיצד עושה? חביאו העוקרין שלקום בפנים, ויצרף עליהן שמן המשחה וקלט את תריח, וקפחו. אמר לו רבי יהודה:

1 והא ברך חשיב ליה - והחשיב שלשים ורביעי. דמלך יכניהו - בן יהויקים תחת
 2 יהויקים אביו, קמי צדקיהו. שנאמר ואת כלי הזהב וגו' - מדכתיב ביארונו מצדו,
 3 אלאמל כל וזכא דודי ארון הוי ארבע בהרית. וכי איגני - איגניו בהרית. תנו את
 4 הארון - בבית אשר בה שלמה כי אין לכם משא בכתב, ורסינן במסכת שקלים דף
 5 א, אמר ליה: את גלה עונכם לבלל - שוב
 6 אק אתם מחזיקין אתו כבהפכים, ונגונו
 7 צנצנת אתיא שמה שמה - כתיב בארצות
 8 (שמות א') 'אשר אתער לך שמה', ובעצנת
 9 כתיב (שמות טו): 'ותן שמה מלא העומר מן'.
 10 מקלו של אהרן אתיא משפרת משפרת -

1 וְכִי גַם אֶחָד נִעְשָׂה בְשֵׁמֶן הַמִּשְׁחָה? וְהֲלֹא נִסִּים הִרְבֵּה
 2 נִעְשׂוּ בּוֹ מִתְחַלְתָּו עַד סוֹפוֹ, תְּחַלְתָּו לֹא הָיָה אֶלָּא
 3 שְׁנַיִם עֶשֶׂר לֹו, וְבוֹ נִמְשַׁח הַמִּשְׁכָּן וְכֻלּוֹ וְאַהֲרֹן וְכֻלּוֹ
 4 כָּל שְׂבַעַת יְמֵי הַמְּלוּאִים, וְבוֹ נִמְשָׁחוּ כֹהֲנִים גְּדוֹלִים
 5 וְיֹמְלִכִים, וְכֻלּוֹ קָיָם לְעֵתִיד לְבָא, שְׁנָאמֵר: "שֵׁמֶן מִשְׁחַת"

6 קדש יהיה זה לך לדרתיכם", "זה" גנימטריא שנים עשר לגוין הויין. תנו רבנן: "ויצק משה את שמן המשחה וימשה את המשכן"
 7 וגו', רבי יהודה אומר: שמן המשחה נעשה משה פמברך הרבה נסים נעשו בו סופו, תחלתו לא היה אלא
 8 שנים עשר לגוין, כמה יורה בולעין, כמה עיריין בולעין, כמה האיר שורף, ובו נמשח משכן וכליו, אהרן וכוניו כל שבעת ימי
 9 המלואים, ובו נמשחו כהנים גדולים וימלכים, ואפילו כהן גדול בן כהן גדול טעון משיחה. ואין מושחין מלך בן מלך. ואם אמרו:
 10 מפני מה משחו את שלמה? מפני מחלוקת אדוניה, ואת יהואש - מפני עתליה, ואת יהואחז - מפני יהויקים אחיו, שהיה גדול
 11 מאחיו שתי שנים. אמר מר: ואפילו כהן גדול בן כהן גדול טעון משיחה. מנלן? דכתיב: "והכהן המשיח תחתיו מבניו", נימא קרא:
 12 "והכהן שתחתיו מבניו", מאי 'המשיח'? הא קא משמע לן, דאפילו מבניו, ההוא דמשה - הוי כהן גדול, ואי לא משה - לא הוי
 13 כהן גדול. אמר מר: אין מושחין מלך בן מלך. מנלן? אמר רב אחא בר יעקב, דכתיב: "למען יארד ימים על ממלכתו הוא וכוניו
 14 כל המים", ורשעה היא. "ומפני מה משחו את שלמה? מפני מחלוקת אדוניה". מנלן דכי אתי מחלוקת פני משיחה, ולא כל
 15 דבעי מלכא מורית ליה מלכותא? אמר רב פפא, אמר קרא: "בקרב ישראל" - בזמן שלום בישראל. תנא: אף יהוא בן נמשי
 16 לא נמשח אלא מפני מחלוקת יורם בן אחאב. אמאי? תיפוק ליה דמלך ראשון הוא! - חסורי מחסרה והכי תתני: מלכי בית דוד
 17 מושחין, מלכי ישראל אין מושחין, ואם תאמר: מפני מה משחו יהוא בן נמשי? מפני מחלוקת יורם בן אחאב. אמר מר: מלכי
 18 בית דוד מושחין, ואין מלכי ישראל מושחין. מנלן? דכתיב: "קום משחרו בן יהוא" - זה טעון משיחה, ואין אתר טעון משיחה.
 19 אמר מר: מפני מחלוקת יורם. ומשום מחלוקת יורם בן אחאב נמעל בשמן המשחה? - בדאמר רב פפא: באפרסמא דכיא, הא
 20 נמי באפרסמא דכיא. "ואת יהואחז מפני יהויקים, שהיה גדול מפניו שתי שנים". ומי קשיש? והכתיב: "וכני יאשיה
 21 הככור יותנן והשני יהויקים והשלישי צדקיהו והרביעי שלום", ואמר רבי יוחנן: הוא יהואחז הוא צדקיהו הוא שלום!
 22 אלא, לעולם יהויקים קשיש, ואמאי קרי ליה ככור - שהוא ככור למלכות. ומי מוקמינן זוטא קמי קשישא? והכתיב:
 23 "ואת הממלכה נתן להורם כי הוא הככור!" - ההוא ממלא מקום אבותיו היה. אמר מר: הוא שלום הוא צדקיהו.
 24 והא דכרי קשיש! - ומאי קרי ליה שלישי - שהוא שלישי לבנים; ומאי קרי ליה רביעי - שהוא רביעי למלכות, משום דמלך יכניה
 25 קמיה; בתחלה היה יהואחז, וסוף מלך יהויקים, וסוף מלך יכניה, וסוף מלך צדקיהו. תנו רבנן: הוא שלום הוא צדקיהו, ולמה נקרא
 26 שמו שלום? שהיה שלם בעשיו. דבר אחר: שלום - שלום מלכות בית דוד בימיו. ומה שמו? מתניה שמו, שנאמר: "ויצק
 27 את המלכה דוד תחתיו ויבש שמו צדקה", דאמר לו: הו צדק עליך את היום את המלך בן, שנאמר: "ויכניאו בבלה", וכתיב:
 28 "וגם פמלך נבוכד נבחרו מלך ככל מדר אשה והשביעו באלהים". ומי הוה שמו המשחה? והתני: ששגנו ארון, נגנו צנצנת הון,
 29 וזלזלות שמן המשחה, ומקלו של אהרן שקדים ופרחים, וארנו ששגור פלשתים דודון לאהי ישראל, שנאמר: "ואת כלי הזהב
 30 אשר השתכח לו אישם תשימו בארנו מצדו". ומי נגנו? יאשיה מלך יהודה נגנו, שנאמר: "ויאמר המלך אל הכהנים תנו את ארון
 31 הקדש", ואמר רבי אלעזר: אתיא "שם" "שם", אתיא "זרות" "זרות", אתיא "משפחת" "משפחת"! אמר רב פפא: באפרסמא
 32 דכיא. תנו רבנן: מושחין את המלכים כמין נור, ואת הכהנים כמין "כי", אמר רב מנשיה: כמין "כי" ויני. תני דרנא: בתחלה
 33 מציק שמן על ראשו, ואחר כך נוטן לו שמן בין ריסי עיניו ותני אהרית: בתחלה נוטן לו שמן בין ריסי עיניו, ואחר כך
 34 מציק לו שמן על ראשו! - תנא הוא, איבא למאן דאמר: משיחה עדיפא, ואיבא למאן דאמר: יציקה עדיפא. מאי מעמא דמאן
 35 דאמר יציקה עדיפא? שנאמר: "ויצק משמן המשחה על ראש אהרן", ומאן דאמר משיחה עדיפא, קסבר: שכן נתרבה אצל כל
 36 שרת. - והכתיב "ויצק", וילכוסף "וימשיח". - הכי אמר: מה פעם "ויצק" - משום "וימשה את המשחה"; ומה פעם "ויצק" - משום "ויצק" - עולות
 37 השוה הוירד על הראש" וגו' - כמין שמי טיפין ומגליות היו תלויות אהרן כונו. אמר רב כהנא, אתו לבידן: תנא: כשהוא מספר - עולות
 38 וישבות בעיניו יגנו. ועל דבר זה היה משה רבינו דואג, שפא חס ושלום מגלתי בשמן המשחה! וצתה בת קול אמרה: "ככל
 39 חרמון שירד על הררי ציון", מה פל אין בו מעלה - אף שמן שיוירד על זן אהרן אין בו מעלה. ועדיין אהרן היה דואג, שפא
 40 משה לא מעל ואני מעלתי! וצתה בת קול ואמרה לו: "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", מה משה לא מעל, אף
 41 אתה לא מעלתי. תנו רבנן: אין מושחין את המלכים אלא על הפעיו, כדי שתמישד מלכותו, שנאמר: "ויאמר המלך
 42 אל כניו וגו' והורדתם אתו על גחון וגו' ומשה אותו שם". אמר רב אמי: האי מאן דבעי לידע אי משכא שפא אי
 43 לא, מייתי שרנא כהן עשרה יומין דבין ריש שפא לזוטא דכיפוי, וניתלי בביתא דלא נשיב זיקא, אי מישד הנוריה
 44 - גידע דמסיק שתיה. ומאן דבעי נעבד עיסקי, ובעי דגידע אי מצלח עיסקי אי לא, גידעי תרגולא, אי שמין ושפר
 45 - גידע דמצלח. האי מאן דבעי ניופק באורחא, ובעי דגידע אי הדר לכיתיה, ניעול ניקום בביתא דכהתא, אם הוי
 כבואה

46 רבן שמעון בן גמליאל - לפרושי אחא. ששפיץ - מושחן. שיתראה נאה - ששחררה
 47 היא. שיתראה עזה - שיהא ריהא חזק. למקדש - בעבורה היו מטמטמן. מסייע ליה
 48 כו' - מרלא מפרש ליה (לכרא בשעת שריית) מננים וחנן בה מן גרלים. מסייע ליה.
 49 דקאמר כל מעשיה בקדש בעורה. המקדש נכסיו - קיימא לן סתם היקדשות לבדק
 50 הכתי. וחזו ביה דברים מקדשי לירקבן ציבור

51 ודיקטמו ק"ל המקדש ביצא ויש כתב דבר
 52 הריא למזבח - אינו יורא מיד מזבח
 53 לעולם. הריא ליהודי - מוכרח אתו לחייב
 54 הציצק קרבן, והריא לעצור - אי אפשר
 55 להקריבו, דבעי לעשות תרומות תפוחות.
 56 היצק נותנן אותה לאומנין בשבון. ובגמרא
 57 מפרש באומני בתב אבסינן וחזו וטעילן
 58 קטרת, במנכב שקלים פברק "התרומה מה
 59 לעולם" ופרק דר הלכות זו. את הא תלחו -
 60 זהם מעשתי שקלים. חזי וראוי לחייב כותן
 61 לצבור. בתמה ויחיה - לאו דוקא. אלא לאו
 62 קשר - דאניו ראי אלא לעצור. אלמא
 63 עשרת קטרת מן התזילן ובחור, וקשא ר' לר'
 64 ויסר ברי חנינא באותה הניתנת כו' - לעולם
 65 בקדש נעשית, ולא הסיפקו ללוקחה דהמני
 66 בעי שיקדשהו. מותר קשר - שכלל שנה
 67 היה לשנה מאותן שלשה מניס יתירין שבו
 68 גדול מבניס, ולא יהוד מקטיר אלמ מלא
 69 פניו, ושאר המותר. ואותו מותר לא היה
 70 אלא לשנה מבית כנסת ואילך. רבסן ראש
 71 השנה דתרומת שקלים, דאמר הורה ריש
 72 המבא קרבן מתרומה ויהיה. כנסת ראש
 73 התבא (זא). ומה היה עושין בו. מפרשינן -
 74 מקדש ברק היתב את שכר האומניא
 75 התחוקס את ברק הכתי. ומחללין - את
 76 מותר ולא על המותר. מעות. לחת זמן שהיא
 77 בקדושה - אינן שורין לתבא לאומנין,
 78 דכל דבר שראוי למזבח אינו יורא מיד מזבח
 79 לעולם. אל רטיסוק. תני ד' חזון אלא יחי
 80 רטיסוק בבולחו מותרין בני תורה כו' והבא
 81 לא תני - והא מותרני בבולחו מותרין
 82 וניתנן לאומנין חזרון ולקחן אנתו כו'.
 83 והבא לא תני הכי - ככלל דלאו בקדוש
 84 נגזרו קמיירי. אלא משטתתו חזרון קמי
 85 לא תניא לקרנותו צבור. וחזבתא דר' יוסי
 86 דקתני אינן מספמני הקשרת - ולא קטרת
 87 פטמה. שלש מאות ששים ושמונה מנין -
 88 דחכי סליק חשבנא דסמננין דלעיל. בורית
 89 ויין ומעלה עשן לאו סמננין גינת.
 90 אהא

1 בכואה לבכואה - על לעיל. ולא מילתא היא - דלא לעביד איניש הכי, ולמא
 2 הוי סימנא בישא, ומעגר נפשיה ומתערע מוליה. קרא = לדעת. רובאי = תלוק. והני
 3 איבא בדילי מנה, ואיבא תרומקי. לקין = אשפות. ולא אכל אפדני דמפזרתא -
 4 ולשתיין לה, כדארמרין בדגרוהו הרומב"ן (חולין קכ"א). ומפזרתא אליין אשני
 5 מאשפין. נילדני, מייא = כחן טקן מוסרת.

6 כדארמרין פפרק קמא דמועד קטן (א.א.).
 7 כורא טורא למסיריהה מעלי: מילתא דרבי'
 8 ביפ' - אפילו כותח שהוה ממוכח חזק
 9 שמשבר את האבן כששופכן הימנו על גבי'
 10 האבן אין על פרו"ן לא אכלו הימנו.
 11 כדארמרין פברק "אלו עידין" (פסחים מ"א).
 12 שלשה דברים נאמרו בכוחות: מטמטמ את
 13 הלכ. כו'. ביפ' = טלע, כדחמנו גמנין טלע -
 14 כיפא, ואם הייתה בה - בקטרת של ציבור.
 15 פטור. קול - והנה מוקל בהנרות גמול
 16 של כלי שרת. וטריא - הדגנה ממראה יפה
 17 של הכלי. ויחי - הקטרת. ומענין רוח
 18 דקאמר אין בו מעולה - לאחד שעתה
 19 תמרתה, שנעשה מצוותו. וכי קאמר מעל -
 20 קודם לכן. תרומת הישין מועילין בה -
 21 דכותבי: "ושמור", ודומעל - שם תהא גינה.
 22 עת שאת העולה - שם תהא קבורה לעולם.
 23 התקפה - מטעם: היא - אין אחריות -
 24 לא הציי' - שרף נתף כדומפש לקמן. שרף
 25 ונתנשין מעצני הקדש. ושרף הימני מידו דהנפך
 26 מן העץ, וקורין גומא. צפורן - שהלת
 27 דמתרגמנין. טורפא. שתלעה צפורן. הלכנה
 28 = גלבנאי. שכלת ניד - חז הוא, ובלע
 29 שיפניא. קילופה - בשם, ודחו שמונת. קיי
 30 (ב' ברי' -) סך הכל שלש מאות ששים
 31 ושמונה פפרין. יין קפריסין - שבא ממקום
 32 ששמו קפרס. עין אתר בגבלין. יין קפריסין -
 33 שנעושין מקפרא של אילן הוא ששמו קפרס.
 34 בנות. הלכנה דקפרסת. יופי רבא - בורית =
 35 אסבון. חזרין דכתיב. דבא אנתו מוקם.
 36 לישא אחרניא: עשב הנקרא איריבה
 37 שנוטיא. ושמעון חנני בורית שקורן ספריי.
 38 מפי הרב הגדול. רובע - הובק. מיעיל עשן
 39 - שם עשב. כיתף הירדן - עשב הדגל על
 40 שפת הירדן. פחלה - דכתיב: 'כי כל שאר'
 41 וכל דרבי' (ויקרא ב). חייב סתה - כי עייל
 42 בימם הכפרים (ויקרא טו). 'ואל יבא'
 43 בכל עת אל הקדש וגו' יא ימות וגו' בואת
 44 יבא אחריו וגו'. וכי מעייל קטרת שלא
 45 בהלכתה - ביאה ריקנית היא, וחיבי מיתה.

33 ערופה מאי היא? דתניא: "וערפו שם את העגלה בנה"ל" - מלמד ששמעונין נגיזוה. ולמאן דרמר: שני כתובין הפאים פאהד מלמדון,
 34 הכא ודאי אין מלמדון, משום דהוי תרי מעוסי; בתרומת הדשן פתיב "ישמו" - דתין אין, מיד אחרניא לא, גבי עגלה ערופה פתיב:
 35 "הערופה" - ערופה אין, מדי אחרניא לא. תנו רבנן: פטים הקטרות, הצירו הציפורן והחלכנה והלכנה - משקל שבעים של שבעים
 36 מנה, בור קציעה שיפולת נדר (ברכות) - משקל ששה עשר של ששה עשר מנה, קילופים - שנים עשר, כילופה - שש, וקמזון -
 37 תשקנה. מותר פרישה - עשוקה בגין. סאיין קפריסין אבן תלתא קבין תלתא. אבן אין לו יין קפריסין. מביא חבר חזרון עסקי. מלח
 38 סודומית - רובע, מעלה עשן - כל שהוא. רבי נתן אומר: אין כיתף הירדן כל שהוא. ואם נתן בה דבש פקלה. חיבר אתה מכל סממניה
 39 חיבב מיתה. רבי שמעון אומר: הצירי אינו אלא שרף מעצני הקמף. בורית פרישה - ששפיין בה את הציפורן כדי שתהא נאה. יין קפריסין
 40 - ששורין בו את הציפורן כדי שתהא עזה. והלא מן גרלים יפין לה, אלא שאין מגניסין מן גרלים למקדש. מסייע ליה לרבי יוסי ברבי
 41 חנינא, דאמר: "קדש היא קדש תהיה לכם" - כל מעשיה לא יהו אלא פקדש. מתיבי: המקדש נכסיו והיו בה דברים הראויין לקרנות
 42 העיבור - יתנו לאומנין בשכרן; הני 'דברים הראויין' מאי נגיזו? אי בהמה תהי - תנא ליה, אי נית שמיים וכלתות - תנא ליה.
 43 אלא לאו קבורת! אמר רבי אשיאעי: באותה היתנת לאומנין בשכרן. דתניא: מותר הקטרות מה היו עושין בה? היו מפרשינן מקנה
 44 שכר האומנין, ומחללין אותה על מעות האומנין, ונתנין אותן לאומנין בשכרן, וחזורים ולקחין אותה מתרומה חדשה. מתקור לה רב
 45 יוסף: בה בבולחו מותרות אותה; חזרון ולקחין אותה מתרומה חדשה, והכא לה יתנו! אלא אמר רב יוסף: פאהד מסממני הקטרות.
 46 תנו רבנן: קמרת היתה נעשית שלש מאות ששים ואשמנה מנה, שלש מאות ששים ומחשש ננגי' דמית ההמה, שלשה מני חזרון
 47 שמין מכניס בהן גדול מלא חמין גיום הכפרים. והשאר יתנת לאומנין בשכרן. דתניא: מותר הקטרות מה היו עושין בה? מפרשינן
 48 מקנה שכר האומנין, ומחללין אותה על מעות האומנין, ונתנין אותן לאומנין בשכרן, וחזרון ולקחין אותה מתרומה חדשה.

1 אחת לששים או לשבעים שנה גרסין. היו מפתמין אותה לחצאין — שלא היה צורך
 2 לפסע אלא חצי שיטור. משום דמותר דרשיש או שבעים שנה סלקי לחצי שיטור
 3 הקטרת. ועומדין לשישים פעמים לשבעים או סתוך להם. לפי שאין כל החפצים שוות.
 4 שליש וחצי או ששעתי — ערוך משוך המותר שמונים שנים או תשעים או מאה,
 5 שלא להרביע לפסע אלא שלש או ארבע.

6 וחד נדח נמי שפיטם שליש או ארבע — פטור. 1
 7 במתכונתה — ליטנא דקרא, אם היה רועה. 2
 8 לפסע הקטרת — ליה יומי — עשה וזה. 3
 9 הלכך, יחיד שלא פיטס אלא מנה חיוב. 4
 10 "ואנצין" דרבא לאו דוקא, אלא כל דרעא 5
 11 להקטיר. ויורה — פטורה. חלומה חזק הוה 6
 12 היב — הממנה ביהוה כח שלוחה. "דבור ער 7
 13 (פוא): לין (גרנד) והגרין" של שמרין הגובר 8
 14 הקשי. שדק משק שנתה בקנה למצויה. 9
 15 ורומי לו. ובלא דבור, שרע הוא לנסכים. ולא 10
 16 היה חזק ביהוה שיהוה רע ילין. **אחד עשר** 11
 17 סמיים — וזה יחבר השבט אחד עשר. צר. 12
 18 צפור, חלבה, ולבנה, מר, קציעה, שבלה 13
 19 נד, רכוב — הרי שמונה קושט, קנפין. 14
 20 קלופה — הרי אחד עשר סממנים נאמרו לו 15
 21 למשה. ולא נקבו אלא ארבעה וכל אחד 16
 22 עשר דבעי נתוב. ולכלבי שהוא קוטר ועלה, 17
 23 כדדשיש לקמן בכלל ופרט כדברי רבי 18
 24 ששמעלא. ואימא סמיים כלל — חלומה נמאי 19
 25 דקרא לחושבנא אהא? דילמא למדרש כלל 20
 26 ופרט (ובכלל) חזיר הוא דאחא. וכל בעל 21
 27 אחד עשר. קופר — שמתגר ועלה למקנן 22
 28 ולא יפצל לכאן ולכאן. סין אילן — דהוא 23
 29 צר. לנפת — אחא לאשמעונין. דאף על גב 30
 30 דריחיה רע משוין ליה לקטרת. אם אבן — 31
 31 דרבכל ופרט וכלל חזיר בעי ומדרשיש, אל 32
 32 נכתוב קרא "סמיים", אלא "קח לך" הוה 33
 33 משמע כלל. אלא הכי נקט ברישא "סמיים", 34
 34 וכתיב נמי "קח לך", למדרש כלל ופרט וכלל 35

לקטור ועלה כדלקמן. ולמנן אחד עשר. דבי רבי **שמעאל** — נמי בעיא אחד עשר,
 36 מתקנת: "או אינר כו". וליבא למדרשיה אלא כדדריש ליה. וקשי בעי ועלה. כלל
 37 בכלל ראשון — כולה מפרש לקמייהו. וליקא נמי מילבנה כו" — היינו דפרקי או אינו
 38 אלא פרט אחרון, דהיינו לבנה — בפרט ראשון מיימי נמי דרמי ולא למעשה דבר
 39 [שאין] ודחו נדח ולא קוטר ועלה נאמרה
 40 ליה. כאשר פרטי קמאי דמיימי מאי דרמי
 41 אב אבן — דכבשאר פרטי מיימי ליה —
 42 נכתביה במציעי ביהוה אשר שמעאל, קמאי,
 43 והיינו דקאמר "לאר". וקפריך ליה לתמרא:
 44 הא לא שרירא הווא. דאי כתבה לבנה
 45 ביהוה שאר פרטי ביהוה שני בחלוקת — הויין תרי
 46 סרי. כגון "סמיים" — שנים. "ובכל ועלה
 47 וחלבה לבנה" — הרי ששה. ו"סמיים" כגון
 48 — הרי שנים עשר. ולדחי לא כתבה ביהוה
 49 פרט. ודלא חימא שנים עשר בעינן, וליקא
 50 גמר מנייה. אם אב נכתביה כמקום חלבה —
 51 דבפרט מנייה דאח ער. הוה שני חלבה
 52 ואשמועינן איהו קוטר ועלה. ונכתב חלבה
 53 לבסוף. דהא חשתיא מיידי אל מדי גומרין
 54 מנייה. ואגודו — משמע שכולן בחד — או
 55 "על ארץ יסדה. **לאפוין** בהמה — משום
 56 דכתיב בהמה ביהוה ענינא. וליט טר אל
 57 קר לחו אדם. כל שישנו בכך — כל שהוא
 58 עובר כשהוא קטן את עצמו או אחרים.
 59 משוואה שלש קטן משכן ומשואה ליה. וי
 60 בכל יסך — מנוזים אחרים עליו שלא
 61 לסוכו. ולמלכים ודגים ותינוט — לאחי
 62 ענשמה. מה סיבה כי תהיה — דלא
 63 אשכחון שעריה מביה — אף נתינה כל שהוא.
 64 אף על גב דנתינה בעלמא ביהוה. כדפריש
 65 לקמן. נתינה בעלמא ביהוה — דגומרין
 66 מתינה ודתינוט אלת או הקוטר" דכתיב ביה
 67 אכילה (ויקרא כב). ואיש כי יאכל קדש, וכל
 68 אכילה ביהוה עסקינא לאו ריחיים — דהא
 69 נמשחו מתחלה.
 70

עשאת

25 הפרט: מה הפרט מפורש, דבר ששקור ועולה וירחו נודף. אף כל דבר ששקור ועולה וירחו נודף! וכי
 26 תימא, אם בן לבתוב קרא — פוטא — לאוי, מיערד צריכי, דאי כתב נטפא, הוה אמאי: מין אילן אוי אגל ידיולי קרקע אל, משהו הכי כתב
 27 "ושחלת" — ואי כתב "ושחלת", הוה אמאי: נידיולי קרקע, אוי, אגל מין אילן — אימא לא, משום איך כתב נטפא; והלכנה לנפיה אהא, סמיין
 28 שריחה רגו — אם בן מ"ח ק"ך" בקא ליה: — ואימא: "קמא" בתרא תרין ניהוה "סמיים" — אם בן, כתבוב: "סמיים" — כתיב ביהוה נדדו,
 29 וסוף נכתוב: "נטפא ושחלת חלבה". דבי רבי שמעאל תני: "סמיים" — כלל, "נטפא ושחלת חלבה" — פרט, "סמיים" — חזר וכלל, כלל ופרט וכלל
 30 — אי אהך אן ענין הפרט: מה הפרט מפורש, דבר ששקור ועולה וירחו נודף. אף כל דבר ששקור ועולה וירחו נודף. או אינו אלא כלל
 31 בכלל ראשון, ופרט בפרט ראשון? אמרת: לאו, הא אין לך עילוד לדון בלשון אחרון אלא בלשון ראשון. אמר מר: או אינו אלא כלל בכלל ראשון
 32 ופרט בפרט ראשון? אמרת: לאו, הא אין עילוד לדון. מאי קושיא? — הכי קא קשיא ליה: "סמיים" בתרא תרין, כי "סמיים" קדמא תרין, הדר ושיני
 33 קדשינו, דאם בן כתבוב קרא: "סמיים סמיים נטפא ושחלת חלבה". — ומאי "פרט בפרט ראשון"? — הכי קא קשיא ליה: מיני אילנות ילפי מן נטפא,
 34 (נידיולי) קרקע ילפי משחלת; וילפי נמי מלבנה וזה דאיימי בחד צד, דנתיב דבר שריחו נודף ואף על פי שאין קוטר ועולה! הדר אמר: אם בן,
 35 נכתוב קרא ללבונה וזה במציעי ותלף מניה. — אי כתביה לבונה וזה במציעי, הויין תרי עשר! — אם בן, נכתוב קרא לבונה וזה במציעי וחלבה
 36 לבסוף. ריש לקיש אמר: מנופה, מה לשון סכרת — וזה שקוטר ועולה. אמר רב תנא פה בגין אמר רבי אבהו סמיים: "ואנחנו על ארץ יסדה". — וישן ששן
 37 מופיעו ישראל אינה תענית, שהרי חלבה ריחה רע, ונקבה ככתוב עם סמיים בתמיה. אמאי אמר, מתיבא: "ואנחנו על ארץ יסדה". — וישן ששן
 38 תשחלת. תנו רבנן: הדין בשמן המושח בתכלה וכלים — פטור, לגוים ולמתים — פטור. — בשלמא בתמיה וכלים — דכתיב: "על בשר אדם אל,
 39 יסד", ונקבה וכלים לאו אדם הוא; מתים נמי פטור, דכיון דמית ליה — מת מקרי ולא אדם. אלא גוים אמאי פטורי? הא אדם ניהוה! — לאוי,
 40 דכתיב: "ואתן זאני צאן מרעיתי אדם אתם" — אתם קרויין "אדם", ואין הגוים קרויין "אדם". — ודכתיב: "ונפש אדם ששה עשר אלה!" אמר
 41 ליה: הווא לאפוין בתמיה. — ודכתיב: "ואני לא אחוס על נעוה" גוי! — הווא לאפוין בתמיה. ואינעית אימא, דקדמני תנא קמיה דרבי אלעזר:
 42 כל שישנו בכך — ישנו בכל יסד, וכל שאינו בכך — אינו בכל יסד. תנא ארדי: הדין בשמן המושח בתמיה וכלים, לגוים ומתים — פטור, למלכים
 43 ולכתובים — רבי מאיר מתיב, ורבי יהודה פוטר. וכמה יסד? ויהא תיב? רבי מאיר אמר: כל שהוא. רבי יהודה אמר: פוטר. — והאמר רבי יהודה:
 44 פטור! — כי פטר רבי יהודה — גבי מלכים וכתובים, גבי הדיוט מתיב. רבי מאיר ורבי יהודה במאי פליגי? אמר רב יוסף: בהא פליגי, רבי מאיר
 45 סבר: "על בשר אדם אל יסד" כתיב, ונקבה: "ואשר יתן ממנו על דו", מה סיבה כל שהוא — אף נתינה כל שהוא. ורבי יהודה סבר: ולפיני נתינה
 46 דעל דו מנתיבא דעלמא, מה נתינה דעלמא פוטר — אף נתינה דעל דו פוטר, אגל סיבה לממשות מלכים וכתובים — דכרי בכל כל שהוא. ואמר רב
 47 יוסף: כמה פליגי רבי מאיר ורבי יהודה גבי מלכים וכתובים? רבי מאיר סבר: "ואשר יתן ממנו על דו", תיב, ומלך וכו' ושחלת יום ניהו. ורבי
 48 יהודה סבר: בעינן דר דיפאי דו מחלתו ועד סופו, ומלך וכו' מעסקרא לאו ריחיים הוו. אמר רב איקא בריה דרב אמי: ואווי לשעמיהו, דתנאי:

38 כי לא בו חא בו' - והיו דקאמר. טעמא אינו מכפר אלא על השבין. שבין משעת
 39 הפרשה עד שעת הקריבה, ולא נעשתמד בניתים. ודעם בעי למילף יום הכפורים.
 40 דאם תשומד קודם יום הכפורים וחור בו אחר יום הכפורים - תו לא מכפר עליה
 41 יום הכפורים אחר על עבירותיו שמקמי דנתתמד. אמאי - נתי דברקן אמרין.
 42 והואל נדחה לאחר הפרשה - ודחה מעל

43 המזבח. אבל נברא לענין יום הכפורים בר
 44 כפרה דהוי כשראל לענין יומיהו - והיינו
 45 בפרה דהוי לעיל. יום הכפורים אלא מכפר
 46 אלא על השבין. מקרא קדש - בתקן סדר
 47 התפלה. הכי גרסינן. קטן קטן קטן קטן
 48 יהודה דא רבי. פוסק עול - של כל
 49 המצות. מנחם פנים - ורשש באגדות של
 50 דפי. כגון משה שוהא אמור. מה היה לו
 51 למשה לומר "ותמנע יהוה פליש"ו ברייתא
 52 אלא יום הכפורים מכל מקום רבי היא.
 53 מודה רבי בעבירות דיום הכפורים - היא
 54 דקתני. לא התענה בו מכפר - אעביבות
 55 דכל שנה. אבל הוהא עבירה דיעני - היא
 56 מכפר. רא"ף חלק נמי דקתני לעיל -
 57 בעבירות דיומיהא קאמר. יום הכפורים אינו
 58 מכפר אלא דהוי, כדכתיב (ויקרא טו.) "כי
 59 מכפר הוה". כ"ת - הוהך עבירי חא בגמ'.
 60 אסך ש"ל - מתימ'. ו'לא עבדי עבדיהא
 61 וכל השקיעת החמה - דלא הוה שעות
 62 לכפורי. אי נתי דקתני דעבד עבדיהא
 63 פסקה טרא - דרפיס בה לשקיה. ומית
 64 מדי. דלא הוה שעות לכפורי. ורבי גרסינן.
 65 נא א מגדוף. שמעו לרבי עקיבא - דא
 66 דמתניין. ורבי עקיבא דא. כדכרפיס לקמן.
 67 אגף מנא קרבן. דרבי רבי עקיבא. ואמר
 68 א מגדף נמי כדיעני. ויהי לרבי יוחנן
 69 דאמר לעיל (כריתות ט"ג.) הואל שרבי
 70 בלא אחד נאמר. נאי אף דקתני
 71 במתניין. ואמר טמאי ישי - פריש
 72 לקמן דברת דמגדף איירי מכרבן עבדה
 73 וזמאן שייך לעמוד בו אחת לרבנן
 74 (רבנן קאמרי ליה. הניגסא דהנחבא בספרים
 75 אינה כפי שיטת התלמוד, וכך דארי בעיני)
 76 ורבי

1 שנשאת ישראל. ואינה משלמת חומש - דלא זרה. שדיר לא תחללה. שאם ימות
 2 בעלה והנשא לבדן - אוכלת, או אם זרע אף זה - הדרא לתרומה. משלמת בו'
 3 "אשם" לא גרסינן. ומיתתה בתנן - ורבי מאיר לענינה. דאף על גב דמעיקרא
 4 לא זרע רבי. השתא מיאד זרע היא. אחת זו בו' - בדענין וז מתחלתו. והכתיב
 5 - והיו רבי יודיה בר פלוגתיהו וכו'.

6 השבין - דעמינה דרבי מאיר משום
 7 דאיתקש לסיבה. אבל נתינה העלמא - כגון
 8 ללא יתן עליה לבנהו דמנחם חטא -
 9 בכותי, דילפינן מיתון לבחן את הקדש'
 10 (ויקרא כב.) מיתו מפרש בפרק "כל המנות
 11 באת מצדה" (מנחות נ"ג.) לא יסך כליב -
 12 בשני יודין. שר דהא לחן התיבה יתקרי "כל
 13 יסך", דמשמע מי שנוטרה שלא יסך אל
 14 לעצמו ולא לאחרים - מצוה אחר עליו
 15 שלא לטוב. ורבי מנחם חטא כגון
 16 שקן מן בתו ישראל שתעלה בו כו' -
 17 ופרשה: כון שקן את עצמו שמן. יכול מן
 18 בתו ישראל לכל לתעלה בו. ואפילו גדול.
 19 ושק עצמו באבי אמו אוני חושש. אלמא.
 20 כיון דנכלה בהריאה - נטלה. והכי תניא
 21 בהראשית דתוספתא דמסכת תרומה (פרק י'
 22 כן כון את עצמו שמן של תרומה. ומביא מן
 23 בתו ישראל ומעולה על גביו. וכן בתו ישראל
 24 ודק - משום דריגיל אצלו. והוא הדין
 25 לאחריני. שאינו כפיא אשם תלוי - בשאן
 26 אשם תלוי בא אלא על ספק טעאת קבועה.
 27 כדכרפיס בפרק תרנא (כריתות כ"ה.)
 28 מתניין בפירוש - כיום הכפורים דאמר לא
 29 מכפר עליו. משום הכי לא בני ליה. ורבי הוא
 30 - שלא כפר. אלא על השבין - לרענו
 31 בעינו. אשם אלא דוקא נקט. והא איתנה
 32 אשם תלוי מילי בפרק שני (כריתות ח"א.) ארבע
 33 מביאין על הודין. אך בעשור לחדש - יום
 34 הכפורים הוא חלק - יום כפור לשבין. ולא
 35 לשאטן שבין. שאין - דקתני אף
 36 מכפרין אלא על השבין. הא קתני לא אש
 37 אמרת כו' - וזאן כן נאי קאמרי דהיינו הך

27 ביה ברת יום הכפורים, בעי לאיתוי אשם תלוי. ובעינן נמי מכפר עליה יום
 28 הכפורים. ובפלוגתא, האומר: "לא יתכפר לי תפאתי" - אבוי אמר: אינה מכפרת. רבא אמר: מכפרת. ורבא
 29 עקלמא לא פליגי דלא מכפרת, דכתיב: "תקרב אותו לרענו", כי פליגי - דאמר: תקרב ולא תכפר. ורבא אמר
 30 לא תכפר, רבא אמר: מכפרת. כיון דאמר תקרב - כפרה ממילא אתי. והדר ביה רבא, כדתיניא: יכול יהא יום הכפורים מכפר על
 31 שבין ועל שאין שבין? ורין הוא, ומה תפאת ואשם מכפרין, ויום הכפורים מכפר, מה תפאת ואשם אין מכפרין אלא על השבין -
 32 יום הכפורים אין מכפר אלא על השבין! לא, אם אמרת תפאת ואשם - שאין מכפרין על המודר בשוגג, תמנע כיום הכפורים -
 33 שומכפר על המודר בשוגג, והואיל ומכפר על המודר בשוגג - מכפר על שבין ועל שאין שבין תלמוד לומר: "אף" - חלק. מאי "שבין"
 34 "שאיין שבין"? אלימא "שבין" - שוגג, "לא שבין" - מיד, הא קתני: לא, אם אמרת תפאת ואשם כו'! אלא כי הא דעקלא אמר רבי
 35 יוחנן: אבל חלב והפרשי קרבן, ונשתמד חור בו - והואיל ונדחה דיהה; נתי דאודחי קרבן, נברא בר כפרה הוא! אלא "שבין" - דאמר:
 36 יכפר על תפאת, "שאיין שבין" - דאמר: לא תכפר על התפאתי, שמע עשה בו משה. ור' יוחנן: יכול לא יהא יום הכפורים מכפר אלא על
 37 שתענה בו ולא עשה בו מלאכה וקראו מקרא קודש; על הנתינה בו עשה בו מלאכה, ולא קראו מקרא קודש, יכול לא יהא יום
 38 הכפורים מכפר? תלמוד לומר: "יום הכפורים הוא", מכל מקום. ותרווייהו קתם סיפרא הוא, קשיין אהדרו! אמר אבי, לא קשיאי. הא
 39 רבי אליפא דרבי יהודה, הא רבי אליפא דרביה. דתיניא, רבי אומר: כל עבירות שבתורה, בין עשה תשובה ובין לא עשה תשובה - יום
 40 הכפורים מכפר, חוץ מפורד עול, ומגלה פנים בתורה, ומפר ברית בשור, שאם עשה תשובה - יום הכפורים מכפר, ואם לאו - אין יום
 41 הכפורים מכפר. רבא אמר: הא הוא רבי אליפא דנפשיה, ומודה רבי בעבירות דיום הכפורים נפשיה, דלא מכפר. דאי לא תימא הכי,
 42 ברת דיום הכפורים, לרבי, כיון דבכל שעתא תשעתא מכפר, הכי משכחת לה? - ומאי קושיא? דילמא דעבד עבדיהא כוילי ליליא
 43 ובחדי עמוד השחר מיה, דלא הוה יממא דלכפר ליה! - מינח ברת דליליא, ברת דיימא הכי משכחת לה? - ומאי קושיא? דילמא
 44 בחדי דקאבל נקמא תנקתיה אומיא, דלא הוה ליה שהות ביממא דלכפר ליה; אי נמי, דעבד עבדיהמיה סמוך לשקיעת החמה; אי נמי,
 45 בחדי דעבד עבדיהמיה פסקיה ברא ללשקיה מית, דלא הוה ליה שהות ביממא דלכפר ליה. "הכתיב אומר: יום הכפורים הוא" - מאי
 46 אף הקרבן שאין בו משעה? דלא בשמעו לרבי עקיבא דתני בעל אוב ולא תני דיעוני, אמרו ליה: מאי שגא דלא מיתיה קרבן? - משום
 47 דלית ביה משעה, מגדף נמי לית ביה משעה! תני רבנן: מגדף מביא קרבן, והואיל ונאמר בו ברת, דרבי רבי עקיבא, ואומר: "ונשאו
 48 חטאו" - וכללא הוא, כל היכא דכתיב ביה ברת: מיתיה קרבן? והא פסח ומילה דכתיב ביה ברת ולא מיתיה קרבן!
 49 הכי

1 הדכי קאמר ליה רבנן לרבי עקיבא: אמרת מנרף מביאי קרבן הואיל ואמר בו כרת
2 במקום קרבן, ומ סברת מנרף דקרא דיני מנרף את השם? מנרף היינו עובד עבודה
3 זרה. והאי תקנינו מנרף: והבנים אמורים אף המנרף בו" - דכי קאמר: אף המנרף
4 ידך, אף מנרף אל השם שאתה קורא אותו מנרף. אלא כרת במנרף את השם מאז
5 לזו - במנרף את השם כתיב: איש כי יקלל

6 אליו ונשא חטאו יקראו כרו, ואמר בפסח
7 (במדבר י"א) "חטאו שני האיש הזה", מה
8 לזמן כרת - אף כאן כרת. ודכי נמי איבא
9 דרדיש ליה בפסחים בפרק "מי שהיה טמא"
10 (ע"ג) ודרש רבי: "וחלל לעשות הפסח"
11 ראשון, דהא "קרבן" הו' לא הקריב בעבודתו
12 וחטא ישא, ולא נאמר כרת ומנרף במקום
13 קרבן, ולא נמנרף ליה אלא מנרת הפסח.
14 שאינה כרת חטא, המנרף עשה היא. ורבי
15 עקיבא אף לא חתא, ולא שבע, ואמר: ומנרף ומנרף
16 ישא' בפסח שני, וגמר לה מנרף. וסבר
17 מנרף היינו מנרף את השם. ובפסחים (שם)
18 נמי איבא דרדיש ליה הכי נרבה: ודכי
19 מתחלפ' בו, דחטא את הקערה מן התבשיל
20 וחסרת ג' את העץ. קסבר: מנרף היינו מנרף
21 את השם. ואלו הוה עבד דפשי ידו
22 בעיקר. ואלו חסרת - קסבר: מנרף
23 עבודה זרה. כיון ששוררו ומנרף לעבודה זרה.
24 ולא מילתא רבה היא כולי האי. ורבי
25 כפי' כחמה דהא יעוק - מפרש שטנא
26 במסכת נדה בפרק "המפלת" (ב"ב): הואיל
27 ואמרנו בו "צורתי אלהים - מניל - ולי ארצתי"
28 אלא שפנתה צורתו. שאינם - ודכי ארצתי
29 במסכת נדה בפרק "המפלת" (ב"ב): אין שליא
30 כלא לה. ורש"י היינו עור הולך מרוקם. שיש
31 בתוך השפיר צורת אברותיו קטנים, ומבטסת
32 גדה מנרף לה אביהם הפלתי. וכן - שפחה -
33 כנענית. ובגמרא פרץ למה לו למתניה. ואין
34 יודע מה הפלח - אם צורת אדם חיהיה, או
35 דגים ודגים וטורפים. מביאה קרבן - שתי
36 תורים ואחד לעלה ואחד לחטאת. ועל של
37 עלה מנרף עלה אם מין זהוב לידה - תוא
38 לחובתה. ואין לאו - תוא עלה נדה. אבל
39 חטאת לא מצי לאמרנו, דאין חטאת נדה.
40 ומדיכ' בספק, ואינו נאכל, רשעא לאו כרת
41 קראו היא מליקה כנבילה כעלמא. ומתוס
42 תויל על המחוב לא איכפת לן, וכיון דאין
43 למנח אלא דמה - לא חשיבא אכילה.
44 ומבטסת וכן, ואין לפתי חטאת העוף
45 באה על הפסח. ובג' שני נשים חטאתו העוף
46 במבוהא. אחת מין פסח - דגים ותגים.
47 ואחת מין חובת - סנדל או שליא. אף דיע
48 א' ו' הפילה פטור ו' או הפילה חובה -

49 מביאות כל אדם שתי תורים, נמו שפרשתי, ואינו נאכל. אישיו - אינו נאכל -
50 בזמן שהלכה בו, שאינו יכולת להנות, שהביאו קנינון לכחן והלכו לזרובן. אבל
51 אם שתיהן קומות בו' - נגמרא מפרש מאי עבדן. גנינין - גוונים. (כפי' - דגים
52 חגבים). הפלח יום ארבעים - מביא נדה בפרק "המפלת" (ע"ג). ע"ש עינברו
53 ארבעים יום לזריון חיי מיא בעלמא. **גמרא**

54 **רבי קאמר: מנרף מביאי קרבן, הואיל ובהו בו כרת במקום**
55 **קרבן, דכרי רבי עקיבא; קסבר: מונו דרבי מכתב כרת**
56 **בגלמלא, וכתיב כרת במקום קרבן - שמע מיהו מיימי**
57 **קרבן, ואומר: "הקאו ישא" - אף לא לרבנן, והכי קאמר רבי**
58 **עקיבא לרבנן: אמרתו מנרף לית ביה מעשה, מהו מנרף**
59 **מנרף את השם, אלא כרת דכתיב למא איתא? אמר**
60 **ליה: לית כרת למגלל, דכתיב במקמלי: "הקאו ישא**
61 **האיש ההוא" [מגלל, וכתוב בפסח שני:**
62 **"הקאו ישא"], מה לזמן כרת - אף כאן כרת. ומו רבנן:**
63 **"את ה' מנרף" - איסי בן יהודה אומר, כאדם האומר**
64 **לחבירו: גירפתה הקערה והסרתה; קסבר: מנרף מנרף**
65 **את השם הוא. רבי אלעזר בן עזריה אומר, כאדם האומר**
66 **לחבירו: גירפתה הקערה ולא הסרתה; קסבר: מנרף**
67 **היינו עובד עבודה זרה. תניא אידך: "את ה'" - רבי אלעזר**
68 **בן עזריה אומר: בעובד עבודה זרה הכתוב מדבר, והכמי**
69 **אומרם: לא בא הכתוב אלא לימן כרת למנרף השם.**
70 **משנה: רבי מביאות קרבן ונאכל, ויש שאין מביאות קרבן ואינו**
71 **נאכל, ויש שאינם מביאות. מביאות קרבן ונאכל: מנרף**
72 **במין בהמה היה ועוף, דברי רבי מאיר; והבנים אמרו:**
73 **עד שיהא בו מצות אדם. המפלת סנדל או שליא או**
74 **שפיר מרוקם, והוצא מחוץ, וכן שפחה שהפילה,**
75 **מביאה קרבן ונאכל, ואלו מביאות ואינו נאכלות: המפלת**
76 **ואין יודע מה הפילה, ושתי נשים שהפילו אחת ממין**
77 **פטור ואחת ממין חובה. אמר רבי יוסי איתמ? בזמן**
78 **עומדות - שתיהן מביאות קרבן ונאכל, אלו שאין מביאות**
79 **המפלת ושתי מלאי מים, מלא דם, מלא גנינים, המפלת**
80 **במין דגים וטורפים ועקבים ורמשים, המפלת יום ארבעים,**
81 **ויצא דופן, רבי שמעון מחייב יוצא דופן. **גמרא** שפחה**
82 **מנרף דתנו רבנן: "בני ישראל" - אין לי אלא בני ישראל,**
83 **גזירת ושפחה מנרף: תלמוד לומר: "אשה". מאי "וכן**
84 **שפחה" - סלקא דעתך אמינא: כי אמרין כל מצות**
85 **שהיאשה חייבת בה עבד חייב בה - הנה מלי דכרי ששהו**
86 **בין איש ובין אשה. אבל זולתה, דכריש איתא באנשים**
87 **ליתיה - איתא לה חייב שפחה, והכי תנא שפחה. "אלו**
88 **מביאות קרבן" כו'. מאי עבדין? מיימי תריונה חד קרבן ודאי, וחטאת עוף ספק, ומתני - ומי אית ליה לרבי יוסי תנאה? והתנן, רבי**
89 **שמעון אומר: מביאות שניהן חטאת אחת, רבי יוסי אומר: אין שניהן מביאות חטאת אחת; אלא לרבי יוסי לית ליה תנאהו אמר רבא:**
90 **מודה רבי יוסי במחוסר פקדה. וכן בו אף רבין אמר רבי יוחנן: מודה רבי יוסי במחוסר פקדה. - מאי טעמא? - התם כפי גבאי דיעה,**
91 **דכתיב: "או הודע אליו חטאתו", הילכך לא מתין ומתני; אבל הכא, כי מתין נשים קרבן - לאישרתיי פאכילת קדשים, דכתיב סיפא**
92 **דהריא, רבי יוסי אומר: כל חטאת שהיא באה על חטא - אין שמים מביאות אותה. "אלו שאין מביאות חטאת אחת" - רבי שמעון מחייב יוצא**
93 **דופן". מאי טעמא דרבי שמעון? אמר ריש לקיש, אמר קרא: "ואם נקבה תלד" - לרבות ליה אררת, מאי היא - יוצא דופן, ורבנן, מאי**
94 **טעמא? אמר רבי מני בר פמיש: "אשה כי תויר וילדה" - עד שתלד במקום שפורעת. משנה המפלת לאור שמונים ואחד - בית שמאי**
95 **פוקרין מן הקרבן, ובית הלל מחייבין. אמרו בית הלל לבית שמאי: מאי שנא אור שמונים ואחד מיום שמונים ואחד, אם שיהו לו לטומאה**
96 **לא ישוה לו לקרבן? אמרו להם בית שמאי: לא, אם אמרתם בפפלת יום שמונים ואחד, שכן יצאה לשעה שהיא ראיה להביא בה קרבן,**
97 **ואמר בפפלת לאור שמונים ואחד, שלא יצאה לשעה שהיא ראיה להביא בה קרבן והייתב קרבן? אמרו להן בית הלל: והלא המפלת, אם שמונים**
98 **ואחד שיהו להיות ששבת תוכיב, שלא יצאה לשעה שהיא ראיה להביא בה קרבן והייתב קרבן? אמרו להן בית שמאי: לא, אם אמרתם**
99 **יום שמונים ואחד שיהו להיות ששבת, שאף על פי שאינו ראוי לקרבן חייב ראוי לקרבן ציבור, תאמר בפפלת לאור שמונים יום ואחד,**
100 **שאין להלכה ראוי לא לקרבן חייב ולא לקרבן ציבור? והדרים אינן מביאות, שהמפלת בתוך מלאה - דמיה מטאים ופטורה מן הקרבן.**

46 האחת בקושא דתירו להקריבה, ספק מליקת חולק למנוח, שאם לא כן - אין לה
 47 תקנה לשהר בקדשים, חמש לידות והוא או חמש זבות והוא מביאה קרבן אחד
 48 ואוכלת במוכס - כמו שפירשתי, והשאר עליה תובה - כאמרנות לקמן בפרק שני
 49 (ט"ו), ימול הבאי על הלידה שלפני מלאת ועל הלידה שלאחר מלאת קרבן אחד
 50 שנתנים - למלמד לומר, "אחר" קנין - שבו
 51 קנין, ארבעה תרוין, בידינו זהב - שבני
 52 זבובין, קן לדינו זהב, והקנין הזה - שבעה.
 53 נכנס לבית ברן ללמד בו - אף על פי
 54 שהקל על דברי תורה - עת לעשות לה
 55 הוא, שלמלי לא ימצאו חזרוני מלכות
 56 אפילו אחד, ויאכלו בקדשים בטומאת הגוף.
 57 קנין ברבעתים - שני קנין שבני ברבעית
 58 דתי כסף, לישא אחיניו - רבעתים לשון
 59 חצי לוד, ונמא אחריתו בני גרסין בתוספתא:
 60 חצי לוד אחד, ויאכלו בקדשים כפי כתיב, ובי
 61 יתכן כן גורי אותה, על הדאי הישנין
 62 שלפניה, דאי אמרת ביה דאי אחת מחוץ -
 63 ששני את אשה שתולד ליהא אחת ודאית,
 64 ואינה רוצה להביא קרבן, שתאמר, והלא
 65 אשתקד היו עלי חמש לידות הדא ולא
 66 הבאתי קרבן על ארבע מוק, ועבשו אני
 67 מביאה? ורבי עקיבא ביהו דלא אכלה
 68 אשתקד בלא שום קרבן - לא מפשה, האפי'
 69 על האחרונה - אני מביאה, ותפטר על
 70 השאר, רבי עקיבא אומר התמר על אחת
 71 מוק, ואינה צריכה לומר על האחרונה,
 72 ותפטר על השאר, ועל הוראי תמר על
 73 האחרונה תפטר - ועבשו מחוב שאר
 74 קרנות, ואוכלת במוכס דהוה, ולמחר הקריב
 75 שאר קרנות, אם יש דאי גיניון - ממון
 76 התפטר, דאמר על הדאיך שתיעשה דאי,
 77 וספק ותפטר לגמרי, בדפרשית
 78 במתניתין, בדקושא דתירו להקריב ספק, על
 79 אחת מוק - ואפילו על הארשונה, בין דאי
 80 כ' - אינה צריכה לומר על האחרונה אני
 81 מביאה, דרבי עקיבא לא גרסין "ותפטר",
 82 ועתה ראשונה - עייין תסאים האחרים
 83 עומדין, אף כאן, אם הביאה על הראשונה
 84 - עייין סומא האחרונה במקומה, ולא
 85 טהרה לאכול בקדשים, לפיכך תמר על
 86 האחרונה, וטהרה, והראשונה הביא לאור
 87 זמן, מאן דמתיב חמש מבילות - אפילו
 88 אמר על הראשונה אני טובל - טהר מכל
 89 טומאה.
 90

1 **גמרא** שבת - רבי אשיעיא לבר קפרא, בעא מינה - רבי אשיעיא לבר קפרא.
 2 בליל שמיני - לזיבה ראשונה, ולמחר היה ראוי לקרבן, מה בית הלל כו' - מי
 3 מיתו של קרבנות או לא? עיי' - רבי חיאי, ובלשון גאי קאמר ליה, הדר בעא
 4 מינה רבי אשיעיא מבר קפרא, בבלי - רבי חיאי עלה מבבל, כאמרנות דהם (סוכה)
 5 כ"א), בתחלה נשאלה תורה משראל -
 6 עלה ליה להבבלי וסידה, חזרה ונשתבחה -
 7 על ד בני הגולה יסידה, ונעמד ונאן - והרדו
 8 ודוקו בני יריה חתווי על התאשנות -
 9 כמו "אמר מר" לעיל, הרי הוא אומר כו',
 10 ומביאה לרבי אשיעיא טעמייהו דבית הלל
 11 משום "או לבת", או משום דסברי ליה לל
 12 מחוסר זמן, והא דתניא אינו מביא קרבן
 13 [קמרי] ליל חתום ימן - ורבי אשיעיא דבית
 14 הלל משום "או לבת", וב קעל שתי ראיות -
 15 שובה האשונה בה שתי ראיות היתה, בת
 16 שלש - הלכך, כיון דלא יצאת שעה הראיה
 17 לקרבן - כולה חזר וביא אריכתא דבי
 18 ליתיה - בפרק שני (ברכות ט"ז), והא
 19 חמשה מביאין קרבן אחד כו', רבי חיאי דקטני
 20 ניר טעמא טעמא דהיבוי לא פסיקא ליה
 21 - כיון דחנני דראיות דלילה נמי מביחם
 22 כיון דהא אחת בליל שמיני ושתים ימים
 23 החדתה, שכבת זרע קמלא הוא - דאין לה
 24 אלא טומאה ארבע בעלמא, כדתינא, "ואת
 25 תורה הוב עשר וצא מננו שבת זרע", וב
 26 בריאה ראשונה הקישו לבעל קרי, במסכת
 27 נדה (ל"א), אמרו נמי בגמלה (ט"ז),
 28 ולטומאה שלש אף לקרבן, אבל דאד אריה
 29 אין לה טומאה ארבע ערב, ופי אדרבי יוחנן
 30 כו' - דקאמר, שתיים בלילה אחת ביום כו',
 31 נטמא ניר ביום - שמיני שראוי לקרבן -
 32 מביא שני קרנות, בליל שמיני אינו מביא
 33 דלעין קרבן, טומאה אריכתא דאי, דלילה
 34 מחוסר זמן, **משנה** יצא זבה - בנת
 35 [וטעו], שראתה לישתי ימים ואני עומדת
 36 אם בימי נדוהא אם בימי זבה - מביאה
 37 קרבן ואינו נאכל, ספק לילה - כגון שחשלה
 38 ואין ידוע מה, האשה שיש עליה חמשה
 39 ספקות של לילה או חמש של שבת זבה
 40 מביאה קרבן אחד - טמאת היקע הבאה על
 41 הספק, ואוכלת במוכס - שרתי הקרבן הזה
 42 לטהרה דא, חזרו ונת טבעילה, אם נטמאת
 43 האשה כמה טומאות - טבעילה אחת עולה
 44 לכלול, אף קרבן או חן, ואין השאר עליה
 45 תובה - לא הצריכה הנשים להביאן, שאף
 33 **דמצוקה**, הנה אימנא לא תצוקה, וכו' אמר רבי יוחנן לילה מחוסר זמן? והאמר חזקיה: נטמא ביום - מביא, בלילה - אין מביא,
 34 ורבי יוחנן אמר: אפילו בלילה - מביא! כי קאמר רבי יוחנן שתיים בלילה ואחת ביום אין מביא - דלברי האומר מחוסר זמן,
 35 דלברי האומר, פשיטא! - ראה אחת בלילה ושתיים ביום איצטריכא ליה, מהו דתימא: ביום דלאו כומן חיובא קחוי ליה לא
 36 תצוקה, אי מושעו לך **משנה** האשה שיש עליה ספק חמשה לידות וספק חמש זבות - מביאה קרבן אחד ואוכלת במוכס, ואין
 37 תצוקה עליה חובק; חמש זבות ודאית ותמש לידות חמשה - מביאה קרבן אחד ואוכלת במוכס, והשאר עליה חובק, משה
 38 שנקמו קיני בירושלם בדרינו וכה. אמר רבן שמעון בן גמליאל: המעון הזה! לא אליו תלילה עד שתיקה בדרינו, בסוף נכנס
 39 לבית דין ולמד: האשה שיש עליה חמש לידות ודאית, חמש זבות ודאית - מביאה קרבן אחד ואוכלת במוכס ואין השאר
 40 עליה חובק, ועמדו קיני ביום ההוא ברבעתים. **גמרא** תנו רבנן: חמש לידות ודאי חמש זבות ספק, או חמש לידות ודאי
 41 ותמש לידות ספק - מביאה שתי קיני, אחת על הדאי ואחת על הספק, של ודאי - נאכלת, והשאר עליה חובק; של ספק
 42 - אין נאכלת, ואין השאר עליה חובק, רבי יוחנן בן גורי אומר: על ודאי - תאמר על האחרונה, ותפטר; של ספק, אם יש
 43 ודאי ביניהן - תאמר: על הדאי, ותפטר, ואם לאו - תאמר: על אחד מוק, ותפטר, רבי עקיבא אומר: בין על
 44 הספק - תאמר: על אחת מוק, ותפטר, אמר ליה רב נתנן בר יצחק לרב פפא: אימא לך משמייה דרבא הני תנאי במאי פליגי,
 45 דרבי יוחנן בן גורי מרמי להון להקמאת, דמאן דתיב חמש הקמאות - עד דמיתיה מולוהו וסוף מפפר ליה, הקא נמי לא שבא.
 46 ורבי עקיבא מרמי להון למביילי, דמאן דמתיב חמש מבילות, בין דמבייל דרא וימנא אישור, הקא נמי לא שגא, אמר ליה רב.
 47 פפא: אי סלקא דעמך רבי יוחנן בן גורי להקמאת מרמי להן, אמאי של ספק תאמר: על אחת מוק, ותפטר? ויולי מביא דמתיב

חמש

חמש

1 המש אשמות תלויין [כו'] חוששין לפשיעה - אם לא הצריכה לומר "על האחרונה
2 אני מביאה" - תהא סוברת שנפטרה בקרבן וזו, ולא יהו השאר עליה חובה, והפסע
3 ולא תביאם. וכי מצרבת לה לומר "על האחרונה אני מביאה" - ידעה והשאר עליה
4 חובה. אבל על הספק, שאין השאר עליה חובה - לא מוקקין לה לומר "על
5 האחרונה אני מביאה. ורבי עקיבא אל חישי

6 לפשיעה - ואנכי מעניתי: חוששין לפשיעה -
7 שגא תפשע ולא תביא אפילו קרבן אחד,
8 ותאכל ויחם בטומאת הגוף, וקשיא לי בגיה
9 טובא, הדיא: אפשר האי מתיא קרבנה, ומשום
10 ולא מצרבת לה לומר "על האחרונה" לחוש
11 שגא תחורר בה? ועוד, אי חישת להובי - כל
12 שכן דעל הספק האי מקלה, ואנאי לא
13 מצרבת לה לומר "על האחרונה" לחוש
14 שגא תחורר בה ולא תביאנו ואכלה בקדשים
15 בספק טומאת הגוף.

ביום אחד. כבישים - אם אראה שלשה ימים רצופין, כדמפרש בבבא קמא בפרק שני
(כ.א.), וזה לא מטמאה אלא בימים. הרי כאן שנים - דרצועה" משמע: זמן בין כן
נקבה משטמאן בנגעים. הכי גרסתי: אם כן מה תלמוד לומר איש לענין של מטה -
דלטהרת טומאת נגעים אי אפשר, שהרי נאמר: "והצריעו". איש דרתיב במקרא
העליון לענין מקרא התחתון - שפריעה
ופריעה חכונה באחרונה. לומר להי איש
פרע ופורם. עיקר טומאת חלוקה - זה
בראית ובמים, וזו בימים ולא בראית.
נגעים - דהוה שיעור נגע, כחצי פול. סוף
סוף ניר מאי טעמא - לא תני? הא
לאשתריווי הוא ומשני: ההוא לאו לאשתריווי
בקרשים, אלא בין דחולין הוא. וכי קחשיב
בפרה דמכבאב שום אבידה דקרשים. גי
מעוכב לאכול בקרשים - דאפילו דרבנן
סכירא להו כרבי אלעזר בן יעקב דאמר
לאשתריווי הוא דמיתא, והא דלא תני ליה -
מישום דלא מקרי מוחסרי פרה. הדיא
פריה אחת - גזל אחד שחרית. אוכל
בקרשים לערב - ובלבד שיביא השניה,
כדאמרין לקמן וטא: להביא פרידה אחת
אי אפשר. כאן שתייהן עולות - כדאמרן
לקמן בגמרא בריית (טו) מרור המדברי.
הדיא חובתא מן הבהמה - עולה אחת
ימא. עולה ושלמים - לאו ודקא. אלא
משום דביעי למיתני מנחה ושלמים יא ימא.
מה אדם עולה ושלמים - דרתיב (שמות
כד): "וישלח את נערי בני ישראל" וגומר.
לא תימני בגוה - עד דמיתיה שלמים.
שבולו לה" - שאין כהן נזנה ממנו.
דבעולת בהמה איכא עורה לכהנים, אבל
עולת העוף ליכא מדיח.

הדרן עלך שלשים ושש

6 ארבעה מחוסרי כפרה, וארבעה מביאין על הגדון
7 בשוגג. ואלו הן מחוסרי כפרה: הגב, והזבה,
8 והזולתה, והמצורע; ורבי אליעזר בן יעקב אומר: גר
9 מחוסר כפרה עד שירוק עליו דמים, ניר - ליינו
10 ותגלתו וטומאתו. גמרא מאי שנא זב וזבה דמיני
11 להו? בתרין - משום דהלוקה טומאתו, דב לא מפיא
12 באונס, וזבה לא מטמאה בראיות כבימים; דתניא:
13 "מבשרו" - ולא מקמת אונסו. ומו טמא (ומיטמא)
14 בראיות כבימים, דתניא: תלה הכתוב את הזכר בראיות
15 ואת הנקבה בימים. וזבה מטמאה באונס ולא מטמאה
16 בראיות כבימים; מצורע ומצורעת נמי הלוקה טומאתו,
17 דמצורע מעון פריעה ופרימה, דכתיב: "בגדו יהיו
18 כמים וראשו יהיה פרוג", ואסור בתשמיש המטה.

הדרן עלך שלשים ושש

16 משנה ארבעה מחוסרי כפרה - מביאין
17 תנאת, ולא על חטא, אלא לאכול בקדשים.
18 עד שירוק עליו הדם - דבעי איתיה קרבן
19 כדמפרש לקמיה. ניר ליינו ולתגלתו
20 ולטמאתו - וניר מוחסרי כפרה, שכל ונן
21 שלא כפר אסור ביין ובתגלתו ולטמא
22 למתם. גמרא דמי ליה בתרין - דחשיב
23 זב וזבה בתרין מהנך מחוסרי כפרה. מבשרו
24 - מנח אברו ומתוקף צירו. וזבה מטמאה
25 באונס, כדאמרין בפרק "בנות כותים" (נדה
26 לה). ורבי יוחנן דוב דבד (ויקרא טו) הרי אונס
27 אסור. ומטמא בראיות - אם אראה שלש

19 ומצורעת אינה מעונה פריעה ופרימה, דתניא: אין לי אלא איש, אשה מינין; כשהוא אומר "והצריעו" - הרי כאן שנים, אם כן מה
20 תלמוד לומר "איש"? נתקו הכתוב מענין של מעלה לענין של מטה, לומר: איש פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת. ומתרת
21 בתשמיש המטה, שגאמר: "וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים" - ולא מחוץ לאהלה. הלךך נמנינהו בתרין? - זב וזבה עיקר טומאתן
22 חלוקה, מצורע ומצורעת אין עיקר טומאתן חלוקה, האי והאי כגרים הוא. "רבי אליעזר בן יעקב אומר: גר מחוסר" כו'. ותנא קמא
23 מאי טעמא לא תני גר? - כי תתני מדעם דמישירי למיכל בקדשים, גר כי קא מיתיה קרבן - לאכשורי נפשיה למיעיל בקהלו. וניר מאי
24 טעמא לא תני? - סוף סוף ניר נמי, כי מיתיה קרבן - לאשתריווי למישיין ון דחולין הוא. ורבי אליעזר, דקתני ניר למישיין נפשיה,
25 ניתני נמי ניר טמא! - כי סוף מיתיה קרבן - למיחל עליה נירות פתורה הוא. תנו רבנן: גר מעוכב לאכול בקדשים עד שיביא קינו,
26 הביא פרידה אחת שחרית - אוכל בקדשים לערב. כל הקוין שבתורה - אחד חפאת ואחד עולה, כאן - שתייהן עולות. הביא חובתו
27 מן הבהמה - ימא, עולה ושלמים - ימא, מנחה ושלמים - לא ימא, לא אמרו כן אלא להקל. מאי שנא מנחה ושלמים דלא ימא -
28 דכתיב: "כאשר תעשו בן גישה", מה אתם עולה ושלמים - אף גר עולה ושלמים; אם כן, חובתו אחת מן הבהמה לא תיטין עליה
29 בגוויה. דכתיב: "כאשר תעשו בן גישה"! אמר רב פפא, יש לומר: לעוף איתרבי, לעולת בהמה לא כל שבין? - אי הכי, אפילו מנחה
30 נמי - מינע קרא: "בן" ועוף הביא איתרבי? דתנו רבנן: "כאשר תעשו בן גישה", מה אתם עולה ושלמים - אף הוא עולה ושלמים,
31 שגאמר: "קבם בנר", מינן לרבות את העוף? תלמוד לומר: "אשה ריה ניהא לה", איהו דבר שכולו לה? תוי אומר עולת העוף.
יב"ל

כריתות. פרק שני – ארבעה מחוסרי כפרה דף ט עמוד א – מתוך מהדורת 'אבן ישראל – (שטיינזולץ)' קלא תוספת

1 לכה הקשתיו – כמקוצה, ולא כל קרנתיכם. ויזהו. עולה ממתבר דמשרא, בדולה
 2 כליל. מילה ונבילה והוצאת דמים – מפרש לקמן. והקריבו – גבי עולת העוף
 3 ונדבה בקריא. והקריבו – משמע קרבן שלם. כל חטת הוצאים – בשעת יציאתם
 4 מלו. ברש"י – דה פסח חם מילה. על הוצאת דמים – וריקת דמים על המזבח. ובי
 5 יגור אתכם בני וגו' לדורותיכם – אף על פי

6 דליכא מקוש. צייה שפירשי רובע דיני
 7 לקינו – דעבד לדין בית המקדש ביבא אף
 8 ומרובע עלת דרביי קרבן, וקרבן כפחת
 9 מרובע לא אפשר להפרישי, דאין מצוי קן
 10 כפחת מרובע, כדאמרין במנחתין: 'ועמודו
 11 קעין ברבעתים, אבל פחות לא אפשר. מפני
 12 התקלה – שא לא יתנה מננו. די תשגי
 13 שקבל עליו שלא לעבוד עבודה זרה, כגון
 14 נעמן. עושה מלאכה בשבת לעצמו – בירא
 15 האב, בשיאל בתוהו של מועד. כשישאל
 16 כיום טוב – אוכל נפש. משנה שבועת
 17 הקדית – קרבן גולה יורדי. שבועת הקדית
 18 – לא אשם. **גמרא** נמוצי ליתכתב על
 19 חטאתו' ולשתוק, ובתבין: 'על חטאתו אשר
 20 חטא' – לאתווי חטאים הרבה, ונכלה לו
 21 מחטאתו אשר חטא – להכי הוירי כתיב תו
 22 תרי זמני 'חטא' רב מרתי זמני אפאי
 23 לעשות מדר כשגוגו. ויבאר ה' פתאים –
 24 בעל כרחך יצאו שלשתן על פי הדיבור.
 25 ופתאים עבדו ונעשו – היינו מוד, דאין
 26 עוש אלא על המוד. הוא אפינא – אף על
 27 כד רפתאים' דעל דמא שמעט אונס שווגו
 28 ונודי, 'פתאים' דעודי הוא דימדיי קרבן
 29 עלה – שבע מינה שווגו הוא. מרתי דיהוה
 30 אבל תהודה, דרוב קרבנות על השגגה ון
 31 באן. להכי כתיב 'פתע' יהוה שווג, לגלות
 32 עלת רפתאים, ככלן – ככל חטאינן
 33 עלה יורד שבאותא פרשה, כגון מטמא
 34 מקדש ושבועת טוה, וכתבי כהו שבועת
 35 העדות. לעשות מדר כשגוגו וזא עיקר קרא
 36 כמודי כתיב – דכתבי ויקרא על 'קודת'
 37 תהיה' ויעלי מלקות, ואין מלקות אלא
 38 במודי, ויעלי קאמרי: 'ויבאת את אשתו, ותו
 39 למח לו ונכחלו לו מחטאתו' – לרבות מוד?
 40 אלא אימא לעשות שונג כמוד – דמוד
 41 דחיימא: דוק אמודי מביא ולא אשונג, קא
 42 משמע על 'ונכחלו לו מחטאתו אשר חטא'
 43 דלהכי כתיב 'חטא' ארבע זמני, תרי למילך
 44 קרבן אחד על עבירות הרבה, ותרי לעשות
 45 שונג כמוד. ככתיבת אחת – כלומר, קודם
 46 שילקח ביבא קרבן על זו – חור ובעל לו לאו
 47 אפרת בני עריות – כפרק קמא כריתות
 48 בבבא. ואל אשרה – לחלק על כל אשה
 49 ונאשה כו'.

יכול שאני מרבה אפילו מנחה? תלמוד לומר: 'כן'.
 תניא ארדך: 'עשה אשה ריה יחוח לה' – שומע
 אני כל שעולה לאיש, אפילו מנחה? תלמוד לומר:
 'כאשר תעשו בן יעשה', מה אתם מיני דמים, אף
 הם מיני דמים; אי מה אתם עולה ושלמים, אף
 הם עולה ושלמים? תלמוד לומר: 'ככם פגור יהוה'
 לכם וקשתיו, ולא לךרך אחר, לךרננותיכם. רבי
 אומר: 'ככם' – באבותיכם, מה אבותיכם לא נכנסו
 לברות אלא במילה ונבילה והוצאת דם – אף הם
 לא נכנסו לברות אלא במילה ונבילה והוצאת דמים.
 להביא פירדה אחת אי אפשר, שלא מצינו ככל התורה
 כולה. לא אמרו קן אלא להקל עליו. ולא? והתני:
 'והקריבו' מה תלמוד לומר? לפי שאמרו בתורים
 'והקריבו', שומע אני האומר: 'הרי עלי עולת העוף'
 לא יפחות משני פרידן? תלמוד לומר: 'והקריבו',
 אפילו פירדה אחת! – חובה מירא לא אשכחן. –

והאיך אילדת, ומכאן לברות אלא בו. בשלמים מילה – דכתבי: 'כי מלים היו כל העם
 מה אבותיכם לא נכנסו לברות אלא בו. בשלמים מילה – דכתבי: 'כי מלים היו כל העם
 הציאים', אי נמי מהקא: 'ואעבר עליך ויארד מתחבוסתך בדימוי ואמר לך בדימוי היו' וגו',
 הוצאת דמים – דכתבי: 'וישלח את נערי בני ישראל', אלא כמילה מנלן? – דכתבי: 'וישח
 משה חצי הדם ויזרק על העם', ואין הוזהר בלא כמילה. אלא מעתה, האידנא דליקא קרבן
 לא נקבל גירום אמר רב אחא בר יעקב: 'וכי יגור אתכם גר אשר בתוכם' וגו'. תנו רבנן:
 גר כגזמך תהא צריך שפירשי רובע לקינו. אמר רבי שמעון: כבר נמנה עליו רבן ויתנן כן
 זכאי ובמלה, מפני התקלה. אמר רב אידי בר גרשום אמר רב אדא בר אהבה: הליכה כרבי
 שמעון. ואיך דמתני לה על הך, דתנא רבנן: רבי תושב מותר לעשות מלאכה בשבת לעצמו
 כשישראל בחולו של מועד; רבי עובדא אומר: כשישראל ביום טוב; רבי זוכי אומר: רבי תושב
 עושה בשבת לעצמו כשישראל בחול, רבי שמעון אומר: אחר רבי תושב, ואחר עבד אמה
 התושב, עושה מלאכה בשבת לעצמו כשישראל בחול. מושבא אלו מביאין על הדין כשונג:
 תבא על שפחה, ויור שונמא, ושבעת העדות, ושבעת הפקדון. המשה מביאין קרבן אחד
 על עבירות הרבה, והמשה מביאין קרבן עולה ויורד. אלו מביאין קרבן אחד על עבירות
 הרבה: תבא על שפחה ביאות הרבה, ויור שונמא מומאית הרבה. **גמרא** תבא על השפחה,
 מנלן? דתנו רבנן: 'וכפר עליו הכהן באיל האשם על חטאתו אשר חטא' – מלמד שפביא
 קרבן אחד על עבירות הרבה, 'באיל האשם ונכלה לו מחטאתו אשר חטא' – לעשות שונג
 כמודי. מיר שונמא, מנלן? דכתבי: 'וכי ימות מת עליו בפתע פתאים', 'פתע' – זה שונג, וכן
 הוא אומר: 'אם פתעת בלא איבה הרפו', 'פתאים' – זה אונס, וכן הוא אומר: 'ויאמר ה'
 פתאים אל משה', תניא ארדך: 'תבא ארדך', וכן הוא אומר: 'זה הוא אומר: 'ערום ראה וקנה ונתת
 37 ופתאים עבדו ונעשו'. – וכתוב קרא
 38 – דכתבי: 'פתי יאמין לכל דבר', ולא נכתוב קרא 'פתע'! – אי כתב קרא 'פתאים', דמישמעו שונג ומשמעו אונס, כדאמרי ומשמעו נמי שונג
 39 אפינא: כי מיתיי קרבן – בשונג, מיד דהו אטוריה כולה, אבל אונס ומוד – אימא לא, כתב רחמנא: 'פתע' דשווגו הוא, לגלוי
 40 עליה ד'פתאים' דאונס ומוד הוא, דאפילו הכי תיב רחמנא. שבועת העדות, מנלן? דתנו רבנן: ככולן נאמר 'ונעלם', כן לא נאמר
 41 'ונעלם' – לתיב על השונג כמודי. שבועת הפקדון, מנלן? ליה 'תחטא' 'תחטא' משבעת העדות. 'המשה מביאין קרבן אחד על
 42 עבירות הרבה', קתני: תבא על השפחה ביאות הרבה. מנלן? דתנו רבנן: 'וכפר עליו הכהן באיל האשם על חטאתו אשר חטא'
 43 – מלמד שפביא קרבן אחד על עבירות הרבה, 'באיל האשם ונכלה לו מחטאתו אשר חטא' – לעשות מוד כשונג. – והא קרא
 44 כי כתיב, כמודי פתיכו! אלא אימא: לעשות שונג כמודי. בעא מיניה רבי חנינא טירנא מרבי יוחנן: תבא על המש שפחות הרפוחות
 45 בהקלם אחת, מהו? תיב על כל אחת ואחת, או אינו תיב אלא אחת? אמר ליה: תיב על כל אחת ואחת. – מאי שנא מהמש
 46 העלמות בשפחה אחת? אמר ליה: אין שפחה אחת גופין מוחלקין, המש שפחות גופין מוחלקין. – ומנלן דבני שפחה גופין מוחלקין?
 47 אמר ליה, לא אפרת בני עריות: 'אשה' – לחלק על כל אשה ואשה? גבי שפחה נמי כתיב: 'אשר ישכב את אשה שכתב וזע

יורד
 37 ופתאים עבדו ונעשו'. – וכתוב קרא
 38 – דכתבי: 'פתי יאמין לכל דבר', ולא נכתוב קרא 'פתע'! – אי כתב קרא 'פתאים', דמישמעו שונג ומשמעו אונס, כדאמרי ומשמעו נמי שונג
 39 אפינא: כי מיתיי קרבן – בשונג, מיד דהו אטוריה כולה, אבל אונס ומוד – אימא לא, כתב רחמנא: 'פתע' דשווגו הוא, לגלוי
 40 עליה ד'פתאים' דאונס ומוד הוא, דאפילו הכי תיב רחמנא. שבועת העדות, מנלן? דתנו רבנן: ככולן נאמר 'ונעלם', כן לא נאמר
 41 'ונעלם' – לתיב על השונג כמודי. שבועת הפקדון, מנלן? ליה 'תחטא' 'תחטא' משבעת העדות. 'המשה מביאין קרבן אחד על
 42 עבירות הרבה', קתני: תבא על השפחה ביאות הרבה. מנלן? דתנו רבנן: 'וכפר עליו הכהן באיל האשם על חטאתו אשר חטא'
 43 – מלמד שפביא קרבן אחד על עבירות הרבה, 'באיל האשם ונכלה לו מחטאתו אשר חטא' – לעשות מוד כשונג. – והא קרא
 44 כי כתיב, כמודי פתיכו! אלא אימא: לעשות שונג כמודי. בעא מיניה רבי חנינא טירנא מרבי יוחנן: תבא על המש שפחות הרפוחות
 45 בהקלם אחת, מהו? תיב על כל אחת ואחת, או אינו תיב אלא אחת? אמר ליה: תיב על כל אחת ואחת. – מאי שנא מהמש
 46 העלמות בשפחה אחת? אמר ליה: אין שפחה אחת גופין מוחלקין, המש שפחות גופין מוחלקין. – ומנלן דבני שפחה גופין מוחלקין?
 47 אמר ליה, לא אפרת בני עריות: 'אשה' – לחלק על כל אשה ואשה? גבי שפחה נמי כתיב: 'אשר ישכב את אשה שכתב וזע

קלב כבירות. פרק שני - ארבעה מחוסרי כפרה דף ט עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
 רש"י

1 **והיא** שפחה לחלק על כל שפחה ושפחה - תימה; דכא בעינא לחלק אף על גב
 2 דגופין מוחלקין, והתם פרק "אותו ואת בנר" (חולין פב.ב.) ז"ל! ושתחו ביום
 3 אחר" משמע דפשיטא דדיבי בני שחטה ואחר כך שחט בניה משום דגופין מוחלקין,
 4 חלה על גב ודליכא קראן לן לקמן בפרק "אמר לר"י (ז"א) דאמר; שבתות כפי גופן
 5 שנתנעו משקה. שנתנעו נעמים הרבה -
 6 דמיין?

7 **תורה** אתה למצורעים הרבה - ובתורת
 8 כתיבם מפיך ליה מרתיבין "וכבשה
 9 אחת" - מלמד שבמיא אתה על נגעים
 10 הרבה, ומיאת תהיה תורת' דרש; תורה
 11 אחת לכל מצורע, לפי שמצורע שחלק
 12 הכתוב בטמאותיהם ובשבועותיהם.
 13 **מפלת** האומים אינטימא ליה - סלקא
 14 דשקא אמניא; כמפלת האומים מודה רבי
 15 יהודה לרבנן. וקשה דאם כן מפלת האומים
 16 למאן קתני לה? אי רבא - פשיטא, ואי לרבי -
 17 יהודה - הא מודה לרבנן צריך עיון.
 18 ביום

19 **רבי יוסי** רבינו יהודה היא, דאמר: נזירות דמרתה
 20 משביעי הוא דתיילא עליה, ומשכחת לה כגון שנתנעו
 21 בשביעי והורו ונטמא בשביעי, וכיון דלא יצא שעה
 22 הראויה להקריב בה קרבן - אינו חיבב אלא קרבן אחר.
 23 דאי רבי, כיון דאמר רבנו: נזירות דמרתה עד שמיני לא
 24 חייבא עליה, ואי ננטמא בשביעי והורו ונטמא בשביעי
 25 מכלה מביאה איקריבא היא; אי דנטמא בשמיני והורו
 26 ונטמא בשמיני, כיון דיצאת שעה שראויה להקריב
 27 קרבן - מחייב על כל אחת ואחת. אלא שמע מניה: רבי יוסי רבינו יהודה. ומאי דרבי יוסי
 28 רבינו יהודה? דהניא: "וקדש את ראשו ביום ההוא" - כיום הכאת קרבנותיו, דרבי רבי, רבי
 29 יוסי רבינו יהודה אומר: ביום תגלחתו. **משנה** המקנא לאשמו על ידי אנשים הרבה, ומצורע
 30 שנתנעו נעמים הרבה. הכי ציפורין נתנעו - לא עלו לו עד שביא הפאתו, רבי יהודה אומר:
 31 עד שביא אשמו. **גמרא** מנלן? דכתיב: "ואת תורת הקנאת" - תורה אחת לקניין
 32 הרבה. **מצורע** שנתנעו נעמים הרבה" כו'. מנלן? דכתיב: "ואת תורת המצורע" -
 33 תורה אחת למצורעים הרבה. "הכי ציפורין נתנעו - לא עלו לו עד שביא הפאתו,
 34 רבי יהודה אומר: עד שביא אשמו". והאצטרין - אימא אלא קרבן אחד! - חספוי
 35 מחסרא והכי קתני: הכי ציפורין נתנעו - אימא אלא קרבן אחד. ולאקבועי בעניות
 36 ובקשירות לא מקבע עד שביא הפאת, רבי יהודה אומר: עד שביא אשמו. תנן תתם:
 37 מצורע שהביא אשמו והעשיר - הכל הולך אחר הפאת, רבי יוסי אומר: רבי יהודה אומר:
 38 הכל הולך אחר אשם. תניא, רבי אליעזר בן עקיבא אומר: הכל הולך אחר ציפורין. אמר רב
 39 יהודה אמר רב, שלשתן מקרא אחד דרש: "אשר לא תשני ידו במרתו" - רבי שמעון
 40 קרי: דבר המכפר, רבי יהודה קרי: דבר המכשיר, רבי אליעזר בן עקיבא אומר: דבר הגורם
 41 לו טהרה, ומאי ניהו? ציפורין. **משנה** האשה שילדה לזוהר, והפילה בתוך שמונים
 42 נקבה, וזוהר והפילה בתוך שמונים נקבה, והפלת האשה שילדה לזוהר, והפילה בתוך
 43 הראשון ואינה מבאה על השניה, נקבה על השליש ואינה מבאה על הרביעי, **גמרא**
 44 מנלן? דהני תנא קמיה דרב ששתאי, "ואת תורת הלידה לזכר ולנקבה" - מלמד שבמביאה קרבן
 45 אחר על לידת הרבה; וכול אף על הלידה ועל הלידה? תלמוד לומר: "ואת". קתני: יכול
 46 על הלידה ועל היבבה אינה מבאה אלא קרבן אחד; אלא מעתה, אכלה דם וילדה, הכי
 47 נמי דאין מבאה אלא קרבן אחד? - אימא הכי: יכול על הלידה שלפני מלאת ועל הלידה
 48 שלאחר מלאת? תלמוד לומר: "ואת", "הפילה בתוך שמונים" כו'. בשתמצי לומר, לרבי
 49 רבי יהודה - וילך ראשון גורם ומולד ראשון מונה, לרבי קמיים - וילך שני גורם ומולד
 50 שני מונה. - בשתמצי לומר? פשיטא, הכי איתא! - מפלת האומים אינטימא ליה, סלקא
 51 דעתך אמניא; כמפלת האומים מודה רבי יהודה לרבנן, קא משמע לן. איבעיא להו:
 52 במטאמא

1 נזירות מרתה משביעי חייילא - הלכך, רב נטמא תרי דינני משביעי - הו ליה
 2 טומאת הרבה, דהא אתחלה נזירות דסרתה. ולענין קרבן לא מחייב אלא אחד, ולא
 3 יצא אדם זה לשעה ראויה לקרבן. וקדש את ראשו - שנזירות מרתה חלה עליו
 4 יום תגלחתו כו'. **משנה** המקנא לאשמו כו' - מביא מנחת ששנים אחד על כולן
 5 כשהוא משקה. שנתנעו נעמים הרבה -
 6 שפסד שבעה. ולא הפיק להיבי קרבנותיו
 7 עד שנתנעו, וכן שניה כן שלישי. הביא
 8 צפרין - איתן שתי צפרין זהות, אחת
 9 לשדוטה ואחת לשלול. ולא קרבן ניהו. לא
 10 עלו לו - קא סלקא דעתך דהאי ילא עלו
 11 לר' משמע שצריך לחזור ולתביא לבסוף שתי
 12 צפרין לכל נגע ונגע. עד שביא מטאת אבל
 13 להביא צפרין וטמאנו ונתנעו - אן צריך
 14 להביא לכשיטה על נגע ראשון. **גמרא**
 15 והמטאת אינו מבאי אלא קרבן אחד - על
 16 נגעים הרבה. אלמא, חד צרעת אריכתא
 17 היא. ואמאי מחייב ליה לאתרי צפרים אבל
 18 נגעו ולאקבועי בעניות כו' - והכי קאמר
 19 ולא עלו הצפרין ליקבע בעיות ובעשירות.
 20 דאם היה עני בשעת הכאת צפרין והעשיר -
 21 צריך להביא קרבן עשיר, ואם היה עשיר
 22 והעני - מביא עני ברלות עד שביא מטאת.
 23 דבתר מטאת אולתין כן בעיות כן בעשירות.
 24 אישר לא תשני ידו כשעת הכאתו - יבא
 25 בעניות. קא על פי שהעשיר. כו' - היא
 26 "סרתה" היינו דבר המכפר הטאו. דעל
 27 שבעה בריים נגעים באין מנסכת ערב
 28 (ז"א). דבר המכשיר - אשם, שדמיין
 29 נזותין על בהונותיו. מביא צפרים. צפרין
 30 והנזין - תחלת סרתה, שגודם הצפר
 31 מוץ עליו. **משנה** האשה שילדה ולדה -
 32 וקא פורש כביד: כגון שהפילה לתוך שמונים
 33 של נקבה ובר כגון שטבלה לאחר שבועים
 34 וטמאת, ושדוטה ותבערה והפילה נקבה
 35 לאחר ארבעים על צרעת הלדה הייתי
 36 תמימים וארבעה ללידה ראשונה, וחזרה
 37 והפילה לתוך תמימים ארבעה על זו. ולרבי
 38 נקט נקבה, דבוכריס ליכא לממר לה, דאי
 39 הפילה בתוך ארבעים - זכר כתיב ארבעים
 40 הוא האי שני, דאין הולד נוצר עד יום
 41 ארבעים. והמפלת תמימים - אפילו זכרים.
 42 כגון שנתבערה לשלטה. והפילה אחד לאחר
 43 ארבעים, והשני נשתאה ויצא בתוך ימי טוהר
 44 הרבה, ושלשי בתוך ימי טוהר השני -
 45 מבאה קרבן אחד על האחרון. ופותרה. רבי
 46 יהודה פליג - בין אולדות בין אטמאין,
 47 ואמה מבאה קרבן אחד על הראשון - על
 48 תולד הראשון ולא על השני, מפני שנולד
 49 הראשון מלאת של ראשון. ומבאה על השלישי
 50 - משום דהוא לא נולד תוך מלאת. ולא
 51 חשבין מלאת לשני דבמאן ללידה דהו?
 52 מלאת של שלישי. אבל שליש לא נולד תוך מלאת
 53 הראשון, דהא עברו ימי טומאה דראשון (וצרעת שני וטמאתו וצרעת שלישי) דהוי טפי משמונים לראשון. וגיב תאמינן נמי דקפליה רבי יהודה - כגון שנולד שליש לאחר
 54 מלאת הראשון, על מלאת השני לא יכפת לו, דבמאן ללידה דמי. **גמרא** כל היבא - דכתיב "ותחת" משמע רבים. יכול על הלידה ועל היבבה - קרבן אחד, כגון שראתה
 55 שלשה ימים בימי זבה, והפסיקה רביעי וילדה בתמישי - והיו זו ילדת בזוב, כדאמרין בנדה (ל"ג.) דבעי שתפסוק מן הזוב סמוך ללידה, ואם לא פסקה - כגון דרע מחמת
 56 תולד, ואינה ילדת בזוב. אלא מעתה - מרדכא חסיק דעתיה ועל הלידה ועל היבבה קרבן אחד. דאינטימא קרא למעט; הא דרא אכלה חלב לילדה. מי סלקא ארעין
 57 דמביאה קרבן אחד על הלידה ועל תהליב וגיב זבה נמי. מה ענינא אצל לידה? ואת - משמע: על לידה אחת מבאיא קרבן אחד על לידת הרבה. הא אחר מלאת -
 58 דיבי על כל אחת ואחת. לרבי רבי יהודה - מרלא חשיב מלאת לשני - שמע מינה וילך ראשון תוך קרבן, ומולד ראשון מונה שמונים יום, והלכך, שליש
 59 שנולד אחר מלאת הראשון - וילך מעליא הוא לקרבן. לרבי **נכמים** - דלא מחייב אלא חד - גורמא אשמו ליה. וסביבא ליה. וליד שני, כלימין ראשון גורם
 60 לקרבן. וראשון דלא מלו ימי טוהר וילדה - לית ליה קרבן, ומשני מניין מלאת עד שלישי, ומשלישי עד רביעי. ולא מטמא מלאת אלא עד בתרא. **פשיטא** דכתיב
 61 איתא - דאי לאו הכי, מיא טעמיהוה ספלת תאמיס אינטימא ליה - משום מפלת האומים אינטימא ליה גזא. לאשמועין דבמפלת האומים יום מליה רבי
 62 יהודה. דמזו דתנא: בתאמיס מודה דהוא לידה אריכתא הוא, והואל ועיבורן כאחת, ואית ליה נמי מלאת לשני, ושלישי לאו בר קרבן הוא.

כריתות. פרק שני – ארבעה מחוסרי כפרה דף י עמוד א – מותר מהדרת 'אבן ישראל' (שמינולץ)
 קלה רש"י

1 במוטא מה לי אבן רבי יהודה – מי אית לה מלאת לשני לעצמין מי טורח לא קאמר רבי יהודה אלא לעצמין קרבן – הוא דלית ליה מלאת לשני, וטורח ונתן קרבן
 2 ראשון נולד. אבל לעצמין מוטא ובהרה – מונה לעצמו לכד אתון של ראשון, ונתקראן ימי הטומאה על שמו, ומסלקין ממלאת של ראשון. ומיפקא מוטא דשני – את
 3 ימי טורה של ראשון, וממלא ימי טורה דראשון. דהא מלאת דראשון אי אפשר דלא מליץ ליה לרבי יהודה, דהוא עיקר, והדר מני שמונים ימים ימי טורה לשני. או דלמא
 4 חומרא אית ליה – דאפשר לקרבנות, ויהבי ימי טומאה וימי טורה לשני משעת לידתה וילין, ומעכבת דאבר לטומאה עד מלאת ימי טומאה וטורה. אבל קולא לית ליה,
 5 לזוהי ימי טומאה נקראין על שמו דשני

6 לזוהי מנורין השלמה לראשון החתוק. 1
 7 דלחאי מילתא נמי בטנא דליתיה דמי, וימי 2
 8 טורה דראשון לא נמליצין, ותמלי יחד שני 3
 9 טורה אחרוני חתוקין. דהא מילתא קולא 4
 10 היא לזאתין טורה דניה, וקולא לית ליה. 5
 11 והא ליכא למינר דליתיה שני בטל לגמרי 6
 12 מותרת מלאת – דהא ימי קולא היא, דהא 7
 13 אע"כ מכתבת לאברו נבילה יום מקדשים. 8
 14 ועל כרחין בעית למיתב ימי טורה – 9
 15 הלכך אי ידבת לראשון השלמה ימי טורה – 10
 16 קולא היא. שוחטין – את הפסח וחרקים 11
 17 עליה ביום ארבעים יום. קא טולק דעתי 12
 18 ביום ארבעים יום טורה דרובי, וזוהי כה נע 13
 19 כאן בטאה היא – דמחוסרת כפרה. אמר רב 14
 20 הכהא הא עמי רבי יהודה היא דאמר ולד 15
 21 שני בטנא דליתיה דמי – ומוקים הא 16
 22 מותרתא ביולדת תאמינס, היום אחד ושני 17
 23 מלחה. דארבעים דשני הא ארבעים ואחד 18
 24 לראשון, והיום אריהו לחביא קרבנה על 19
 25 הראשון, ושוחטין ושוחטין עולה ואפילו 20
 26 מחוסרת כפרה, ולאחר שחיטת פסחה תביא 21
 27 בפרתה וילתה לרביע פסחה. אלמא, ועל 22
 28 כמאן דליתיה לזוהי מעכב עליה, שחטא 23
 29 מונה לו ומשכוני ימי טורה שלה על למחר. 24
 30 וא אמרת מוטא כבירא ליה לרבי יהודה 25
 31 כמאן דאיתיה דמי – לגרום ימי טומאה שלו 26
 32 השלמה דאיתיה טורה של ראשון – היכי 27
 33 שחטין? לאורתא נמי לא מציא אכלה. 28
 34 שחולק דשני גרם לזאתין ימי טורה של 29
 35 ראשון וים אחד, שחטא שמיני לראשון הוא 30
 36 שביעי לשני, ומימי טומאתו הוא, והפסוק 31
 37 מניני של ראשון וצריכה להשלמה, ועד יום 32
 38 ארבעים ושנים לראשון איתא ראייה לחביא 33
 39 בפרתה ליה לאו ששע מיתה בליתא 34
 40 דמי, ועלילין ימי טומאה וטורה שלו לעצמין ימי 35
 41 טורה של ראשון. לעולם אימא לך כי – 36
 42 ודהאי ברייתא לאו בלד שני מתוקמא, אלא 37
 43 בכל ולדות דעלמא. ודקשיא לף הא 38
 44 לאורתא נמי מחוסרת כפורים היא – בפסח 39
 45 הבא בטומאה כפורין, ונגמטא רוב הקהל 40
 46 ואישרתא טומאה לביד, לא יאכלו מטמא 41
 47 כי – דכי אישרתא טומאה כבדור – לגבי 42
 48 טומאת מצי אשירתא, דכתיב (מגדל טו) 43
 49 איש כי ידח מטא לפניו גו', ובלבד דרשין 44

במוטאמה מה לי אבן רבי יהודה? מי אמרין? עד כאן
 לא קאמר ליה רבי יהודה ולד שני כמאן דליתיה דמי –
 אלא לעצמין קרבן, בין דלא יצאה שעה שאריה להקריב
 בה קרבן, והואיל וכן ולד שני כמאן דליתיה דמי. אבל
 לעצמין מוטאמה וטורה – אימא כבירא ליה כמאן דאיתיה
 דמי, ומיפקא מוטאמה דשני, וממלא יומי טורה דראשון,
 וטורה מונה יומי טורה לשני. או דלמא לרבי יהודה
 חומרא אית ואתי ליה, אבל הכא – קולא רבא, וקולא
 לית ליה? אמר רב הונא מפורא, קא לשע: וילדת, ושוחטין וזוקרין עליה ביום ארבעים לזכר
 וזכום שמונים לנקבה, עד כאן? מוטאמה היא! ואמר רב הקדא: הא מני? רבי יהודה הוא, דאמר:
 ולד שני כמאן דליתיה דמי, ואי אמרת: כמוטאמה כבירא ליה לרבי יהודה ולד שני כמאן דאיתיה
 דמי, היכי שוחטין עליה ביום ארבעים? לאורתא נמי לא מציא אכלהו אלא לאו ששע מיתה:
 למטרה ולמוטאמה כבירא ליה לרבי יהודה ולד שני כמאן דליתיה דמי. - לעולם אימא לך:
 למוטאמה ולמטרה כבירא ליה לרבי יהודה ולד שני כמאן דאיתיה דמי, וכי תניא תניא –
 בפסח תבא כמוטאמה. - ומי אכלהו? והתנין: פסח תבא כמוטאמה, לא יאכלו ממנו ימים וזבות,
 נדות ויולדות! – ההיא לא אכלי, כי לא מבילין, כי תניא תניא דשוחטין וזוקרין עליה – דהא
 מטמא. - או הכי, ביום ארבעים נמי לא חוייא! – לאי, ביום ארבעים חוייא, קסבר: מחוסר כפורים
 דרב לאו כוב דמי. והרבא דאמר: מחוסר כפורים דרב כוב דמי, הא מתנינן היכי מתרין לה?
 אמר רב אשי, רבא מתרין לה: ביום ארבעים ליצירת זכר וביום שמונים ליצירת נקבה, ורבי
 ישמעאל היא, דאמר: לזכר – ארבעים ואחד, לנקבה – שמונים ואחד. - סוף סוף תיפול לי?
 דמטאמה היא משום דהו! – בלידה יבישתא. - או הכי, מאי למימרא? – מהו דתימא: אי אפשר
 לפתירת הקבר כלא דם, קא משען לן דאפשר לפתירת הקבר כלא דם. אמר רבי שמעיה,
 תא שמע: "ששים" – יכול בין רצופין בין מפורין? תלמוד לומר "זום", מה זום רצוף – אף
 ששים כולן רצופין? מני? אלקימא רבנן, מי אית לרבנן מפורין? אלא לאו רבי יהודה הוא,
 ומקרא ויחיד ליה לשים רצופים בהרד – שמע מיהו: חומרא אית ליה לרבי יהודה, וקולא
 לית ליה! – או הכי, לעולם רבנן היא, והרבא כמאן רצופין – לולדת זכר מתוך שמונים לנקבה.
 - סוף סוף שלמינו יומי דקרבנות, ועד כאן בדכתריה לא שלמינו, דהא נבין לולד שני מניו –
 אלא משפחת לה לרבנן ביולדת תאמינס, דבעיא מינטק ליה שבעה יומי מוטאמה דלידה תאמינס נקבה,
 והכי קאמר: יכול היכא דילדה תאמינס נקבה מעיקרא וזכר לבסוף, תפסקי מוטאמה דלידה
 כמנינן, ונמיני לה ששה וששים מפורין? תלמוד לומר: "זום", מה זום כולו רצוף – אף ששים
 כולם רצופין. אמר אביי, תא שמע: "ששים" – יכול בין רצופין בין מפורין? תלמוד לומר:
 "זום", מה זום כולו רצוף – אף ששים רצופין? מני הא? אלקימא רבנן, ומי אית להו לרבנן
 מפורין?

50 פסחים (טו.ב.) איש צבור נדחין אלא עושין בטומאה. לא יאכלו בראם מבול – דלא פסקי מיהו, או פסקו ולא פסרו שבעה ולא כמלו. אבל וילדת
 51 ביום ארבעים – איהו עובד נבילה ליתיה. א – הכי – אמאי נקטו יום ארבעים לזכר או שמונים לנקבה? שמענין ללידתה נמי וחיאיא יום ארבעים נמי לא חוייא. – אפילו
 52 לאורתא, דלא מחוסרת כפורין אלא מקמי דעתי מחוסר כפורים זכר כוב דמי, ואני אכלי בטומאה. דא דרבא בתרעתי קדיש, בתרעתי פרק שי' (ל.א.) אמר רב
 53 אשי – רבא לא מתרין לה ביום ארבעים דמי טורה ככל, אלא הכי מוקים ליה ביולדת ביום ארבעים להזיונה וילדה זכר – שוחטין עליה ביום ביום, ורבי ישמעאל דאמר,
 54 פרוק "למפלה חמישים" (נדה ל.א.) בריית נקבה הנפלה, וישלמו לה ששים יום של טורה ללידה הראשונה, לכד מימי טומאת הנפל המפסיקין ביתמיני תלמוד לומר
 55 ויהי עליה יום כולו רצוף – אם טמא – אם טהור – טהור, אי ששים יום – כולם רצופים לטורה. מי אית לרבנן מפורין – דא מוטאמה שני מניא, אלא משלמו ימי טורה
 56 דראשון, אלא אור אחרון וילכין. הלכך לא מעכבת ליה מפורין לעולם אלא לאו רבי יהודה היא – דאית ליה ימי טורה דראשון, ודלדידה ראשון עיקר לעצמין קרבן,
 57 ואשוחטין ואכלו דעצמין מוטאמה וטורה לית ליה ימי טורה דראשון, דאם כן לא מעכבת לה טורחין רצופין, אלא משני מניא, ושעו מיהו חומרא בעלמא אית ליה בחתוקין
 58 לאפשר קרבנות. ולעצמין קרבן לזוהי הוא דמי טורה דראשון, אבל לגבי טומאה – להשלט ימי טורה לראשון, לנזותין מפורין – לית ליה, וקולא היא. דהרי בעי למיתב
 59 טורה לשני. לעולם רבנן זמי, והיכי דמי מפורין – ביולדת זכר בתוך שמונים של נקבה, שימי טורה של זכר כלין קודם לשמונים נקבה ראשונה. ובהדאי זוגא, דמי
 60 טורה של שני כוב קלין דמי טורה דראשון – לית להו לרבנן ומולד שני לעצמין, ובעיא לשלמו ימי טורה דראשון, ואתא קרא אשוחטין דלא משלימין לבתה שמונים
 61 ולידה ראשונה שבעה כנגד שבעה ימי טומאה דרשון, דהפסוקי בתמינס, אלא משני מונה. כוף סוף – דא מעכבת להו דשמעין שמונים נקבה קמיתא, ועד כאן ארבעים
 62 דובר לא שלמינו, דלא מעכבת ליה ימי טורה וארבעה נקבה ארבעה עשר דטומאה דנקבה ויצירת הזכר ובין (רבינו) לזוהי ימי ששים ולא) ורבנן לולד
 63 שני מנין ארבעים ותי מוטאמה מפורין. ביולדת תאמינס – שנתעברו, לעשרים ימי טורה – עשרים לאו דוקא, דהא דחין לבעייה מדיח או טפי מדיח.
 64 מפורין

קלו כריתות. פרק שני – ארבעה מחוסרי כפרה דף י עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

1 **מכלל** דבכש גז שנתו בסלע – היינו מדרבנן, דמן יהודה אמרנן בכל דוכתא
2 תורה ישעור קעבה למחוסרי כפרה – שטא יזלו טלאים ואין להם כפרה!
3 ויש לומר: הא דאקמרא כבש בסלע – רגילות הוא שקנתו בסלע למצוה מן המזבח,
4 אבל בפחות טג, אבל אשן צריך כסף שקלים, דמאורייתא הוא, אבל תחת
5 דאורייתא אין לה ישעור, רק שחורבן – לך
6 מצוה לתהולתו בסלע, ובפחות טג עד ונקא, 1
7 אבל פחות מנדקא מיקרי עברינא, ומכל 2
8 מנקא, אם אהולו דהם שמינן בפחות מנדקא 3
9 – מתכפר בהם, ובאשמוה, אפילו דהם שמינן 4
10 ועובים בפחות מנדקא שקלים, שהולו – אינו 5
11 מתכפר, משום דכתיב "כסף שקלים", 6
אך

1 **מפוזרין? הא אמרי רבנן: לולד שני מניא אלא לאו**
2 **רבי יהודה היא, ושמינן מניא: חומרא את ליה, קולא**
3 **לית ליה, ועוד אמר רב אשי, תא שמעי: "יששת ימים"**
4 **– וכול בין רצופין ובין מפוזרין? תלמוד לומר: "ששים",**
5 **מה ששים כולן רצופין – אף ששה כולן רצופין? מני?**
6 **אילמא רבנן, מן אית להו לרבנן מפוזרין? האמרי רבנן:**

7 **לולד שני מניא אלא לאו רבי יהודה היא, ושמינן מניא: חומרא את ליה, קולא לית ליה,**
8 **שמינן מניא. משנה אלו מביאין קרבן ועולה יוחדו: על שמיעת קול, ועל פניו שפתיים, ועל**
9 **טומאת מקדש וקדשיו, והזולתות, והמצורע. גמרא תנו רבנן: יש מביא בדרות ועשירות,**
10 **ויש מביא בדרות, ויש מביא בדרלי דלות; וילדת מביאה בדרות ועשירות, מצורע מביא**
11 **בדרות, שמיעת הקול ובפיו שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו – מביאין בדרות ודרלי**
12 **דלות. תנאי אידך: יש מביא אחד תחת אחד, יש מביא שנים תחת שנים, יש מביא**
13 **שנים תחת אחד, יש מביא אחד תחת שנים, מכאן אתה למד לעשירות האיפה**
14 **בפרוקה, וילדת מביאה אחת תחת אחת – פרידה אחת ועוף תחת כבשי; מצורע –**
15 **שתי פרידיו תחת שני כבשים; שמיעת הקול ובפיו שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו –**
16 **מביאין שתי פרידיו תחת כבשה אחת, ומביאין בדרלי דלות עשירות האיפה תחת שתי**
17 **פרידיו; קתני: מניא אחד למד לעשירות האיפה שהיא בפרוקה, מילן? דלנו רבנן:**
18 **הואמר "חיי עקל בסלע למזבח" – מביא כבשי, שאין דבר קרב בסלע אלא כבשי;**
19 **מפאי? מואמר רחמנא איל אשם ב"כסף שקלים" – מכלל דרבש בן שנה כסלע,**
20 **מדכתיב: "כבש בן שנתו". ותנו: עמדו קינו בו ביום ברבעתים, ומדחם רחמנא עליה דדלות**
21 **למיהו חד משיט עשר בעשירות – חס רחמנא עליה דרלי דלות למיהו חד משיט עשר**
22 **בדרות. אם בן דלות כמה הויא – ריבנא, וכמה פריטי ברביעא – ארבעים ותמניא פריטי;**
23 **חד משיט עשר כמה הוי דדלות – תלתא פריטי, קתני: מכאן אתה למד לעשירות האיפה**
24 **בפרוקה – אמאי פרוקה? האמרת: עשירות האיפה דלי דלות הוא, ואמרת: חד משיט סרי**
25 **דדלות הוא, דחשבינן דתלתא פריטי היינו! – תנא מילולת יליף, דמתאי פרידה אחת תחת**
26 **כבש, דהוי חד מתלתין ותרי כבשי. ועד כאן דלי דלות כמה הוי – חד משיט עשר בדרות,**
27 **דמחויא ליה? מכבש ואיל; עד פריה ופולא הווי אמר רבא: כוליה מילתא מילולת**
28 **יליף, והכי רחמנא רחמנא עליה דדלות למיהו חד מתלתין ותרינן בעשירות, ומאי**
29 **היא? וילדת, הכי חס רחמנא עליה דרלי דלות למיהו חד מן מתלתין ותרינן בדרות – אי הכי,**
30 **נבי ריבנא דפרוקה הוי! – הכי נמי, אלא דלאו אורח ארעא לאיתוי פחות מפרוקה למקום.**
31 **משנה מה בין שפחה לבין כל הערוה? שלא שוטה להן לא בעונש ולא כקרבן; שכל הערוה**
32 **בהמא, ושפחה באשם; כל הערוה במקב, ושפחה בוכי; כל הערוה אחד האיש ואחד האשה**
33 **שוין כמכות וכקרבן, ובשפחה לא השוה לא האיש לאשה במקב, ולא השוה אשה לאיש בקרבן,**
34 **כל הערוה עשה בהן את המערה גמור, ותיב על כל ביאה וביאה, זו חומר החמיר בשפחה**
שפחה

1 שריך לעמוד הקודם] מפוזרין – כלומר, שפסקו להן שבעה ימי טומאה דוכר לימי
2 טוהר ונדבה, ולתיב להן שבעה אחריני לאחר שמונים ללידה הראשונה; תלמוד
3 לומר: "יום". שלשים דוכר מפוזרין – בנן וילדת תאומים, ולידה שני בתוך שלשים
4 דוכר ראשון, יכול יתנו לה שבעה דוכר ארבעים ללידה הראשונה, וכן שבעה ימי
5 טומאה ראשונה, דהשתא ותי שלשים מפוזרין,
6 שחיה הפסקו ימי טומאה בתמיים, אלא עלו
7 למען. ועד כאן שריך לעמוד הקודם. ימי אית
8 להו מפוזרין – הא לולד שני מניו כתיב
9 דבראשון וכן לכיב לאוקומה, דבאוקמא ליה,
10 דימי טוהר דראשון משכח לבתר ימי טוהר
11 דשני, אלא לאו רבי יהודה היא – דמתנה
12 לראשון, וקאמר דרבינן היבנין לה, אלמא
13 משני הוא דמני. ושמינן מניא חומרא אית ליה
14 קולא לית לה – לאתריך ימי טוהר דראשון
15 ששבעה לשבעה אחריים כנגד שבעה ימי
16 טומאה, והדר מותבי ימי טוהר לשני, דקולא
17 יתיירא איה, ששת ימים כו' – בנן הפיכה
18 לאחר שבעה ושלושה טוהר דנדבה, שכן
19 שבעים ושבעה ללידתה, היה לה למנות עוד
20 שלשה ימים, והפילה וטמאה, יכול יתנו לה
21 שבעה אחריים כנגד שלשה אלה דטמאה,
22 גלשה שבעה מפוזרים; דהבא אל כתיב "יום"
23 אלא "ימים", ומשמע אפילו מפוזרין, ימי אית
24 להו מפוזרין – הא לולד שני מניו ימי ולי
25 שני ומתכין עשר רביס אחר שמונים ימי
26 נקבה ראשונה, ומפוזרין לא משכחת לה.
27 אלא לאו רבי יהודה היא כו'. **משנה**
28 **שמיעת הקול – בשבעה קול אהל,**
29 **וטומאת מקדש – בישועה ובכיו שפתיים,**
30 **כנולדו תיבוי בהרדו בפרשת "ויקרא" בני**
31 **קרבן עולה יוחדו. דהא קרא דרבי נשי כי**
32 **תנע בעל דבר טמאי וגוי בטומאת מקדש**
33 **וקדשיו משתעין, ברמפתש בפרק קמא**
34 **יטבעות (א.א.) גמרא עשירות – שבעה**
35 **או עשרה, דלות – תוריס ובני יתנו, דלי**
36 **דלות – עשירות האיפה. שמיעת הקול ובפיו**
37 **שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו – פריש**
38 **בי"קרא – שנביאים בדרות ובקלי דלות, ימי**
39 **סוה מביאין מניא כו' – דלית וילדת**
40 **בעשירות – כבש לעלה, וכן יתנו או תור**
41 **ולטאת, ובדלות – שתי תוריס, דהייני**
42 **פרידה דלת תחת כבש, עשירות האיפה**
43 **תחת שני פרידיו דהייני אחת תחת שתיים,**
44 **הרבי עליו בסלע – קרבין הנקח בסלע**
45 **(מכלל תהורה כולה קרי לכבש בן שנה,**
46 **מכלל איליה בן שתי שנים). ברמפתש רחמנא**
47 **וגבי אשם מעלות ויקרא": אילי כספק**
48 **שקלים", דהיינו שתי סלעים. ברבעתים – קן**
49 **ברובע יוגר, דהיינו כרמיתו שני פרידים**
50 **בדרות ברובע דינר, תחת כבש הנקח בסלע – היינו חד משיט עשר ברבעים, ברובע דינר יש ארבעים ושמונה**
51 **פריטות, דליתו כמא ברקמא קורשין (ב.א.) שמינן שתי פרוטין, ופרטין שני, ואיסור שני מנסותו, ממסע שני קורטק, וקורטק שני פריטות.**
52 **דהיינו שלשים ושתיים פריטות למעט. ולמעט חצי, שהוא רובע דינר – זוז ארבעים ושמונה פריטות, וזיק אדמתו דלי דלות, דהייני עשירות האיפה, בני מניו חד משיט**
53 **עשר ברלות – אשתכח ועשירות האיפה היא שלש פריטות, דהיינו חד משיט עשר לא ארבעים ושמונה. תנא מילולת יליף – דלות לית מילולת, דמתאי פרידה הנקחת**
54 **שמעית של דינר תחת כבש הנקח בסלע, דהיינו חד משיט עשר ברבעים, והוא עשרים וארבעה פריטות. ועד כאן דלי דלות כמה הוי חד משיט עשר בדרות – ונהי**
55 **דילפת דדלות חד משיט עשר מילולת, אבל דלי דלות אחד משכחת ביולדת – בעל כרחך כמבש ואילי לפת לא, כדרשנן קול לילע, לולד אחד משכחת דלי דלות אלא**
56 **בשמיעת הקול ובכיו פסחא ובטמאת מקדש וקדשיו, ועל כרחך דלי דלות מניולת ויהוה שיה, וכי הכי דדלות ויהוה שתי פרידיו תחת חבשי, דהיינו חד משיט עשר**
57 **בדרות, ונהי דאשתכח בדרות בעלמא, בנן ביולדת שתיא פרידה אחת – שמעית של דינר, דהייני עשרים וארבעה פריטות, וכי מניו רלי דלות חד משיט עשר הוי פריטה**
58 **ופלא, כולה מילולת יליף – ואף על דא דאין בה דלי דלות יליף מוחסם, דכי הכי דאשבוך בה דלות אחד משלשים ושנים עשירות – ותי דלות מניו היה חד משלשים**
59 **ושנים דדלות, דלית וילדת הכי הוי עשרים וארבעה פריטות, ודלי דלות – פריטה בן רבעא, דהיינו חד משלשים ושנים. **משנה** – דלית וילדת ויהי נקבה אהא, דהייני שבעה**
60 **ושנים עשירות, שוין בככות ובקרבן – אם מודיק שנין – לוקין, כדקיימא לן: "איש או אשה כי יעשו מכל תועבת האדם" וגו' הוהה הכתוב אשה לאיש לכל העונשין. ואם**
61 **שוגגו שניהם – מביאין קרבן, דבתריווייהו כתיב כרת במזיד, דכתיב "ונכרתו הנפשות העושות", ולכי שודנו כרת – שגגו וטמאת, ובשפחה כו' – שפחה לוקח ודאיש**
62 **באשם, כדמפרש בגמרא, כל הערוה כולן עשה בהן מערה גמור – בטוסת כימות, בפרק "הבא על יבמתו" (ג.ג.),**

יבש המעיין ונקצץ האילן – מביא ואינו קורא. רבי יהודה אומר: מביא וקורא. מן החג ועד התנקה – מביא ואינו קורא. רבי יהודה בן בתירה אומר: מביא וקורא:

גמרא רבי יוסי בן חנינא בעי: קנה אילן אחד – לא קנה קרקע. שנים – לא קנה קרקע. אחד – אינו מביא כל עקר. שנים – מביא ואינו קורא. אומר ליה רבי לעזר: מילין דצריכין לרבנין בבית וועדא את שאל.

דרבי יהודה עבד את האילן בקשיון.

תמן תנינן: ברך על פרות האילן בורי פרי האדמה – יצא. רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא: דרבי יודה היא, דרבי יודה אמר: עבד את האילן בקשיון.

אמר רבי יוסי: דברי הכל היא. פרות האילן – בכלל פרות האדמה, ואין פרות האדמה בכלל פרות האילן.

רבי בון בר כהנא בעי קומי רבי אילא:

[דף ה' ע"א]

מכר לו שדה במקמתה, הלוקח מהו שביא מפנה בכורים? אומר ליה: למח לאו.

עד דדון לחה, אפילו יבשה? אומר ליה: אפילו יבשה, אפילו קצורה. מעתה אפילו הטין! כך אנו אומרים: הלוקח מן השוק – מביא בכורין.

פשיטא הדין מילתא, מכר לו פרות ושיר לו קרקע, המוכר אינו יכול להביא, שאין לו פרות. חזר ולקחון מפנה?

נשמעינה מן הדא: נתן לה קדשים – הרי אלו מתרין. יינות שמנין וסלתות, כל דבר שפיוצא בו קרב לגבי המזבח – אסור. אין בכלל אלא פרכילי ענבים ועטרות של שיבלין. מה נן קיימין? אם בשנתן לה באתננה, כך אנו אומרים: הלוקח מן השוק – מביא בכורים! אלא פי נן קיימין: בשחיו הגפנים משלה ומכרה לו פירותיהן וחזר ונתנם לה באתננה. מפני שהיה אתנן, הא לא היה אתנן – מביא, הדין אמרה: חזר ולקחון מפנה – מביא.

הכרייא בשם רבי יהושע בן לוי: הפרישן קודם לחג ועבר עליהן החג – מביא ואינו קורא. הפרישן קודם לחנכה ועבר עליהן חנכה ונרקבו, לאחר חנכה לא קדשו.

ולית ליה לרבי זעירא כהדין דהכרייא? סבר רבי זעירא: שפל תכפורים שנראו ליתור בקרייה – אינן ניתורין אלא בקרייה. ולית להכרייא בנ? אית להון בשפהפרישן קודם לחג להביאן אחר החג.

וְהִתְנַיֵּן: אֵין מְבִיאִין בְּבֻרַיִם לֹא מִן הַחֲדָשׁ עַל הַיָּשׁוּן, וְלֹא מִן הַיָּשׁוּן עַל הַחֲדָשׁ. מַה בְּן קָיִמִיוֹן? אִם בְּפִרוֹת שֶׁהֵבִיאוּ שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל הַפְּרוֹת שֶׁהֵבִיאוּ שְׁלִישׁ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִכֵּיּוֹן שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דָּבָר בְּרוּר שֶׁלֹּא הַשְּׂרִישׁוֹ קוֹדֵם לְעֹמֶר, וְהֵן אֲסוּרִין עַד שֶׁיָּבִיאוּ הָעֹמֶר וַיִּתִּירָן!

אֵלֶּא כִּי אֲנִן קָיִמִיוֹן, בְּפִרוֹת שֶׁחֲנַטּוּ קוֹדֵם חֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי בְּשֻׁבְטָא עַל פְּרוֹת שֶׁחֲנַטּוּ לְאַחַר חֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי בְּשֻׁבְטָא, מִכֵּיּוֹן שֶׁהוּא מְחַדֵּשׁ עַל הַיָּשׁוּן, הֵא מִן הַחֲדָשׁ עַל הַחֲדָשׁ – מְבִיא. וְסַבְרִינָן מִיָּמֵר: לְאַחַר חֲנוּכָּה אֲנִן קָיִמִיוֹן. אָמַר רַבִּי הֵינְנָא בְּזֻמְנָן:

[דף ה' ע"ב]

הַלְכָה ז' מִתַּנְיֵי הַפְּרִישׁ בְּבֻרַיִם וּמְכַר אֶת שְׂדֵהוּ – מְבִיא וְאִינוּ קוֹרֵא. וְהַשְּׂנִי, מֵאוֹתוֹ הַמֵּין – אִינוּ מְבִיא, מִכֵּיּוֹן אַחַר – מְבִיא וְקוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף מֵאוֹתוֹ הַמֵּין מְבִיא וְקוֹרֵא.

הַפְּרִישׁ אֶת בְּבֻרַיִם, נִמְסוּ נְכוּזוּ נְגַבְוּ אָבְדוּ אוֹ שְׁנַמְמָאוּ – מְבִיא אַחֲרֵים תְּהִתִּיחֵן וְאִינוּ קוֹרֵא. וְהַשְּׂנִיִּים אֵין חֵיבִים עֲלֵיהֶן חֲמִישׁ. נְטֻמָּאוּ בְּעֶזְרָה – נוֹפֵץ וְאִינוּ קוֹרֵא.

וּמִכֵּיּוֹן שֶׁהוּא חֵיב בְּאַחֲרֵייתָן עַד שֶׁיָּבִיאוּ לְהַר הַבַּיִת? שְׁנַמְמָאוּ (שְׁמוֹת כג) רֹאשִׁית בְּבֻרַיִם אֲדַמְתָּהּ תְּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו' – מִלְּמַד שֶׁהוּא חֵיב בְּאַחֲרֵייתָן עַד שֶׁיָּבִיאוּ לְהַר הַבַּיִת. הֲרִי שֶׁהֵבִיא מִמֵּין אֶחָד וְקָרָא, וְחֹזֵר וְהֵבִיא מִמֵּין אַחַר – הֲרִי זֶה אִינוּ קוֹרֵא:

גְּמֵרָא מַה טַּעְמוֹן דְּרַבְנִין? (דְּבָרִים כו) הַגְּדַתִּי הַיּוֹם – פֶּעַם אַחַת הוּא מְגִיד וְאִינוּ מְגִיד פֶּעַם שְׁנִייתָהּ. וְלִית [לִיה] לְרַבִּי יוֹדָה בֵּן? אֵית לִיה בְּאֶדָם אֶחָד, אֲבָל בְּשְׁנֵי בְּנֵי אֶדָם – מְגִיד וְחֹזֵר וּמְגִיד.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִשּׁוּם יְהִידי אֲנִי שׁוֹנֵה אוֹתָהּ. וְתַנִּי בֵּן: רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּן יְהוּדָה [אוֹמֵר] מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: שְׁנִיִּים אֵין חֵיבִים עֲלֵיהֶן חֲמִישׁ.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בְּשֵׁם רַב הִנְיָא: שְׁנִיִּים לֹקְחִין אֶפִּילוּ מִן הַשּׁוּק.

מַה אֶת עֶבֶד לֹזֵן בְּתוֹסַפֶּת הַבְּבֻרַיִם אוֹ בְּעֹטוֹר הַבְּבֻרַיִם? אֵין תַּעֲבָדִינוּן בְּתוֹסַפֶּת הַבְּבֻרַיִם – בְּטוֹרִים מִן הַדְּמָאִי. אֵין תַּעֲבָדִינוּן בְּעֹטוֹר הַבְּבֻרַיִם – חֵיבִין בְּדָמָאִי:

נְטֻמָּאוּ בְּעֶזְרָה נוֹפֵץ וְאִינוּ קוֹרֵא. רַבִּי הֵמָּא בַר עִיקָבָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בֵּן חֲנִינָא: נְטֻמָּאוּ הַבְּבֻרַיִם, הַפְּלִים נִתְּנִין לְכַהֲנָיִם, דְּכָתִיב (ש) וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטָּהוֹר הַטָּהוֹר מִיָּדָה:

לְמִי נִצְרָכָה? לְרַבִּי יוֹדָה. אִף עַל גַּב דְּרַבִּי יוֹדָה אָמַר: מְגִיד וְחֹזֵר וּמְגִיד, הֲרִי שֶׁהֵבִיא מִמֵּין אֶחָד וְקָרָא, וְחֹזֵר וְהֵבִיא מִמֵּין אַחַר – הֲרִי זֶה אִינוּ קוֹרֵא.

אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: תַּנִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּן יוֹחִי בֵּן: וְאִמְרָתָּהּ וְשִׁמְחָתָּהּ – הֲוֵי אוֹמֵר עַל הַשְּׁמֻחָה:

[דף ו' ע"א]

הלכה ח' מתני' אלו מביאין וקורין; מן העצרת ועד החג, משבעת המינין, מן הפרות שבהרים, ומן התמרים שבעמקים, ומזיתי שמן, ומעבר לירדן.

רבי יוסי הגלילי אומר: אין מביאין בכורים מעבר לירדן, שאינה ארץ זבת חלב ודבש:

גמרא רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש. רבי יונה, רבי זעירה בשם רבי חנינה: ששה עשר מיל היוזר היוזר לצפון – הן הן ארץ זבת חלב ודבש.

אמר רבי יונה: מאן דמקדר אילין שיגרונייה דבישן מינהון. מאן דמקדר הדא בקעת גינסר מינהון.

מתיובון לרבי יונה: והא בתיב (שמות א) ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש. אמר לון: אשר בה זבת חלב ודבש:

תני: (דברים טו) אשר נתתה לי – לא שנמלתי לי מעצמי. מה ביניהון? אמר רבי אבין: הצי שבט מנשה ביניהון. מאן דאמר אשר נתתה לי ולא שנמלתי לי מעצמי, הצי שבט מנשה לא נמלו מעצמן. מאן דאמר ארץ זבת חלב ודבש, אפלו בן אינה ארץ זבת חלב ודבש:

הלכה ט' מתני' הקונה שלשה אילנות בתוך של חברו – מביא וקורא.

רבי מאיר אומר: אפלו שנים.

קנה אילן וקרקעו – מביא וקורא.

רבי יהודה אומר: אף כעלי אריסות והחכירות מביאין וקורין:

גמרא תני: חפורי בתי אבות – אינן מביאין. רבי יודה אומר: הן עצמן מביאין וקורין.

רבי זעירה, רבי היא בשם רבי יוחנן: בחפורי בתי אבות היא מתניתא.

רבי הילא, רבי יוסי בשם רבי יוחנן: כבעלי אריסות וחכירות היא מתניתא.

הוון בעיי מימר: מאן דאמר כבעלי אריסות וחכירות היא מתניתין, הא בארים וחקיר, לא בארים לשעה, בחכיר לשעה. הא בארים לעולם ובחכיר לעולם – מביא.

אתא רבי בא, רבי היא בשם רבי יוחנן: אפלו בארים לעולם ובחכיר לעולם – אינו מביא. למה? כבעלי אריסות וחכירות היא מתניתא:

הדרן עלה יש מביאין

פירק שני

הלכה א' מתני' התרומה והבכורים – תיבין עליהן מיתה, וחמש, ואסורים לזרים, והן נכסי

[דהו' ע"ב]

פהו, ועולין באהד ומאה, ומעונים רחיצת ידים, והערב שמש.

הרי אלו בתרומה ובבכורים. מה שאין במעשר:

גמרא התרומה והבכורים וכו'. פתיב (בפדבר יו) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי – שתי תרומות, התרומה והבכורים.

תרומה, דכתיב (ויקרא כב) ולא ישאו עליו חטא ומתו בו פי יחלוהו. תבכורים דכתיב (דברים יג) והבאתם שמה עולותיכם – אלו תבכורים, דכתיב (דברים כב) ולקח הפה השנא מידך.

או נאמר בקדשים הפתוב מדבר! פבר פתיב פרת בקדשים.

ויהא מיתה וברת בקדשים! וכי יש מת וחזור ומת? פהדא דתני: הפת לקמשים שנה – מת בהפרת. לקמשים ושתים – זו היא מיתה שמואל הנביא. לששים – מיתה האמורה בתורה. לשבעים – מיתה של חיבה. לשמונים – מיתה של זקנה. מכאן ואילך – חיי צער.

מה חמית מימר מת לקמשים מת בהפרת? פתיב (בפדבר ד) אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי וגו' וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו. עשו להם דבר של תקנה שלא יזונו עיניהם מבית קדש הקדשים. וכתוב (שם) יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו. וכתוב (בפדבר ה) חמשים שנה ישוב מצבא העבודה.

רבי אבין בריה דרבי תנחום בר מריפון שמע לה מן הקא: (תהלים ז) מי שנתינו בהם שבעים שנה, צא מהן עשרים בהפרת.

לקמשים ושתים – מיתה שמואל הנביא. רבי אבא בריה דרבי פפי, רבי יהושע דסיקנין בשם רבי לוי: (משלי יד) בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אף למחסור. חנה, על ידי שרפתה בתפלתה – קצרה בימיו של שמואל, שאמרה (שמואל א א) וישב שם עד עולם, והלא אין עולמו של לוי אלא חמשים שנה, דכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה, והי דלון המשין ותרתוי? אמר רבי יוסי בי רבי בון: ושתים שגמלתו.

לששים – מיתה האמורה בתורה. רבי הוסיא בשם רבי יעקב בר אהא: פתיב (במדבר לא) אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה וגו', הגע עצמה, שיצא ממצרים בן עשרים שנה, ועוד

עשה במדבר ארבעים שנה ומת, נמצאת אומר: המת לשים שנה – מיתה האמורה בתורה, ובתיב (איב ה) **תבא בכלח אלי קבר**.

לשבעים [שנה] – מיתה של חבה, [דכתיב] (תהלים ז) **ימי שנותינו בהם שבעים שנה**.

לשמונים – מיתה של זקנה, שנאמר **ואם בגבורות שמונים שנה**, וכן ברזילי אמר לרוד (שמואל ב יב) **בן שמונים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע**.

אפר המשים ועשה דבר שהוא בהכרת, אבל רב חדי. אפר שיתין ועשה דבר שהוא בעוון מיתה, אבל חדי.

תני רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: זמן שאכל את החלב, וכי מי מודיענו שהוא בהפרת? בהדיא דתניא: או שהלל את השבת – מת בהפרת. אלא ביני: המת ליום אחד – מיתה של זעם. לשנים – מיתה של בהלה. לשלשה – מת במגפה.

תני רבי הלפתא בן שאול: מת באחד, בשנים, בשלשה – [מת] בהפרת, לארבעה, להמישה – מיתה הדופה. לששה – מיתה דרף הארץ. לשבעה – מיתה של חבה, מכאן ואילך – מת בפורים.

מה חמית מימר מת לשלשה ימים מת במגפה. חילפי בר בריה דרבי אבהו אמר: שמעית קליה דרבי דרש (שמואל א כה) **ויהי בעשרת הימים ויגף ה' את נבל ומת**. תלה לו הקדוש ברוך הוא שבעת ימי אכלו של שמואל, שלא יתערב אכלו עם הצדיק, ועשה עוד שלשה ימים ומת במגפה.

רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן: לעשרת ימים אין פתיב פאן, אלא בעשרת הימים, תלה לו הקדוש ברוך הוא עשרה ימים בעשרת ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, שמו ועשה תשובה

[דף ז' ע"א]

ולא עשה. בהנא שאל לרבי זעירא: זר שאכל תרומה? אמר ליה: בעון מיתה. מן דצלי, אמר ליה: **אני ה' – הפסיק הענין**. בהן שאכל תרומה בטומאה – במיתה. ואין זר שאכל תרומה במיתה.

רבי חייא בשם רבי יוחנן: זר שאכל תרומה – בעון מיתה. מתניתין מסייע לרבי יוחנן! אוכלי תרומה בידון, טהור שאכל טהור, וטמא שאכל טמא, וטהור שאכל טמא, וטמא שאכל טהור – בעון מיתה. אוכלי תרומה בפניהם, טהור שאכל טהור – כמזנותו. טהור שאכל טמא – בעשה. טמא שאכל טהור, וטמא שאכל טמא – בלא תעשה.

מה חמית מימר טהור שאכל טמא – בעשה? אמר רבי בא בר מכול (ויקרא כב): **ואחר יאכל מן הקדשים מן הטהורים, ולא מן הטמאים**. כל לא תעשה שהוא בא מכת עשה – עשה הוא.

אמר רבי אבינא: (דברים יד) ממושקע שנאמר: כל אשר לו סנפיר ומשקשת תאכלו, אין אני יודעין וכל אשר אין לו סנפיר ומשקשת לא תאכלו? ליתן עשה ולא תעשה על הטמאים. בגין דכתוב, הא אילו לא תהו בתיב – עשה הוא. הוי: כל לא תעשה שהוא בא מבח עשה – עשה הוא. רבי יסא שמע לה מן הכא, (דברים יב) הטמא והטהור יחדו יאכלנו. כאן – הטמא והטהור אוכלין בקערה אחת. בתרומה – אין הטמא והטהור אוכלין בקערה אחת. דלמא בקדשים? אמר רבי יוחנן בר מרי: אין בגין קדשים, כבר בתיב (ויקרא ז) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל.

מתניתא פליגא על רבו התרומה והבכורים – תייבין עליהן מיתה. פתר לה בכהנים. והא תנינן הומש! וכי יש הומש בכהנים? פתר לה, לצדדין היא מתניתא, רישא – בכהנים, וסיפא – בישיראל. מתניתין פליגא לרבי יוחנן? ואמורים לזורים! פתר לה פחות מבישועור.

והו ניכסי פהו. רבי בא בר הייא בשם רבי יוחנן: (במדבר יח) לך נתתים למשחה. למשחה – לגדולה. למשחה – לסיכה. למשחה – להדלקה. היתיה אומר: בין טמאים בין טהורים! רבי אבהו בשם רבי יוחנן: (דברים כו) לא בערתי ממנו בטמא. מבקעיר את התרומה בטומאה.

רבי זעירא בשם רבי לעזר: מניין למעשר שני עצמו שניטמא שאין מדליקין בו? תלמוד לומר: לא בערתי ממנו בטמא. ראוי לפדותו ואת אמר הכין? לא אתיא דלא או בלקוח בכסף מעשר שנטמא, אמר רבי יהודה, או בכיבורין שנטמאו, דברי הכל.

[דף ז' ע"ב]

חרי אלו בתרומה ובכיבורים מה שאין בן המעשר. תמן תנינן: נטילין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה, ולקודש מטבילין. תמן את אמר אין המעשר טעון רחיצה, והכא את אמר המעשר טעון רחיצה! הן דתימר המעשר טעון רחיצה – רבנין. הן דתימר המעשר אין טעון רחיצה – רבי מאיר. דתמן תנינן: כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים – מטמא את הקדש ופוסל את התרומה, ומותר בחולין ובמעשר; דברי רבי מאיר. והכמים אוסרין במעשר. ולא שמיע דאמר רבי שמואל בשם רבי זעירא, מהו והכמים אוסרין במעשר, נפסל גופו מלוכל במעשר!

מיי פדון? הן דתימר המעשר טעון רחיצה – ברוצה לזבל. הן דתימר אין המעשר טעון רחיצה – ברוצה ליגע. לא הוא רוצה לזבל, הוא רוצה ליגע? אלא, משום נטילת סרד. והתנינן: חולין! וכי יש בחולין משום נטילת סרד? אלא, בחולין שנעשו על גב הקודש.

וחולין שנעשו על גב הקודש לא בחולין הן? תיפתר אי ברבי שמעון בן אלעזר, אי ברבי לעזר בי רבי צדוק. אי ברבי שמעון בן אלעזר, דתני, רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: הידים – תחילה לחולין ושניות לתרומה. אי ברבי לעזר בי רבי צדוק, דתנינן תמן: וחולין שנעשו על גב

הקודש – הרי אלו כהולין. רבי אלעזר בי רבי צדוק אומר: הרי אלו בתרומוה, לממא שנים ולפסול אחר.

הלכה ב' מתני' יש במעשר ובכורים מה שאין בן בתרומוה, שהמעשר והבכורים – טעונין הבאת מקום, וטעונין ידוי, ואסורין לאונן, ורבי שמעון מתיר. והיבנים בביעור. ורבי שמעון פומר. ואוסרים בכל שהן מלוכל בירושלים, וגדוליהן אסורים מלוכל בירושלים אף לזרים ואף לבתהמה. ורבי שמעון מתיר. הרי אלו במעשר ובכורים, מה שאין בן בתרומוה.

[דף ח' ע"א]

גמרא טעונין הבאת מקום, דכתיב (דברים יב) **והבאתם שמה עלתיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומת ידכם. תרומת ידכם** – אלו הבכורים. דכתיב (דברים כו) **ולקח הכהן הטנא מידך. עד גדון מעשר. בכורים מניין? ביי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר: הקודש, הקודש** העליון במשמע.

וטעונין ידוי. דכתיב (סו) **וענית ואמרת לפני ה' אלהיך. עד גדון מעשר, בכורים מניין? ביי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר: הקודש, הקודש העליון במשמע. ואסורין לאונן דכתיב (סו) לא אכלתי באוני ממנו.**

עד גדון מעשר, בכורים מניין? ביי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר: **הקודש, הקודש** העליון במשמע. תנינן כל אילין מיליין ורבי שמעון פליג. ונגבי וידוי לית רבי שמעון פליג? וידוי זו קרייה. ולית רבי שמעון פליג, דכתיב **וענית ואמרת.**

פיני מתניתין, ואסורין כל שהן מלוכל בירושלים, רבי שמעון מתיר. וגדוליהן אסורין מלוכל בירושלים, ורבי שמעון מתיר. ואף לזרים ואף לבתהמה, רבי שמעון מתיר.

ואוף רבנין מודיי ליה, מן מה דו מותיב לון, אין אתם מודין שהן מותרים לזרים! שהן מותרים לאכילת בתהמה! ויש מחיצה לאכילת זרים! ויש מחיצה לאכילת בתהמה! בשם שאין מחיצה לזרים ולבתהמה – כד אין מחיצה לאכילת אדם וכהנים.

רבנין אמרין: ירושלים – עשו אותה כדבר שיש לו מתירים. כמה דתימר: דבר שיש לו מתירין – אוסר בכל שהן, ודכוותיה ירושלים אוסר בכל שהן. מה פליגי רבי שמעון ורבנין? בגידולין. אכל געירובין אוף רבי שמעון מודיי.

ועוד מן הדא, באיזה מעשר אמרו? במעשר שני מהור שנכנס לירושלים ויצא. ועוד מן הדא דתני לה רבי שמעון: יש במעשר, שהמעשר – אוסר דמיו ועירוביו וקנקניו, וספק געירובו בכל שהוא,

ואין מְדַלְקִין בו. ואמר אהב בגידולין בן. מה בין עירובין מה בין גידולין? עירובין – בעינין הן. גידולין – כבר במלו.

כמה דרבי שמעון מודי לרבנין בעירובי מעשר. אבל בעירובי בכורים, בגידולין הן. וכן היה רבי שמעון אומר: אין הבכורין אסורין את עירוביהן וגידוליהן מלזבל בירושלים. מה בין מעשר מה בין ביכורין? מעשר – אין לו עלייה. בכורים – יש להן עלייה.

[דף ח' ע"ב] הוי, מה דרבי שמעון מודי לרבנין, בדבר שאין לו עלייה, מודי רבי שמעון באותה הפאה שהעלה מתוך מאה – שהיא טעונה מהיצה ומטעונה הבאה. ורבנין אמרין: פולחון טעונות מהיצה ומטעונות הבאה.

רבי יוחנן אול לחד אתר, אמר, אנא בן עזאי דהכא: אתא חד סב, שאל ליה, אמר: גידולי תרומה תרומה, גידולי גדולין חולין. אבל טבל, ומעשר שני, ומעשר ראשון, וספיהי שביעית, ותרומת חוץ לארץ, והמדות, והביכורין, גידוליהן – חולין. תמן את אמר: גידוליהן מותרין, והכא את אמר גידוליהן אסורין! אמר לו: הן דאת אמר גידוליהן מותרין – בדבר שזרעו בלה. והן דתימר גידוליהן אסורין – בדבר שאין זרעו בלה. אמר לו: והתנינן (שם טו.) איזהו דבר שאין זרעו בלה? כגון הלוח והשום והבצלים. והלוח והשום והבצלים חייבים בבכורים? אמר: אול בן עזאי דהכא. אתא שאל לרבי ינאי, אמר ליה: למעשר היושבה בדבר שאין זרעו בלה.

מחלפא שיתתיה דרבי יוחנן? תמן אמר רבי יהושע בן לוי, לקרנה של גבילה היושבה. אמר ליה: לא בן אילפן רבי והשוכי בגדים במנע, שנים. ואמר אהב חכא וגדוליהו, שנים. ועוד מן הדא: באיזה מעשר אמר? במעשר שני טהור שנכנס לירושלים ויצא. ועוד מן הדא דתני לה רבי שמעון. תני בשם רבי שמעון: יש במעשר, שהמעשר אסור דמיו ועירוביו וקנקניו, וספק עירובו – כל שהוא.

[דף ט' ע"א]

ואין מְדַלְקִין בו. ואמר אהב בגידולין בן. אמר רבי חיילא: הן דתימר גידוליהן אסורין – רבנין. והן דתימר גידוליהן מותרים – רבי שמעון. אמר ליה: והא תנינן: גידולי הקדש ומעשר שני – חולין ופודה אותן בזמן זרעו. לאיזה דבר הוא פודה אותן? לא מפני קדושה שיש בהן? אהב חכא ומענו מהיצה מפני קדושה שיש בהן?

רבי ירמיה, רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש: הן דתימר גידוליהן אסורין – איסור מהיצה. והן דתימר גידוליהן מותרים – היתר זרות.

הרי אלו במעשר ובבכורים מה שאין בן בתרומה. תמן תנינן: (דברים כו) וגם נתתיו – זו תרומה ותרומת מעשר. תמן את אמר: תרומה טעונה וידוי, והכא את אמר תרומה אינה טעונה וידוי!

אמר רבי הילאי: תניי תמן הפעשר והבכורים אחד הנותנן ואחד הנותלן – טעונין וידוי. אמר רבי זעירא: רבנין דתמן סברין, ורבנין דהכא אמרין: מי שיש לו מעשר בפני עצמו – מתודה. מי שיש לו תרומה בפני עצמו – אינו מתודה. אמר רבי יוסי: מתניתא אמרה בן (ס) רבי יוסי אמר: יש להן ערי מקלט. מה נן קיימין? אם בתרומה ומעשר – שלו הן! אלא פי נן קיימין, במעשר שני. אמר רבי הילאי: שטעונין מי שיש לו מעשר בפני עצמו – מתודה. מי שיש לו בכורים בפני עצמו – מתודה. שטעונין מי שיש לו תרומה בפני עצמה מתודה?

הלכה ג' מתני' יש בתרומה ומעשר מה שאין בן בכורים. שהתרומה והמעשר – אוסרין את הגורן, ויש להן שיעור, ונזהגין בכל הפירות, בפני הבית ושללא בפני הבית. ובאריסין ובחכירות ובסקריסין ובגולן – תרי אלו בתרומה ובמעשר, מה שאין בכורים.

יש בכורים, מה שאין בן בתרומה ומעשר. שהבכורים – נקנין במחופר לקרקע. עושה אדם כל שדהו בכורים, ותייב באחריותו. ומעונין קרבן ושיר, ותנופה, ולינה.

תרומת הפעשר שנה בכורים בשתי דרכים, ולתרומה בשתי דרכים. ניטלת מן הפהורה על הפומא ושללא מן המקום – בכורים. ואוסר את הגורן, ויש לה שיעור – בתרומה.

גמרא ניהא התרומה אוסרת את הגורן, הפעשר

[דף ט' ע"ב]

אוסר הגורן? תיפתר שהקדימו בשיבלין. דאמר רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש: מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין – פטור מתרומה גדולה.

ניקנין במחופר לקרקע. דכתיב (במדבר יח) **בכורי כל אשר בארצם.** עושה אדם כל שדהו בכורים. דכתיב (יחזקאל מד) **וראשית כל בכורי כל.** ותייבים באחריותו, דכתיב (שמות כג) **ראשית בכורי אדמתך תביא.**

וטעונין קרבן. נאמר באן שמחה, ונאמר להלן שמחה, מה שמחה שנאמר להלן – שלמים, אף כאן – שלמים, ושיר. נאמר כאן שיר ונאמר להלן (יחזקאל לג) **והגד להם בשיר עגבים.**

ותנופה. דכתיב (דברים כו) **ולקח הכהן הטנא מידך והניחו** – לרבות הבכורים שטעונין ותנופה. כרבי ליעזר בן יעקב.

ולינה. דכתיב (שם טו) **ופנית בבקר והלכת לאהליך,** הא כל פינות שאת פונה – לא יהו אלא בבוקר. אמר רבי יונה: הדיא דאת אמר כשאין עמון קרבן. אבל יש עמון קרבן בלא קד טעון לינה מחמת הקרבן.

רבי יונה אומר רבי מיישא, וחד מן רבניו, חד מינהון אמר, זאת אומרת: שהפירות הטמאים – הניבין בכיפורים. והרנה אומר: מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין – פטור מתרומה גדולה.

הלכה ד' מתני' אתרוג שנה לאילן בשלשה דרכים, ולירק בדרך אחד. שנה לאילן, בערלה וברבעי ובשביעית. ולירק, שבשעת לקיטתו – עשורו; דברי רבן גמליאל.

רבי ליעזר אומר: שנה לאילן לכל דבר.

גמרא אם לאילן למה לירק, אם לירק למה לאילן? תפן אמרי: נכנס משישית לשביעית – הרי הוא לבעליו באילן, ופטור

[דף י"ע"א]

ממעשרות פירק. אמר לון רב המנונא: אמרין דבתרה, נכנס משביעית לשמינית – הרי הוא הבקר באילן, והייב במעשרות פירק. והבקר חייב במעשרות? אומר רבי יוחנן: בשאר שני שבוע את מהלך בו פירק, ובשביעית את מהלך בו באילן.

היאך עבידא? מהמישית לששית – ששית. מששית לשביעית – ששית. נכנס מהמישית לששית ולשביעית. לקטן בששית – ששית. לקטן בשביעית – המישית. נכנס מששית לשביעית לשמינית, לקטן בשמינית שמינית.

רבתינו חזרו ונמנו, אתרוג – בשעת לקיטתו עשורו למעשרות ולשביעית. רבי ירמיה, רבי אימי בשם רבי יוחנן, רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: הכל מודין שראש השנה שלו בחמשה עשר בשבט.

רבי יוחנן שאל לרבי יונתן: כסדרן של שנים או כסדרן של תקופות? אומר ליה: כסדרן של שנים, ואפילו שנה מעוברת. מעשה ברבי עקיבה שלקט אתרוג ונהג עליו חומרי בית שמאי וחומרי בית הלל.

למה לי אתרוג? אפילו שאר כל האילן! תני בחומרי רבן גמליאל וכו' חומרי רבי ליעזר.

ורבן גמליאל ורבי אליעזר לא מן בית הלל אינון הווי? אומר רבי יוסי בי רבי בון, תיפתר בשחנט קודם לחמשה עשר בשבט של שנייה, ונכנסה שלישית. על דעתיה דרבן גמליאל – עשורו עני. על דעתיה דרבי ליעזר – עשורו שני. מה עשה לז? קרא שם למעשר שני שבו, ופדינו ונתנו לעני.

הלכה ה' מתני' דם מהלכי שמים – שנה לדם בהמה להקשיר את הזרעים. דם השרץ – אין חיבים עליו:

גמרא רבי בא, רב הונא בשם רב: אם התרו בו – לוקה. והתנינן: דם השרץ – אין תיבין עליו. אמר רבי בא: אין תיבין עליו ברת. והתני: דם מהלכי שתים שאין בו טמאה קלה, דם השרץ שאין בו טמאה חמורה!

אמר רבי חייא בר אדאי: הדיא דתימר, בשהתרו בו משום דם. אבל אם התרו בו משום שקץ – לוקה.

הלכה ו'

מתני' בוי, יש בו דרכים שוה לחיה, ויש בו דרכים שוה לבהמה, ויש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה, ויש בו דרכים שאינו שוה לא לחיה ולא לבהמה.

פיצד שוה לחיה? דמו טעון כפוי בדם החיה. ואין שוחטים אותו ביום טוב. ואם שהטו – אין מכסים את דמו. והלבו מטמא טמאת נבלה בניה. וטמאתו – בספק. ואין פודים בו פטר חמור.

פיצד שוה לבהמה? הלבו אסור בחלב הבהמה. ואין תיבים עליו ברת. ואינו נלקח בכסף מעשר לזבל בירושלים. ותיב בזרוע ובקליים ובקיבה. רבי לעזר פוטר, שהמוציא מחברו – עליו הראיה.

פיצד אינו שוה לחיה ולבהמה? אסור משום פלאים עם החיה ועם הבהמה. הכותב חיתו ובהמתו לכנו – לא כתב לו את הפוי.

אמר: "הריני נזיר שוה חיה ובהמה" – הרי זה נזיר. ושאר כל דרכיו – שוין לחיה ולבהמה. טעון שהיטה פנה וכוה. ומטמא משום נבלה, ומשום אבר מן החי כזה וכוה.

גמרא אינהו בוי?

[דף י' ע"ב]

אמר רבי לעזר: עו שעלה על גבי צבי, וצבי שעלה על גבי עיזה. ורבנין אמרין: מין הוא עיקרו, ולא יכלו חכמים לעמוד עליו.

פדוי בכוי – חוזר ופודה בשת. לפיכך אם מת אחד מהן המוציא מחברו עליו הראיה.

מתניתין דלא כרבי לעזר! דתני: רבי לעזר אומר: כוי – תיבים על חלבו ואשם תלוי. מתניתין דלא כרב! דרב אמר: כל שאי אפשר לעמוד על ודאו – אין תיבין על ספיקו ואשם תלוי. פתר לה, תלוקין על דברי רבי לעזר.

ואפילו בשעה שהיו לוקחים בהמה לבשר תאנה – אינו נלקח בכסף מעשר ליאכל בירושלים.

והייב בזרוע ובקליים ובקיבה, רבי לעזר פוטר. רבי לעזר דו אמר, עכשיו הוא נסתפק לו, דו אמר פטור. ורבנין דינון מרין מין הוא עיקרו, אינון אמרין: תייב.

מתניתין דלא כרבין דתנני: הקדיש חיינו ובהקמתו, לא הקדיש את הכזי. רבי אומר: הקדיש את הכזי.

אמר: "הריני נזיר שנה חיה" – נזיר. "שנה בהמה" – נזיר. "שאינ זה חיה" – נזיר. "שאינ זה בהמה" – נזיר. "שנה חיה ובהמה" – נזיר. "שאינ זה לא חיה ולא בהמה" – נזיר.

רבי חגי בעי קומי רבי יוסי: למה לא תנינן הרובע והנרבע ממינו חייב? אמר ליה: תניתה בסופה ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה.

הדרן עלה התרומה והבכורים

פרק שלישי

הלכה א' מתני' ביצד מפרישין הבכורים? יורד אדם לתוך שדהו, וראה תאנה שביברה, אשכול שביבר, רמון שביבר – קושרן בגמי ואומר: "הרי אלו בכורים". רבי שמעון אומר: אף על פי כן חוזר וקורא אותם בכורים מאחר שיתלשו מן הפרקע.

גמרא ביצד מפרישים את הבכורים כזי. על דעתיה דרבי שמעון לא קרא שם בתלוש – לא קדשו. אינו מדמעין, אין חייבים עליהן חומש. ואין לוקין עליהן הוין לחומה.

מה טעמא דרבנן? (דברים כז) **ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה.** בשעת הכאה – פרי. **הא בשעת הפרשה –** אפילו בוסר אפילו פגין. על דעתיה דרבי שמעון? מה בשעת הכאה, פרי. אף בשעת הפרשה, פרי.

רבי זעירא בעי: ביכורי יחור, מהו שיתירו חנטו.

תני: הבכורים – אחד מששים. ראשית הגז – אחד מששים. תרומה טמאה – אחד

[דף י"א ע"א]

מששים. תני רבי ישמעאל: הבכורים – אחד מששים. פיאח – אחד מששים. ראשית הגז – אחד מששים. תרומה טמאה – אחד מששים. תרומה שאין חבנתנים מקפדין עליה – אחד מששים. מה אית לד? בגון תרומת הכליסין ותהרובין ושעורין שבאדום.

הלכה ב' מתני' ביצד מעלין את הבכורים? כל העירות שבמעמד מתבנסות לעירו של מעמד ולגנים ברחובה של עיר, ולא היו נכנסין לבתים. ולמשפכים היה הממנה אומר, קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו.

גמרא בגן יהויריב ומכיריו, ידעיה ומכיריו. וילינו בבית הכנסת! תנא רבי תלפתא בן שאול: מפני אהל טומאה.

בדרך היו אומרים: (תהלים קכב) **שמחתי באמרים לי בית ה' גלף**. בירושלים היו אומרים: (ש) **עומדות היו רגלנו בשערך ירושלם**. בחר הבית היו אומרים: (ש) **הלוייה הללו אל בקדשו כו'**. בעזרה היו אומרים: (ש) **כל הנשמה תהלל יה הלוייה**.

הלכה ג' מתני' הקרובים מביאים בכורים תאנים וענבים. והרחוקים מביאין גרוגרות וצימוקים, והשור הולך לפניהן, וקרניו מצופות זהב, ועטרה של זית בראשו. והחליל מכה לפניהן עד שהן מגיעין קרוב לירושלים. הגיעו קרוב לירושלים, שלחו לפניהן ועיטרו את בכוריהן.

הפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתן. לפי כבוד הנכנסים הם יוצאים. כל בעלי אומניות שבירושלים היו עומדים בפניהם ושואלים בשלומן, ואומרים: "אחינו אנשי מקום פלוני, באתם לשלום".

גמרא עד היכן? עד כדי שהוא יכול לתרום מן המובחר. ביקש להביא דבילה, נאמר אם היתה קעילית מביא. אם היתה בוצרית, אינו מביא.

פשיטא שהוא מקריב. רבי אימי אמר: מקריב שלמים. רב אמר: מקייצין בהן את המזבה. רבי זעירא בעי: יחיד שנתעצל ולא בא, מביא גדי וקרניו מצופות כסף?

ועטרה של זית בראשו. שהוא ממין שבועה. תני: מי שהיו לו בכורים גרוגרות – הנה מעטרן תאנים. וצימוקים – הנה מעטרן ענבים.

וכי יש קטון וגדול בישראל? אלא ביני מתניתין, באוכלוסין, לפי רוב נכנסין היו יוצאין. ולא בן תני: **תקום והדרתה**, מה קימה שאין בה חסרון פים, אף הידור שאין בה חסרון פים! שנגייה היא הקא, שהיא אחת לקיצים.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי הונא בר חייא, בוא וראה כמה גדול כוחן של עושי מצוות. שמפני זקן אין עומדין, ומפני עושי מצוות, עומדין.

אמר רבי יוסי בי רבי בון, אילין דקיימין מן קימי מיתא, לא מן קימי מיתא אינון קיימין לון, אלא מן קימי אילין דגמלים ליה חסד.

עד כמה אדם צריך לעמוד מפני זקן? שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: פעמים ביום. רבי לעזר אמר: פעם אחת ביום. לא בן תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר: מניין לזון שלא יטריה, תלמוד לומר

(ויקרא טו): **זקן ויראת מאלהיך אני ה'".** על דעתיה דרבי יוחנן ניתא.

[דף י"א ע"ב]

על דעתיה דרבי לעזר, לא יקום כל עיקר! רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר: דלא ייחמי סיעתא דסבין ועבר קומיהון בגין דיקומון לון מן קומוי.

בשם שהן חלוקין באן, קד הן חלוקין בשאילת שלום.

רבי חזקיה, רבי חנינה בריה דרבי אבהו בשם רבי אבדוקא דמן חיפה: לזמן – ארבע אמות. עבר – ישב לו.

כהן גדול – משהוא רואהו, ועד שהוא נכסה מפניו. מה טעמא? (שמות לג) והיה כצאת משה אל האהל יקומו כל העם וגו'.

תרין אמוראים. חד אמר לשבת, וחד אמר לגנאי. מאן דאמר לשבת, מייחמי צדיקא ומזבי, ומאן דאמר לגנאי, חזי שאקי, חזי ברעיון. אכיל מן יהודאי, שתי מן יהודאי. כל מדליה מן יהודאי.

ארוז – פניו בלפי העם. והכהנים – בלפי העם. וישראל – פניהן בלפי הקודש. אמר רבי לעזר: אין התורה עומדת מפני בנה. שמואל אמר: אין עומדין מפני חבר.

רבי הילא, רבי יעקב בר אידי הוון יתיבין. עבר שמואל בר בא, וקמו לון מן קומוי. אמר לון: תרתתי גבכון. הדיא שאיני וקו, וחדא שאין התורה עומדת מפני בנה.

אמר רבי זעירא: רבי אחא מפסיק וקאים, דו חשש כהדין תנניא דתני: בותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפילה. רבי חנניה בן עקיבה אומר, בשם שפפסיקין לקרית שמע – קד מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר מצותיה של תורה.

חזקיה ברבי חייא רבה, מן דהנה לעי באורייתא כל צורכיה, הנה אויל ויתיב ליה קימי בית וועדא, בגין מייחמי סבין ומימס ליה מן קומיהון.

יהודה בר חייא הנה יליף סליק ושאל בשלמיה דרבי ינאי חמות מערב שבת לערב שבת. והנה יתיב ליה על אתר תלי בגין מייחמיניה ומקים ליה מן קומוי. אמרין ליה תלמידוי, לא בן אילפן רבי, לזמן ארבע אמות! אמר לון: אין ישיבה לפני סיני.

חד זמן עגי מסיק, אמר: לית אפשר דיהודה ברי משני מנהגיה. אמר לית אפשר דלא יגיעון ייפורין כההוא גופא צדיקא. מסתברא שאין לנו יהודה ברבי.

רבי מאיר חמי אפילו סב עם הארץ, ומקים ליה מן קומוי. ואמר, לא מוגן מאריד ימים. רבי חנינה מחי מאן דלא קאים מקומוי, והנה אמר ליה: מי בעיתה מבטלה דאורייתא?

אָמַר רַבִּי יִסְמוּן: אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם וְהִדְרָתָּ פָּנָי זָקֵן וְיִרְאֵתָ מֵאֲלֹהֶיךָ
אֲנִי ה' . אֲנִי הוּא שְׁקִימֹתַי עֲמִידַת זָקֵן תַּחֲיִלָּה.

כְּשֶׁהִנְשִׂיא נִכְנָם – כָּל הָעַם עוֹמְדִין מִפְּנֵיו, וְאִין רְשׁוּת לְאֶחָד מֵהֶן לִישֵׁב עַד שְׂאִמַּר לְהֵן שָׁבוּ. אַב
בֵּית דִּין שְׁנַכְנָם – עוֹשִׂין לוֹ שׁוּרוֹת. רְצָה נִכְנָם בְּזוֹ, רְצָה נִכְנָם בְּזוֹ.

הַכֶּם שְׁנַכְנָם – אֶחָד עוֹמֵד וְאֶחָד יוֹשֵׁב, אֶחָד עוֹמֵד וְאֶחָד יוֹשֵׁב, עַד שְׁפִגְיַע יוֹשֵׁב לוֹ בְּמִקְוָמוֹ.

רַבִּי מֵאִיר הָיָה יָלִיף סֶלֶק לְבֵית וּוְעָדָא, וְהוּוּן כָּל עָפְאָ הַמְּיִין לִיה וְקִימוּן לִיה מִן קִימוּי, כַּד שְׁמַעוּן
הֵהוּן תַּנְיִיא תַנְיִי, בְּעוּן לְמִיעֵבַד לִיה בּוֹ, כְּעַם וְנָפֵק לִיה. אָמַר לוֹ: שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְלִין בְּקוֹדֵשׁ וְלֹא
מוֹרִידִין.

רַבִּי זְעִירָא הוּוּן בְּעִיּוּן מִמְּנִיתִיה וְלֹא בְּעִי מִקַּבֵּל עֲלוּי. כַּד שְׁמַע הֵהוּן תַּנְיִיא תַנְיִי: הַכֶּם הֵהוּן נְשִׂיא
גְּדוּלָּה מִכְּפָרְתָא, קַבִּיל עֲלוּי מִמְּנִיתִיה.

הַכֶּם, (וּיקרא יט) מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם וְהִדְרָתָּ פָּנָי זָקֵן. מַה כְּתִיב בְּתַרְיִיה? (שם) וְכִי יָגוּר אֶתְךָ גֵּר
בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ. מַה הִגֵּר מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, אַף הַכֶּם שְׁנַתְּמַנְהָ מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל
עֲוֹנוֹתָיו.

הֲתָנָן, (בְּרַאשִׁית כח) וְיִלְךָ עִשָׂו אֶל יִשְׁמַעֲאֵל וַיִּקַּח אֶת מַחֲלַת בַּת יִשְׁמַעֲאֵל. וְכִי מַחֲלַת שְׁמָהּ, וְהִלָּא
בְּשִׁמַּת שְׁמָהּ! אֵלֶּא שְׁנַמְחֲלוּ לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

נְשִׂיא, (שְׁמוּאֵל א יג) בֶּן שָׁנָה שְׂאוּל בְּמַלְכוֹ. וְכִי בֶן שָׁנָה הָיָה? אֵלֶּא שְׁנַמְחֲלוּ לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו בְּתִינוּק
בֶּן שָׁנָה.

רַבִּי מְנָא מִיקוּל לְאִילִין דְּמִיתְּמַנְיִ בְּכֶסֶף. רַבִּי אִימִי קָרָא עֲלֵיהוֹן (שְׁמוֹת כ) אֱלֹהֵי כֶּסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב
לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. אָמַר רַבִּי יֵאֲשִׁיחַ: וְטַלִּית שְׁעָלִיו – בְּמַרְדְּעַת שֶׁל חֲמוּר.

אָמַר רַבִּי שִׁיּוּן: זֶה שְׁהוּא מִתְּמַנֵּי בְּכֶסֶף – אִין עוֹמְדִין מִפְּנֵיו, וְאִין קוֹרִין אוֹתוֹ רַבִּי, וְהַטַּלִּית שְׁעָלִיו
בְּמַרְדְּעַת שֶׁל חֲמוּר.

רַבִּי זְעִירָא וְחַד מִן רַבְּנֵן הוּוּן יְתִיבִין. עֶבֶר חַד מִן אִילִין דְּמִיתְּמַנְיִ בְּכֶסֶף. אָמַר יְתִיב דְּמִן רַבְּנִין לְרַבִּי
זְעִירָא, נַעֲבִיד נַפְשָׁן תַנְיִי וְלֹא נִיקוּם לוֹן מִקּוּמוּי.

תִּירְגָם יַעֲקֹב אִישׁ כְּפָר נְבוּרִיא (תְּבַקוּק ב) הוּי אָמַר לְעַץ הַקִּיצָה, עוּרִי לְאַבְן דְּוִמָם הוּא יוֹרָה. יוֹדַע
הוּא יוֹרָה? הִנֵּה הוּא תַפּוּשׁ זָהָב וְכֶסֶף! לֹא בְּכֶסֶפִּיא אִיתְּמַנֵּי?

וְכָל רוּחַ אִין בְּקָרְבּוֹ, לֹא חָכִים בְּלוּם! הוּי אוּמְרִים בְּעִיתוֹן מִמְּנִיה וְה' בְּהִיכַל קֹדֵשׁוֹ. הָא רַבִּי
יִצְחָק בַּר לְעָזָר בְּכַנְיָשְׁתָא מַדְרֵתָא דְּמִיָּסְרִין.

רבי אמי שאל לרבי סימון: שמעתי שמומנין זקנים בחוץ לארץ? אמר ליה: שמעתי שאין מומנין זקנים בהוצה לארץ.

אמר רבי לוי: ולא מקרא מלא הוא (יחזקאל ח) "בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם". הא כל ישיבה שלף לא יהא אלא על אדמתה.

רבנן דקיסרין אמרין: מומנין זקנים בחוץ לארץ על מנת לחזור.

רבי יצחק בר נחמן תוה בעזה, ומנוניה על מנת לחזור. רבי זמנא תוה בצור, ומנוניה על מנת לחזור.

אוף רבי יונה תוה בפיתקא ולא קביל עליו מתמניה, אמר עד זמן דמיתמני רבי זמנא רביה. אמר רבי חמא: יהודה בן מיטם תוה ברומי ומנוניה על מנת דחזור.

שמעון בר ווא תוה בדמסקום, איתמנון דקיקין מיניה והוא לא

[דף י"ב ע"א]

איתמני.

שמעון בר ווא תוה בקי במרגליתא בכל מילה ולא תוה ליה עיגול מיכליה, ותוה רבי יוחנן קרי עלוי (קהלת ט, יא) וגם לא לחכמים לחם. אמר, כל מי שאינו מכיר מעשיו של אברהם, יכיר מעשה אבותיו של זה.

שמעון בר ווא תוה בדמסקום, ושלח ליה רבי אבהו קדא איגרא ויקב ליה מן סיבתיה בגוה בגין אילין סבתא קום אתהלף לארעא דישראל. מי יגלה עפר מעיניך רבי יוחנן, אבהו ריגלותיה איתמני. שמעון דמעפריא לא איתמני.

הלכה ד' מתני' החליל מכה לפניהם עד שהן מועיין להר הבית. הגיעו להר הבית, אפלו אגריפס הפלך נטל הפל על כתפו ונכנס, עד שהוא מגיע לעזרה, ודברו הלזים בשיר (תהלים ל, ה) **ארומוך יי פי דליתני ולא שמחת איבי לי.**

הגוזלות שעל גבי הפלים, היו עולות, ומה שבידם, נותנין לכהנים.

עודנו הפל על כתפו, קורא מהגדתי היום ליי אלהיך, עד שהוא גומר כל הפרשה. רבי יהודה: אמר עד ארמי אבד אבי. הגיע לארמי אבד אבי, מוריד את הפל מן כתפו ואוחזו בשפתותיו, וכהן מניח את ידו תחתיו ומניפו, מארמי אבד אבי עד שהוא קורא את כל הפרשה, ומניחו בצד המזבח והשתתחה ויצא.

מִסְכַּת בְּבֵא קָמָא פְּרָק שְׁנִי

ב,א תרנגולין שהדסו¹ את העסה ואת הפרות, או שנקרו² - משלמין חצי נזק. העלו עפר על גבי עסה ועל גבי פרות - משלמין חצי נזק. היו מחטטין בחבלו של דלי, נפל ונשבר - משלם נזק שלם. נפל ונשבר ושבר כלי אחר, על הראשון - משלמין נזק שלם, ועל האחרון - משלמין חצי נזק. תרנגולין שירדו לגנה, ושברו את החליפין³, וקטמו את הפרק⁴ - משלמין נזק שלם. סומכוס אומר: על הקיטום - נזק שלם. ועל השבור - חצי נזק. תרנגול שהיה פורח ממקום למקום והזיק בגופו - משלם נזק שלם. ברוח שבכנפיו - חצי נזק. סומכוס אומר: נזק שלם. הפכל והגדי שנפלו - הרי אלו פטורין. קפצו והזיקו - הרי אלו חייבין. אבל אדם שקפץ, בין מלמעלה בין מלמטה, והזיק - הרי זה חייב. נפל על גבי חברו והזיק, התחתון בעליון והעליון בתחתון - התחתון פטור. ואם אמר לו 'קבלני'⁵ שניהן אחראין זה לזה.

ב,ב איזהו תם ואיזהו מועד? מועד - שהעידו בו שלשה פעמים. ותם - שהיו התינוקות ממשמשיין בו בין קרניו. נעשה תם בן יומו ונעשה מועד בן יומו. צהבין⁶ הבקר שלשה פעמים זה אחר זה, אפלו ביום אחד - הרי זה תם. רדף שלש רדיפות זו אחר זו, אפלו ביום אחד - הרי זה מועד; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מועד - שהעידו בו שלשה ימים זה אחר זה, ותם - שהחזיר בו שלשה ימים זה אחר זה.

ב,ג לעולם אין נעשה שור מועד עד שיצדוהו בכפני בעלים ובכפני בית דין,

העידוהו בכפני בעלים ולא בכפני בית דין, בכפני בית דין ולא בכפני בעלים - אין נעשה שור המועד עד שיצדוהו בכפני בעלים ובכפני בית דין. העידוהו בכפני שנים יום הראשון, בכפני שנים יום השני, בכפני שנים יום השלישי - הרי אלו שלש עדות, והן עדות אחת. נמצאת פת הראשונה זוממת - הרי יום אחד פטור מלשלם. שניה זוממת - שני ימים פטור מלשלם. שלישית זוממת - הרי שלשתן זוממין. הוא פטור והן חייבין, ועל זה נאמר (דברים יט, ט): 'וצעיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו'.

ב,ד נשברו כדו וצלוחתיו ברשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. רבי יהודה פטור, שאין שמירתן עליו. מודה רבי יהודה לחכמים, במניח אבנו וצלוחתיו ברשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - שהוא חייב, מפני ששמירתו עליו. ומודים חכמים לרבי יהודה, במניח קנקנים בראש הגג לנגבן, ונפלו ונשברו, ובא אחר והזק בהן - שהוא פטור, מפני שאין שמירתן עליו.

ב,ה הניח אבנו ומשאו ברשות הרבים, אמרו לו: "פנה אותן". אמר להם: "אי אפשרי בהן" - כל הקדם בהן זכה. ואם בא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. נפלה כתלו לרשות הרבים, אמרו לו: "פנה אותן". ואמר: "אי אפשרי בהן" - כל הקדם בהן זכה בהן. ואם בא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. המפריח גדרו בקוצין ובצוררות לרשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה פטור. נפלו, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. בבאן כדרכו - פטור עד שיתנו לו זמן. נתנו לו ונפלו בתוך זמן - פטור. לאחר זמן - הרי

⁵ אם אמר העליון לתחתון קבלני - הנינו שאמר לו נטה הצדה והנח לי מקום לקפץ עליו.
⁶ בני אדם שהיו מכעיסים את הבקר זה על זה.

¹ שִׁקְרוּ: בְּרַגְלֵיהֶם.

² שִׁנְקְרוּ: בְּהִרְטוּמֵיהֶם, אֶת הַעֶסֶה וְאֶת הַפְּרוֹת וּמִנְפּוּם.

³ הַשְּׂרָשִׁים שֶׁנִּשְׁאָרוּ בְּקִרְקַע וְצִמְחוּ בְּשֵׁנֵית.

⁴ כִּשְׁחָפְרוּ הַתְּרַנְגוּלִים בְּאָרְץ בְּרַגְלֵיהֶם בְּדֹרְכָם - הַעֲלוּ עֵפֶר עַל הַפְּרָק וְהִפְסִידוּהוּ.

זֶה חַיִּב. וְכַמָּה הוּא זְמַן? אֵין פְּחוֹת מִשְׁלָם יוֹם.

ב,ו המְצַנֵּע קוֹצִים וְזַכּוּכִית בְּתוֹךְ פְּתוּל שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְכֹא בַעַל הַכֶּתֶל וְסִתְרוֹ, וְכֹא אַחַר וְהִזְק בְּהֵן - הֵרִי זֶה חַיִּב. חֲסִידִים הֵרֵאוּ שֶׁנִּים הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ שְׂדוֹת עֲצָמָן, וּמַעֲמִיקִין לְהֵן שְׁלֹשָׁה טַפְחִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַעֲלֶם הַמַּחְרָשָׁה. הִיָּה בֹא בְּקַפָּה שֶׁל תְּכָן, וְכֹא חֲבִילָה שֶׁל קוֹצִים בְּרִשּׁוֹת הֶרְבִּים, וְכֹא אַחַר וְהִזְק בְּהֵן - הֵרִי זֶה חַיִּב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא נִתְּנוּ עָרֵי יִשְׂרָאֵל אֲלֵא לְכָךְ.⁷ כְּגוֹן אֵלוֹ הַפּוֹתְחִין בִּיבִיהֵן מְעוֹרְתִיהֵן בְּרִשּׁוֹת הֶרְבִּים בִּימּוֹת הַחֲמָה - שְׂאִין לְהֵן רִשּׁוֹת, בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים אֶף עַל פִּי שֵׁשׁ לְהֵן רִשּׁוֹת, וְכֹא אַחַר וְהִזְק בְּהֵן - הֵרִי זֶה חַיִּב. הַמוֹצִיא תִבְנוּ וְקִשּׁוּ לְרִשּׁוֹת הֶרְבִּים לְזוֹכֵלִים, וְכֹא אַחַר וְהִזְק בְּהֵן - הֵרִי זֶה חַיִּב. וְכֹל הַקֹּדֶם בְּהֵן - זָכָה. הַחוֹפֵר אֶת הַגְּלָל לְזוֹכֹת בָּהּ בְּרִשּׁוֹת הֶרְבִּים, וְכֹא אַחַר וְהִזְק בָּהּ - הֵרִי זֶה חַיִּב, וְאַסְנֶרָה מִשּׁוֹם גּוֹל. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל הַמְקַלְקֵלִין בְּרִשּׁוֹת הֶרְבִּים מְתָרִין מִשּׁוֹם גּוֹל.

ב,ז קִדְרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין זֶה אַחַר זֶה, נִתְקַל הֵרֵאוּ שֶׁנִּים וְנִפְל, בֹּא חֲבֵרוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנִפְל, הֵרֵאוּ שֶׁנִּים - מִשְׁלָם לְשָׁנִי, וְהַשְּׁנִי - לְשָׁלִישִׁי. וְאִם מַחְמַת הֵרֵאוּ שֶׁנִּים נִפְלוּ בְּכֹל - הֵרֵאוּ שֶׁנִּים מִשְׁלָם עַל יְדֵי כָּלָן. וְחַיִּבִין עַל נִזְקֵי אָדָם, וּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי כְּלָיִם. לְפִיכָךְ אִם הִזְהִירוּ זֶה אֶת זֶה - הֵרִי אֵלוֹ פְּטוּרִין.

חֲמָרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין זֶה אַחַר זֶה, נִתְקַל הֵרֵאוּ שֶׁנִּים וְנִפְל, בֹּא חֲבֵרוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנִפְל, וְכֹא חֲבֵרוֹ וְנִתְקַל בּוֹ, וְנִפְל, אֲפֵלוֹ מֵאָה - כָּלָן פְּטוּרִין. הֵרֵאוּ שֶׁנִּים - מִשְׁלָם לְשָׁנִי, וְהַשְּׁנִי - לְשָׁלִישִׁי. וְאִם מַחְמַת הֵרֵאוּ שֶׁנִּים נִפְלוּ בְּכֹל - הֵרֵאוּ שֶׁנִּים מִשְׁלָם עַל יְדֵי כָּלָם, שְׁחֵיב עַל נִזְקֵי

אָדָם וּפְטוּר עַל נִזְקֵי בְּהֵמָה, לְפִיכָךְ אִם הִזְקוּ זֶה אֶת זֶה - כָּלָן פְּטוּרִין.

שׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת חֲבֵרוֹ וְחֲבֵרוֹ אֶת חֲבֵרוֹ - הֵרֵאוּ שֶׁנִּים מִשְׁלָם לְשָׁנִי, וְהַשְּׁנִי לְשָׁלִישִׁי. וְאִם מַחְמַת הֵרֵאוּ שֶׁנִּים נִפְלוּ - הֵרֵאוּ שֶׁנִּים מִשְׁלָם עַל יְדֵי כָּלָם, וְאַפְלוֹ הֵן מֵאָה - כָּלָן פְּטוּרִין.

ב,ח חֲמֹשֶׁה שֶׁיִּשְׁבוּ עַל גְּבֵי סַפְסָל וְנִשְׁבֵּר - כָּלָן חַיִּבִין לְשָׁלָם. וְאִם מַחְמַת הֵרֵאוּ שֶׁנִּים נִפְלוּ - הֵרֵאוּ שֶׁנִּים מִשְׁלָם עַל יְדֵי כָּלָם. חֲמֹרִין שֶׁרְגְּלָיו שֶׁל אֶחָד מֵהֵן רְעוּת - אֵין רִשְׁאִין לְעַבּוֹר עָלָיו. נִפְל - רִשְׁאִין לְעַבּוֹר עָלָיו. הִיָּה אֶחָד מֵהֵן טְעוּן, וְאֶחָד מֵהֵן רְכוּב - מַעֲבִירִין אֶת הַטְּעוּן מִפְּנֵי הֶרְכוּב. אֶחָד טְעוּן וְאֶחָד רִיקָן - מַעֲבִירִין אֶת הַרִיקָן מִפְּנֵי הַטְּעוּן. אֶחָד רְכוּב וְאֶחָד רִיקָן - מַעֲבִירִין אֶת הַרִיקָן מִפְּנֵי הֶרְכוּב. הָיוּ שְׁנֵיהֶם טְעוּנִין, שְׁנֵיהֵן רְכוּבִין, שְׁנֵיהֵן רִיקָנִין - עוֹשִׂין פְּשָׁרָה בִּינֵיהֶן. וְכֵן שְׁתֵּי סַפִּינּוֹת שֶׁהָיוּ בְּאוֹת זוֹ כְּנֻגָד זוֹ, אַחַת פְּרוּקָה וְאַחַת טְעוּנָה - מַעֲבִירִין אֶת הַפְּרוּקָה מִפְּנֵי הַטְּעוּנָה. שְׁתֵּיהֵן פְּרוּקוֹת וּשְׁתֵּיהֵן טְעוּנוֹת - עוֹשׂוֹת פְּשָׁרָה בִּינֵיהֶן.

ב,ט שְׁנֵים שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין בְּרִשּׁוֹת הֶרְבִּים, אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ, שְׁנֵיהֵן רְצִין, שְׁנֵיהֵן מְהַלְכִין, שְׁנֵיהֵם מִמְשַׁמְשִׁין, וְהִזְקוּ זֶה אֶת זֶה - שְׁנֵיהֵן פְּטוּרִין, שְׁלֹזָה רִשּׁוֹת לְהֵלֵךְ וְלֹזָה רִשּׁוֹת לְהֵלֵךְ. אִיסי הַבְּבִלִי אוֹמֵר: הֵרֵק - חַיִּב מִפְּנֵי שְׁשָׁנָה. וּמוֹדָה אִיסי הַבְּבִלִי, שְׂאֵם הִיָּה עָרַב שֶׁבַת עִם חֲשֻׁכָה - פְּטוּר.

ב,י מִסְקָלִין דֶּרֶךְ רִשּׁוֹת הֶרְבִּים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: כִּשְׁם שְׂאִין לוֹ רִשּׁוֹת לְקַלְקֵל - כֶּף לֹא יִסְקַל. אִם סָקַל - יוֹצִיא לַיָּם אוֹ לְנֶהַר, אוֹ לְמַקְוֹת הַטְּרָשִׁים. וְהַמְסָקַל נוֹטֵל אֶבֶן מִן הָאֲמָצֵעַ וְנוֹתֵן לְאֶדְרִים. וְאִם בֹּא אַחַר וְהִזְק בְּהֵן - הֵרִי זֶה חַיִּב. אֶף עַל פִּי שְׂאֲמָרוֹ,⁸ הֵרִי הוּא כְּמִסְקָל מִלְפָּנֵי בְּהֵמָה וְנוֹתֵן לְפָנֵי אָדָם, מִלְפָּנֵי

⁸ תַּיִנו "הוֹאִיל וְאָמְרוּ", בֵּין שְׂאֲמָרוֹ כּוּן. הֵרִי הוּא חַיִּב בְּתַשְׁלוּמִים.

⁷ מִיִּלְתָּא כְּאֲנִפֵי נִפְשָׁה הִיא.

הַרְוֹאִים וְנוֹתֵן לְפָנַי הַסּוּמִין, שְׁדָרָךְ בְּהֵמָה
לְהֵלֶךְ בְּאַמְצַע, וּבְנֵי אָדָם מְצַדְדִין. דָּרָךְ
הַרְוֹאִין לְהֵלֶךְ בְּאַמְצַע, וְהַסּוּמִין מִן הַצְּדָדִים.
הַמְסַקֵּל נוֹטֵל מִתּוֹךְ שְׂדֵהוּ וְנוֹתֵן לְרִשּׁוֹת
הַרְבִּים, וְכֹא אַחַר וְהִזַּק בְּהֵן - הָרִי זֶה חֵיב,
אִף עַל פִּי שְׁאֲמָרוֹ 'הָרִי הוּא כְּמַסְקֵל מִתּוֹךְ
שְׁאִינוֹ שְׁלוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שְׁלוֹ'.

מַעֲשֵׂה בְּאַחַד שֶׁהִיָּה מַסְקֵל מִתּוֹךְ שְׂדֵהוּ
וְנוֹתֵן לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים, הִיָּה חֲסִיד אַחַד רֹדְפוֹ,
אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מָה אַתָּה מַסְקֵל מִתּוֹךְ שְׁאִינוֹ
שְׁלֹךְ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שְׁלֹךְ? שְׁחַק עֲלוּ. לְאַחַר
זִמֵּן, נִצְטַרְךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ וּמְכַר אֶת שְׂדֵהוּ,
וְהִיָּה מְהֵלֶךְ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, וְנִתְקַל. אָמַר: לֹא
לְחַנּוּם אָמַר לִי אוֹתוֹ חֲסִיד: 'הָרִי אֶת מַסְקֵל
מִתּוֹךְ שְׁאִינוֹ שְׁלֹךְ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שְׁלֹךְ'.

מִסְכַּת בְּבֵא קָמָא פָּרָק שְׁלִישִׁי

ג, א שׁוֹר שֶׁהִזִּיק, שֶׁהִיָּה מוֹעֵד בְּקָרְנוֹ, וְתָם
בְּשֵׁנוֹ. וְחָבֵל בְּזֵה וּבְזֵה. תָּם - מִשְׁלָם נֹזֵק חֲצִי נֹזֵק
מִגּוּפוֹ. מוֹעֵד - מִשְׁלָם נֹזֵק שְׁלָם מִן הָעֲלִיָּה.
אֵין שָׁם עֲלִיָּה, תָּם - מִשְׁלָם חֲצִי נֹזֵק מִגּוּפוֹ.
מוֹעֵד - יוֹצֵא וְיִבְקֶשׁ לְעֲלִיָּה. כָּלֵל אָמַרוּ
בְּנוֹזְקִין: הֵרַג אֶת שׁוֹרוֹ וְקָרַע אֶת כְּסוּתוֹ,
וְקוֹצֵץ נְטִיעוֹתָיו, לֹא יֵאמַר: "טוֹל אֶת
הַנְּבִלָּה וְתָן לִי אֶת הַפָּרָה", "טוֹל אֶת
הַקָּרְעִים וְתָן לִי אֶת הַטְּלִית", "טוֹל אֶת
הַקָּצְצִין וְתָן לִי אֶת הַנְּטִיעוֹת", אֲלֵא שְׁמִין
אוֹתָן כְּמָה הֵן יְפִין עַד שְׁלֵא הִזְקוּ, וְכֵמָה הֵן
יְפִין מִשְׁהִזְקוּ, לְפִיכָךְ הֵן מִשְׁלָמִין. רַבִּי
עֲקִיבָה אוֹמַר: אִף הֵתָם שְׁחָבֵל בְּאָדָם -
מִשְׁלָם בְּמוֹתֵר נֹזֵק שְׁלָם, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת כֹּא,
לא): "כְּמִשְׁפֵּט הַזֶּה יַעֲשֶׂה לוֹ", יְכוֹל יִשְׁלָם
מִן הָעֲלִיָּה? תְּלַמּוּד לּוֹמַר "יַעֲשֶׂה" - מִגּוּפוֹ
הוּא מִשְׁלָם, וְאֵין מִשְׁלָם מִן הָעֲלִיָּה.

ג, ב שׁוֹר שֶׁהִיָּה מְנַה שְׁנֵגַח שׁוֹר שֶׁהִיָּה מֵאֲתִים,
וְאֵין הַנְּבִלָּה יְפָה כְּלוּם - נוֹטֵל אֶת שׁוֹרוֹ. מֵת
אוֹ הַכְּחִישׁ - אֵין לוֹ אֲלֵא שׁוֹר. שׁוֹר שֶׁהִיָּה
מֵאֲתִים שְׁנֵגַח שׁוֹר שֶׁהִיָּה מֵאֲתִים וְהַנְּבִלָּה יְפָה

חֲמִשִּׁים זֹזוּ - זֶה נוֹטֵל חֲצִי הַחֵי וְחֲצִי הַמֵּת,
וְזֶה נוֹטֵל הַחֲצִי הַחֵי וְחֲצִי הַמֵּת, שְׁנֹאֲמַר
(שְׁמוֹת כֹּא, לה): "וּמְכַרוּ אֶת הַשׁוֹר הַחֵי
וְחֲצוּ אֶת כֶּסֶפוֹ וְגַם אֶת הַמֵּת יַחְצוּ"; דְּבָרֵי
רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי מְאִיר: לֹא בְּזֵה
דְּבָרָה תּוֹרָה! אֲלֵא בְּזִמְנֵן שְׁאֵין הַנְּבִלָּה יְפָה
כְּלוּם. הֵא מָה תְּלַמּוּד לּוֹמַר "וְגַם אֶת הַמֵּת
יַחְצוּ"? - יַחְצוּ דְּמֵי מִיתָה בֵּינֵיהֶם.

ג, ג יֵשׁ חֵיב עַל נֹזֵק עֲצָמוֹ וְעַל נֹזֵק שׁוֹרוֹ
וְחֲמוּרוֹ, וּפְטוּר עַל נֹזֵק עֲצָמוֹ וְעַל נֹזֵק
שׁוֹרוֹ. כִּיצַד חֵיב עַל נֹזֵק עֲצָמוֹ וְעַל נֹזֵק
שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ? הִזִּיק בְּרִשּׁוֹת הַיְחִיד - חֵיב.
שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ - חֵיבִים. הִזִּיק בְּמִתְכַּנֵּן - חֵיב.
שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ - חֵיבִים. הִדְלִיק גְּדִישׁוֹ שֶׁל
חֵבְרוֹ בְּיוֹם הַכְּפוּרִים - חֵיב. שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ -
חֵיבִין. כִּיצַד פְּטוּר מִלְּשָׁלֵם עַל נֹזֵק עֲצָמוֹ
וְעַל נֹזֵק שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ? הִזִּיק בְּרִשּׁוֹת
הַרְבִּים, בְּדָרָךְ הַלוֹכוֹ - פְּטוּר. שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ -
פְּטוּרִין. הַמֵּת בְּלֹא מִתְכַּנֵּן - פְּטוּר. שׁוֹרוֹ
וְחֲמוּרוֹ - פְּטוּרִין. חָבֵל בְּהַקְדֵּשׁ בְּגֵר וְעַבְד
מִשְׁחָרֵר - פְּטוּר. שׁוֹרוֹ וְחֲמוּרוֹ - פְּטוּרִין,
וּפְטוּר עַל נֹזֵק עַבְדוֹ וְאֲמָתוֹ.

ג, ד כִּיצַד מִשְׁלָם בְּמוֹתֵר חֲצִי נֹזֵק? שׁוֹר שֶׁהִיָּה
מְנַה שְׁנֵגַח שׁוֹר שֶׁהִיָּה מֵאֲתִים, הַכְּחִישׁוֹ
חֲמִשִּׁים זֹזוּ, חֲזוֹר הָאֲחֵרוֹן הַכְּחִישׁוֹ, שְׁלִשָּׁה
שָׁל זֶהֱב - הָאֲחֵרוֹן מִשְׁלָם לְרֵאשׁוֹן חֲצִי דִינָר
זֶהֱב. שׁוֹר שֶׁהִיָּה מֵאֲתִים שְׁנֵגַח שׁוֹר שֶׁהִיָּה
מֵאֲתִים, וְחָבֵל בּוֹ חֲמִשִּׁים זֹזוּ, חֲזוֹר הָאֲחֵרוֹן
וְהַכְּחִישׁוֹ, הַשְּׁבִיחַ הַנִּזְקָה, הִיָּה יְפָה אַרְבַּע
מֵאוֹת זֹזוּ, שְׁאֲלֵמְלֵא לֹא הִזְקוּ הִיָּה יְפָה
שְׁמֵנָה מֵאוֹת זֹזוּ, עַד שְׁלֵא עֲמַד בְּבֵית דִּין.
הַשְּׁבִיחַ הַמְזִיק, אִם עַד שְׁלֵא עֲמַד בְּדִין
הַשְּׁבִיחַ - אֵין לוֹ אֲלֵא כְּשַׁעַת נֹזְקוֹ. הַכְּחִישׁ -
אֵין לוֹ אֲלֵא כְּשַׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין. אִם
מִשְׁעֲמַד בְּבֵית דִּין הַשְּׁבִיחַ - אֵין לוֹ אֲלֵא
כְּשַׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין. הֵרַג שׁוֹרוֹ שֶׁל
חֵבְרוֹ, הוֹקֵרָה בְּהֵמָתוֹ אוֹ שְׁהוּזְלָה, הִדְלִיק
גְּדִישׁ שֶׁל חֵבְרוֹ וְהוֹקֵרָה תְּבוּאָה, אוֹ
שְׁהוּזְלָה, בֵּין מִשְׁעֲמַד בְּבֵית דִּין וּבֵין עַד
שְׁלֵא עֲמַד בְּבֵית דִּין - אֵין לוֹ אֲלֵא כְּשַׁעַת
נֹזְקוֹ.

”שְׁלָף הַמֵּיתָ” וְזֶה אוֹמֵר: ”שְׁלָף הַמֵּיתָ” אִם בְּיָדוֹעַ שְׁשָׁנִים הַמֵּיתוּ אֶת הַשָּׁנִים, הָיָה שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוֹעֵד – הָרִי אֵלֹה מְשַׁלְּמִין לְגָדוֹל וְלְקָטָן, לְגָדוֹל מִן הַקָּטָן וְלְקָטָן מִן הַגָּדוֹל, לְגָדוֹל מִן הַתָּם וְלְקָטָן מִן הַמוֹעֵד, וְהַמְזִיקִין מְשַׁמְנִין בְּיַנְיָהֶם, זֶה נוֹתֵן לְפִי שְׁלוֹ, וְזֶה נוֹתֵן לְפִי שְׁלוֹ.

הָיָה הַמְזִיקִין שֶׁל שָׁנִים וְהַנְּזָקִים שֶׁל שָׁנִים, אֵף עַל פִּי שְׂדֵי־דוֹעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הַמֵּיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הָרִי אֵלֹה פְּטוּרִים, שְׁזֵה אוֹמֵר: ”שְׁלָף הַמֵּיתָ” וְזֶה אוֹמֵר לוֹ: ”שְׁלָף הַמֵּיתָ”, וְאִם בְּיָדוֹעַ שֶׁהַשָּׁנִים הַמֵּיתוּ אֶת הַשָּׁנִים, בְּזִמְנָן שֶׁפְּלָן בְּאִין לְבֵית דִּין – פְּטוּרִין, אִין כְּלָן בְּאִין לְבֵית דִּין – חֵיבִין. שָׁנִים שְׂזָרְקוּ שָׁנִי אֲבָנִים, וְשָׁבְרוּ שְׁתֵּי חֻבִּיּוֹת, אַחַת שֶׁל יִין וְאַחַת שֶׁל שָׁמֶן, זֶה אוֹמֵר: ”אֵת שֶׁל יִין” וְזֶה אוֹמֵר: ”אֵת שֶׁל שָׁמֶן” – מְשַׁלְּמִין אֵת שֶׁל יִין. אַחַת מְלֵאָה וְאַחַת רִיקְנִית, זֶה אוֹמֵר: ”אֵת הָרִיקְנִית”. וְזֶה אוֹמֵר: ”אֵת הַמְּלֵאָה” – מְשַׁלְּמִין אֵת הָרִיקְנִית. שָׁבְרוּ אֶת הַחֻבִּיּוֹת, זֶה אוֹמֵר: ”אַתָּה שָׁבְרָתָהּ!” וְזֶה אוֹמֵר: ”אַתָּה שָׁבְרָתָהּ!” – שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

מִסְכַּת בְּבָא קָמָא פְּרָק רְבִיעִי

ד, א שׁוֹר שֶׁחֲצִיּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחֲצִיּוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהַזִּיק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוֹעֵד – מְשַׁלֵּם נֹזֶק שְׁלָם. וְתָם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֹזֶק. שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, בֵּין תָּם וּבֵין מוֹעֵד – פְּטוּר. הַזִּיק מֵאֶחָד שֶׁל יִשְׂרָאֵל – חֵיב, וְשֶׁל הַקֹּדֶשׁ – פְּטוּר. שׁוֹר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ – הַבְּעָלִים חֵיבִין בְּאַחֲרֵי־וִיתוֹן. הַבְּעָלִים נוֹטְלִין אֶת נֹזֶק, וְנוֹתְנִין אֶת נֹזֶק. שׁוֹר שֶׁחֲצִיּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחֲצִיּוֹ שֶׁל כְּנַעֲנִי, שֶׁהַזִּיק אֵת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוֹעֵד – מְשַׁלֵּם נֹזֶק שְׁלָם. וְתָם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֹזֶק. וְשֶׁל כְּנַעֲנִי, בֵּין תָּם וּבֵין מוֹעֵד – מְשַׁלֵּם נֹזֶק שְׁלָם. שׁוֹר שֶׁל כְּנַעֲנִי שֶׁהַזִּיק שׁוֹר שֶׁל אַחַר, חֵיב, אֵף עַל פִּי שֶׁקָּבְלוּ עֲלֵיהֶם לְדוֹן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל – מְשַׁלְּמִין נֹזֶק שְׁלָם, שְׂאִין תָּם וּמוֹעֵד בְּנֹזְקֵי הַכְּנַעֲנִי.

ג, ה שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹדֵף אַחַר חֵיבֵרוֹ, וְהָפֵךְ הַנְּרָדֵף וְחָבַל בּוֹ, אוֹ שֶׁחָבְלוּ בּוֹ אַחֲרָיִם – הָרִי אֵלֹה פְּטוּרִין. הַזִּיק הַרוֹדֵף בְּנְרָדֵף – פְּטוּר. נְרָדֵף בְּרוֹדֵף – חֵיב. שׁוֹר שֶׁעָלָה עַל גְּבִי חֵיבֵרוֹ, וְכָא בְּעַל הַתַּחְתּוֹן וְשִׁמְטוֹ, אוֹ שֶׁשְּׁמַט אֶת עֲצָמוֹ, וְנָפַל וּמָת – פְּטוּר. דָּחָאוּ וְנָפַל וּמָת – חֵיב.

ג, ו שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹעֵה, וַיִּצָּא שׁוֹר אַחַר אַחֲרָיו, נִמְצָא הַרוֹעֵה זֶה שְׁמַת, אֶפְלוּ זֶה מְנוּגָח וְזֶה מוֹעֵד לְנִיטְכָה, זֶה מְנוּשָׁף וְזֶה מוֹעֵד לְנִיטְכָה – פְּטוּר. רַבִּי אֲחָא אוֹמֵר: גְּמַל שֶׁהָיָה אַחֲרַיִם בֵּין הַגְּמָלִים, וְנִמְצָא שָׁם גְּמַל מָת – חֵיב, בְּיָדוֹעַ שְׁזֵה הַמֵּיתוֹ. וַצָּאוּ שְׁנֵי שׁוֹרִים אַחֲרָיִם, סָפֵק שֶׁהֵן הַמֵּיתוּהוּ, סָפֵק מִמְקוֹם אַחַר מָת – הָרִי אֵלֹה פְּטוּרִין. אִם בְּיָדוֹעַ שֶׁהֵן הַמֵּיתוּהוּ – הָרִי אֵלֹה מְשַׁלְּמִין בְּקָטָן וְלֹא בְּגָדוֹל, בְּתָם וְלֹא בְּמוֹעֵד. שְׁנֵי שׁוֹרִים שֶׁהָיוּ רוֹעִים, וַיִּצָּאוּ שְׁנֵי שׁוֹרִים אַחֲרֵיהֶם, נִמְצָאוּ הַרוֹעִים הִלְלוּ מֵתִים, סָפֵק שֶׁהֵם הַמֵּיתוּם, סָפֵק מִמְקוֹם אַחַר מָתוֹ – הָרִי אֵלֹה פְּטוּרִין. וְאִם בְּיָדוֹעַ שֶׁהֵם הַמֵּיתוּם – הָרִי אֵלֹה מְשַׁלְּמִין, בְּקָטָן וְלֹא בְּגָדוֹל, בְּתָם וְלֹא בְּמוֹעֵד. וְאִם בְּיָדוֹעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִין הַמֵּיתוּ אֶת הַלְּבָנִים, וְהָיוּ שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוֹעֵד – הָרִי אֵלֹה מְשַׁלְּמִין לְגָדוֹל מִן הַקָּטָן, וְלְקָטָן מִן הַגָּדוֹל, לְגָדוֹל מִן הַתָּם וְלְקָטָן מִן הַמוֹעֵד. הָיָה הַנְּזָקִין שֶׁל שָׁנִים, וְהַמְזִיקִין שֶׁל אֶחָד, סָפֵק שֶׁהֵן הַמֵּיתוּם, סָפֵק מִמְקוֹם אַחַר מָתוֹ – הָרִי אֵלֹה פְּטוּרִין. וְאִם בְּיָדוֹעַ שֶׁהֵן הַמֵּיתוּם – הָרִי אֵלֹה מְשַׁלְּמִין, בְּקָטָן וְלֹא בְּגָדוֹל, בְּתָם וְלֹא בְּמוֹעֵד. וְאִם בְּיָדוֹעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הַמֵּיתוּ אֶת הַלְּבָנִים, וְהָיוּ שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוֹעֵד – הָרִי אֵלֹה מְשַׁלְּמִין לְגָדוֹל מִן הַקָּטָן, וְלְקָטָן מִן הַגָּדוֹל, לְגָדוֹל מִן הַתָּם, וְלְקָטָן מִן הַמוֹעֵד. וְהַנְּזָקִין מְשַׁמְנִין בְּיַנְיָהֶם – זֶה נוֹטֵל לְפִי שְׁלוֹ, וְזֶה נוֹטֵל לְפִי שְׁלוֹ.

הָיָה הַמְזִיקִין שֶׁל שָׁנִים, וְהַנְּזָקִין שֶׁל אֶחָד, אֵף עַל פִּי שֶׁבְּיָדוֹעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הַמֵּיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הָרִי אֵלֹה פְּטוּרִין, שְׁזֵה אוֹמֵר לוֹ:

מועד לימות החול. אימתי הוא תם? עד שיחזור בו שלשה ימי שבתות, זה אחר זה.

ד,ו יש כאן חייב בכפר וחייב במיתה, חייב במיתה פטור מן הכפר, חייב בכפר ופטור מן המיתה, פטור מן הכפר ופטור מן המיתה. שור מועד שהמית - חייב בכפר וחייב במיתה. שור תם שהמית, ושור חרש שוטה וקטן שהמית, המית גר ועבד משהחר - חייב במיתה ופטור מן הכפר; שור שהיה מתחכף בכתל, ונפל על האדם, נתפונן להרוג את הבהמה. הרג את הבהמה לכנעני, והרג בן ישראל, לנפלים והרג בן קימא - חייב בכפר ופטור מן המיתה. ולענין הנזקין: רבי יהודה מחייב, ורבי שמעון פוטר, שנאמר (שמות כא, כח): "כי יגח שור" - עד שיתכונן לגח. ואם היה תם - פטור מן הכפר ופטור מן המיתה. המית פותי בן שמנה - פטור מן הכפר ופטור מן המיתה. רבי יהודה אומר: שור המדבר, ושור הקדש, ושור גר שמת ואין לו יורשין - פטור, שנאמר (שמות כא, כט): "והועד בבצלו ולא ישמרנו" - אין בעלים לאלו.

יתר על כן אמר רבי יהודה: המית כשהוא של הדיוט, ולא הספיק לעמד בדין עד שהקדישו בעליו. המית כשהוא של גר, ולא הספיק לעמד בדין עד שמת הגר - פטור, שנאמר: "ולא ישמרנו בעליו והמית" - את השוות המיתתו לשעת עמידתו בבית דין - חייב, את שלא שוות המיתתו לשעת עמידתו בבית דין - פטור. כיצד הוא משלם? שמיין את הנזק כמה הוא יפה, לפי כך הוא משלם; דברי רבי יהודה. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: שמיין את הבעלים, כמה הן יפים - לפי כך הן משלמין.

ד,ז כל שחייב בכן חורין - חייב בעבדים, בין בכפר בין במיתה. וכל שפטור בכן חורין - פטור בעבדים, בין בכפר בין במיתה. כל שפטור בכן חורין פטור בעבדים: המית עבד עברי - נותן כל כפר, ועבד של שני שתפין - נותן לשניהם. חציו עבד וחציו בן

ד,ב שור של ישראל שנגח שור של כותי, ושל כותי שנגח שור של ישראל, מועד - משלם נזק שלם מן העליה, ותם - משלם חצי נזק. רבי מאיר אומר: שור של ישראל שנגח שור של כנעני - פטור. ושל כנעני שנגח שור של ישראל, בין תם ובין מועד - משלם נזק שלם מן העליה.

ד,ג יפה כח הדיוט מכח גבוה, וכח גבוה מכח הדיוט. יפה כח הדיוט: נזקין להדיוט, ואין נזקין לגבוה. רבית ואונאה להדיוט, ואין רבית ואונאה לגבוה. תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה להדיוט, ואין תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה לגבוה. נשבע להדיוט - משלם קרן וחמש, לגבוה - אין משלם אלא קרן. יפה כח גבוה: מעילה לגבוה, ואין מעילה להדיוט. אמירתו לגבוה - כמסירתו להדיוט. קרן וחמש לגבוה, ואין קרן וחמש להדיוט. הקונה מן הגבוה - בכסף. מן ההדיוט - בכסף בשטר ובחזקה.

ד,ד שור חרש שוטה וקטן שנגח שור של פקח - פטור. רבי עקיבא ורבי יעקב אומרים: משלם חצי נזק. שור שנתחרשו בעליו או שנשתטו בעליו, או שהלכו בעליו למדינת הים. יהודה בן נקוסיא אומר: סומכוס אומר: לעולם הוא בתמותו, עד שיעדוהו בפני בעלים. רבי יוסי אומר: מעמידין עליו אפטורפין, העידוהו בפני אפטורפין, נתפקח החרש ונשתפה השוטה, והגדיל הקטן, או שבאו בעליו ממדינת הים. יהודה בן נקוסיא אומר: סומכוס אומר: לעולם הוא בתמותו ראשונה, עד שיעדוהו בפני בעלים שניה. רבי יוסי אומר: הרי הוא בחזקתו.

ד,ה זה הכלל: כל שהועד בו, והועד בדבר שהועד בו, בשעה שהועד עליו - משלם נזק שלם מן העליה. וכל שלא הועד בו, ולא הועד בבצלו, בדבר שלא הועד בו, בשעה שלא הועד עליו - משלם חצי נזק מגופו. רבי יהודה אומר: מועד לשבתות ואינו

חורין - נותן לפי חשבון, חצי כפר לירושין, וחציו שלשים סלע לבעלים.

ד, ח הממית על פי עד אחד, והרובע והנרבע על פי עד אחד - פסול לגבי מזבח ופטור מן המיתה, ומתר בהנאה. הממית על פי שנים, והרובע והנרבע על פי שנים - פסול לגבי מזבח ואסור בהנאה וחיב במיתה. המית בין משלו בין משל חברו, בין לפני הקדשו ובין לאחר הקדשו, בין בשוגג בין במזיד, בין באנס בין ברצון - פסול לגבי מזבח. רובע ונרבע, בין משלו ובין משל חברו, בין לפני הקדשו בין לאחר הקדשו, בין בשוגג בין במזיד - פסול לגבי מזבח. באנס - פשר. ברצון - פסול.

יש בנוגח שאין ברובע, וברובע שאין בנוגח: נוגח משלם את הכפר לאחר מיתה, מה שאין כן ברובע. ויש ברובע, שהרובע - עשה בו אנס כרצון, שאין מתכוון כמתכוון, מה שאין כן בנוגח.

מִסְכַּת בְּבֵא קַמָּא פֶּרֶק חֲמִישִׁי

ה, א שור תם שהזיק עד שלא עמד בדין, והקדישו בעליו - מקדש. שחטו ומכרו ונתנו במתנה - מה שעשה עשוי. משעמד בדין הקדישו בעליו - אין מקדש. שחטו ומכרו ונתנו במתנה - לא עשה כלום, מפני שמשלם מגופו. שור מועד שהזיק, בין משעמד בדין ובין עד שלא עמד בדין, והקדישו בעליו - מקדש. שחטו ומכרו ונתנו במתנה - מה שעשה עשוי, מפני שמשלם מן העליה.

ה, ב שור תם שהזיק ואחר כך המית, המית ואחר כך הזיק - פטור. שור מועד שהזיק, ואחר כך המית - חיב. המית ואחר כך הזיק, עד שלא נגמר דינו - חיב, משנגמר דינו -

פטור. שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר, הזיק שור ברשותו, מועד - משלם נזק שלם. תם - משלם חצי נזק. שאלו בחזקת תם ונמצא מועד, הבעלים משלמין חצי נזק, והשואל פטור. הועד בו בפני שואל, ואחר כך מכרו - הבעלים משלם חצי נזק והשואל משלם חצי נזק. המית ברשותו ואחר כך מסרו לבעלים, עד שלא נגמר דינו מסרו לבעלים - פטור. משנגמר דינו מסרו לבעלים - חיב. רבי עקיבא אומר: אף משנגמר דינו עד שלא נסקל, מסרו לבעלים - פטור.

ה, ג פרה שהמיתה ואחר כך ילדה, עד שלא נגמר דינה ילדה - ולדותיה מתרין. משנגמר דינה ילדה - ולדותיה אסורין. נתערבו באחרים ואחרים באחרים - כלן אסורין בהנאה. מה יעשו להן? כונסין אותן לכפה עד שעה שימותו. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: כלן נסקלין. הגוזל שור מחברו והמית ברשותו, ואחר כך מסרו בעדים לבעלים, בין משנגמר דינו ובין עד שלא נגמר דינו - חיב.

ה, ד הלוקח שור מחברו בחזקת שהוא תם, ונמצא מועד, והועד בו בפני שנים - באמת⁹ שהוא חיב לו! מפני שמקח טעות. שור שפסק את המוסרה, ויצא והזיק: תם - פטור. ומועד - חיב; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: תם - חיב. ומועד - פטור. רבי אלעזר בן יצקב אומר: זה וזה פטורין, שנאמר (שמות כא, לו): "ולא ישמרנו בעליו" - שמור הוא זה! רבי אלעזר אומר: אין לו שמירה לשור אלא סכין.

ה, ה "כנוס שורף ואני אשמרנו": הזיק - פטור. הזק - חיב. "כנוס שורף ושמרו": הזק - פטור. הזיק - משלם נזק שלם; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: על השן ועל הרגל - משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל

⁹ מסיני. וחינו 'הלכה למשה מסיני' שהוא חיב לו את הדמים שנתן לו הלוקח, מפני שפקח טעות הוא.

⁹ מובא בירושלמי (בבא קמא פרק ב הלכה ה): אמר רבי אלעזר, כל מקום ששינינו "באמת" - הלכה למשה

נגיפה, על נשיכה, על רביצה, ועל בעיטה; מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק.

ילדה; סומכוס אומר: משלם חצי נזק מן הפרה, ורביע מן הולד.

מַסַּכַת בְּבֵא קָמָא פָּרְק שִׁישִׁי

ו, א שור שדחף את חברו, ונפל לבור ומת - בעל השור חייב, ובעל הבור פטור. רבי נתן אומר: במועד - זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. בתם - בעל הבור משלם שלשה חלקים, ובעל השור רביע.

ו, ב החופר בור ברשותו ונפל עליו שור והרגו - חייב בכפר. ואם הזק השור - בעל הבור פטור. החופר בור ברשות הרבים, ונפל עליו שור והרגו - פטור מן הכפר. ואם הזק השור - בעל הבור חייב¹⁰. חפר בור ברשותו ופתח לרשות הרבים, אפלו הוא של רבים - חייב, עד שימסר לרבים. איזה הוא בור שאמרה תורה? חפר ברשות היחיד ופתח לרשות היחיד, יש לו רשות לחפר ויש לו רשות לפתח. ברשות הרבים ופתח לרשות הרבים - אין לו רשות לחפר ואין לו רשות לפתח, ברשות היחיד ופתח לרשות הרבים - יש לו רשות לחפר ואין לו רשות לפתח. אבל יש לרבים רשות לכנס לשם ברשות הרבים, ופתח לרשות היחיד, אפלו הוא של רבים - פטור. רבי יוסי בר יהודה מוחיב עד שיעשה לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים, או עד שירחיק מן הכתל ארבעה טפחים, שיהלך אדם או עד שימסר לרבים. חפר ופתח ומסר לרבים - פטור. וכן היא נחונאיא פותח וחופר שיחים עושה, חופר ופותח ומסר לרבים, וכשבא דבר לפני חכמים, אמרו: עשה זה פהלכה. חפר כראוי וכסה כראוי, עשה לה חוליא גבוהה עשרה טפחים, מסרו לחולה ולזקן שיש בהן דעת - פטור. חפר שלא כראוי וכסה שלא כראוי, עשה לה חוליא פחותה מעשרה טפחים,

הו, הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשותו, וכא שור ממקום אחר שלא ברשותו, נגח, נגף, נשף, רבץ, בעט; רבי מאיר אומר: משלם נזק שלם. וחכמים אומרים: על השן ועל הרגל - משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה; מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק. הכניס קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, וכא שור ממקום אחר שלא ברשות, ושברן - פטור. ואם הזק בהן - בעל קדרות פטור. הכניס פרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, וכא שור ממקום אחר שלא ברשות, ואכלן - פטור. ואם הזק בהן - בעל הפרות פטור. נפל לבור והבאיש את מימיו - חייב. היה אביו או בנו לתוכו - משלם את הכפר; דברי רבי טרפון. רבי עקיבה פוטר מן הכפר. היה בו עבד או אמה - נותן שלשים סלעים; דברי רבי טרפון. ורבי עקיבה פוטר משלשים סלעים.

הז, יש נותן את הכפר ואין נסקל, נסקל ואין נותן את הכפר. החופר בור ברשותו ונפל עליו שור והרגו - נותן את הכפר ואין נסקל. נכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות, נגחו שורו של בעל הבית, או שגשכו כלבו של בעל הבית, ומת - נסקל ואין משלם את הכפר.

הח, שור שנגח את הפרה ונמצא עברה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, ואם משנגחה ילדה. סומכוס אומר: משלם חצי כפר לפרה ורביע לולד. וכן פרה שנגחה את השור ונמצא ולדה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, ואם משנגחה

¹⁰ בבביתא כבא פתרא (דף קע"ח) הנהרסה: יורשי בעל הבור - הנכים לשלם.

מָסוּר לְחַרְשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן שְׂאִין בְּהֵן דַּעַת - חֵיב.

ו, ג חֶפֶר תְּשַׁעֵה טְפָחִים וּבֵא אַחַר וְחֶפֶר טַפָּח - הָאֲחֵרוֹן חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַחַר הָאֲחֵרוֹן לְמִיתָה, אַחַר הָרֵאשׁוֹן לְהֵזֵק. חֶפֶר עֲשֶׂרָה, וּבֵא אַחַר וְסִידוֹ וּכְיָרוֹ - הָאֲחֵרוֹן חֵיב. אֶחָד חֶפֶר עֲשֶׂרָה, וְאֶחָד חֶפֶר עֲשָׂרִים, וְאֶחָד חֶפֶר מֵאָה, וְאֶחָד חֶפֶר מֵאֲתִים - כָּלֵן חֵיבִין. בּוֹר שֶׁל שְׁנַיִם, אֶחָד מְכַסֶּה וְאֶחָד מְגַלֶּה - הַמְגַלֶּה חֵיב. כִּסְהוּ וְנִתְגַּלֶּה, כִּשְׁהוּא עוֹמֵד וְרוֹאֶהוּ, וְלֹא כִסְהוּ - הָרִי זֶה חֵיב. כִּסְהוּ וְהִלֵּךְ לוֹ, וְאָף עַל פִּי שֶׁנִּתְגַּלֶּה לְאַחַר מִכָּן - פְּטוּר. חֶפֶר חֲמִשָּׁה טְפָחִים, וּבֵא אַחַר וְחֶפֶר חֲמִשָּׁה - הָאֲחֵרוֹן חֵיב? כִּמָּה שֶׁעוּרוֹ לְהֵזִיק? כֵּל שֶׁהוּא, וְלִמִּיתָה - עֲשֶׂרָה טְפָחִים. סוּמְכוּס אוֹמֵר: לַעֲמֵק - שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. לְאָרְכוֹ וְלְרַחְבוֹ - אַרְבָּעָה. רַבִּי אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: כְּמִלּוּאוֹ שֶׁל נוֹפֵל. נָפֵל לְפָנָיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּה - חֵיב. לְאַחֲרָיו מִקּוֹל הַכְּרִיָּה - פְּטוּר, בְּבוֹר וּבְשִׂיחַ, בֵּין מִלְּפָנָיו וּבֵין מִלְּאַחֲרָיו - חֵיב.

ו, ד נָפֵל לְתוֹכוֹ חֶרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן, שׁוֹר סוּמָא הַמְהִלֵּךְ בְּלִילָה - חֵיב. בֵּן אוֹ בַת עֶבֶד אוֹ אִמָּה - פְּטוּר. נָפֵל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְכִלְיוֹ וְנִתְקַרְעוּ - חֵיב עַל הַבְּהֵמָה וּפְטוּר עַל הַכֹּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ"א, לה): "וּמִכְרוּ אֶת הַשׁוֹר הַחַי" וְגו' - יֵצְאוּ כָּלִים שְׂאִין לָהֶם אוֹנָאָה, יֵצְא אָדָם שְׂאִין הֵימְנוֹ אוֹנָאָה בְּמוֹתוֹ. לְמָה זֶה דוּמָה? לְמַנִּיחַ אֲבָנוֹ וְצִלּוּחִיתוֹ בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, וּבֵא אֶחָד וְהֵזֵק בְּהֵן - חֵיב עַל נִזְקֵי אָדָם וּפְטוּר עַל נִזְקֵי צִלּוּחִית. אִם הוֹשֵׁם אֶת הַצִּלּוּחִית וְנִשְׁבְּרָה, אָף הוּא חֵיב עַל צִלּוּחִיתוֹ.

בוֹר שֶׁבִּאֲמַצֵּעַ הַדְּרָךְ - הָרִי זֶה שֶׁל עוֹלֵי בָּבֶל, עַד שֶׁיִּדְעַע לָךְ שֶׁהִיא שֶׁל אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר. שֶׁבְּרַחֲבָה וְשֶׁבְּכַרְמֵלִית - הָרִי הִיא שֶׁל אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר, עַד שֶׁתּוֹדַע לָךְ שֶׁהִיא שֶׁל עוֹלֵי בָּבֶל. שֶׁבִּאֲמַצֵּעַ הַשְּׂדֵה - הָרִי הִיא שֶׁל בַּעַל הַשְּׂדֵה, עַד שֶׁתּוֹדַע לָךְ שֶׁהִיא שֶׁל אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר. הַנְּהָרוֹת וְהַמְעִינּוֹת שְׁמוֹשְׁכִין - הָרִי הֵן שֶׁל כָּל אָדָם.

ו, ה הַמְבַעִית אֶת חֶבְרוֹ - פְּטוּר מְדִינֵי אָדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם. צוּחַ בְּאֲזוֹנוֹ וְחָרְשׁוֹ - פְּטוּר. אֲחִזּוֹ בְּאֲזוֹנוֹ וְחָרְשׁוֹ - חֵיב. הַמְבַעִית בְּהֵמַת חֶבְרוֹ - פְּטוּר מְדִינֵי אָדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם. הַלְעִיטָה חֲלָדוֹת הַרְדּוּפָנִי, וְסַם הַמּוֹת, וְצוּאֹת תְּרַנְגּוּלִים - פְּטוּר מְדִינֵי אָדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם. הָעוֹשֶׂה מְלֹאכָה בְּמֵי חֲטָאת וּבְכִפְרַת חֲטָאת שֶׁל חֶבְרוֹ - פְּטוּר מְדִינֵי אָדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם. שְׁלִיחַ בֵּית דִּין שֶׁהִכָּה בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין, וְהֵזִיק - פְּטוּר מְדִינֵי אָדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם.

ו, ו רּוֹפֵא אֵמָן שֶׁרִפָּא בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין, וְהֵזִיק - פְּטוּר מְדִינֵי אָדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם. הַמְחַתֵּךְ אֶת הָעֶבֶר בְּמַעֵי אִמּוֹ בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין, וְהֵזִיק - פְּטוּר מְדִינֵי אָדָם וְדִינוֹ מְסוּר לְשָׁמַיִם.

ו, ז אֶחָד שׁוֹר וְחֲמוֹר, וְאֶחָד שְׂאֵר בְּהֵמָה חֵיָה וְעוֹף לְנִזְקִין, מוֹעֵד - מִשְׁלֵם נִזְקֵי שְׁלֵם, וְתָם - מִשְׁלֵם חֲצֵי נִזְקֵי. אֶחָד שׁוֹר וְחֲמוֹר, וְאֶחָד שְׂאֵר בְּהֵמָה חֵיָה וְעוֹף לְהַרְבֵּעָה וּלְכֹלְאִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִתְרַבֶּה בְּמִקּוּמוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: בְּדַבְּרוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת כ', י'): "אַתָּה וּבְנֶךָ וּבִתְךָ וְשׁוֹרְךָ וְחֲמוֹרְךָ וְכָל בְּהֵמַתְךָ"; שׁוֹר וְחֲמוֹר בְּכָלֵל הֵינּוּ, וְלִמָּה יֵצְאוּ? - לְהַקִּישׁ צִלְיָהֶן, מֵה שׁוֹר וְחֲמוֹר הָאֲמוּרִים לְעִנְיַן שְׁבֵת, עֲשֶׂה שְׂאֵר בְּהֵמָה חֵיָה וְעוֹף כְּשׁוֹר וְחֲמוֹר, אָף שׁוֹר וְחֲמוֹר הָאֲמוּרִים לְעִנְיַן כָּל דְּבָר, שְׂאֵר בְּהֵמָה חֵיָה וְעוֹף כְּשׁוֹר וְחֲמוֹר.

ו, ח נֶעַל כְּרֹאֵי, קָשֶׁר כְּרֹאֵי, עֲשֶׂה לָהּ מְחִיצָה גְבוּהָה עֲשֶׂרָה טְפָחִים. מְסָרָה לְחוּלָה וְלִזְקָן שֵׁישׁ בְּהֵן דַּעַת - פְּטוּר. נֶעַל שֶׁלֹּא כְּרֹאֵי, עֲשֶׂה לָהּ מְחִיצָה פְּחוּתָה מֵעֲשֶׂרָה טְפָחִים, מְסָרָה לְחַרְשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן, שְׂאִין בְּהֵן דַּעַת. אֵיזָה הוּא שֶׁלֹּא כְּרֹאֵי? כָּל שְׂאִין יְכוּל לַעֲמֵד בְּרוּחַ מְצוּיָה.

רוּעָה שְׁמֶסֶר צֹאנוֹ לְרוּעָה אַחַר - רֵאשׁוֹן חֵיב, וְשֵׁנִי פְטוּר. הַמּוֹסֵר צֹאנוֹ לְרוּעָה, אֶפְלוּ

אַמּוּרִים? בְּזִמְן שְׁקַפְצָה, אֲבָל אִם הִיתָה מְסַכְכַת וְהוֹלֶכֶת, אוּ שְׁהִי עֲצִים מְצוּיִין לָהּ, אֲפֹלוּ עַד מִיל – הָרִי זֶה חֵיב. עֲבָרָה נָהָר אוּ גֵדָר אוּ שְׁלוּלִית שְׁהֵן רַחְבִּין שְׁמָנָה אַמּוֹת – פְּטוּר.

ו,יב המדליק את הגדיש והיו בו כלים. רבי יהודה אומר: ישלם כל מה שהיה בתוכו. וחכמים אומרים: אין משלם אלא גדיש של חטים או גדיש של שעורין. רואין את מקום הפלים כאלו מלא תבואה. ומודה רבי יהודה לחכמים במשאיל מקום לחברו להגדיש, והטמין כלים, שאין משלם אלא גדיש. גדיש של חטים וגדיש של שעורין, ורואין את מקום הפלים כאלו מלא תבואה. השאילו לגדש בו חטין וגדש שעורין, שעורין וגדש חטין – אין משלם אלא שעורין. היה גדיש חטין ומחפה בשעורין, שעורין ומחפה בחטים – אין משלם אלא שעורין.

ו,יג היה אדם ישן בתוכו, ודלק אפלו שוגג – פטור, מפני שנדון בנפשו. נכנס לחנות של נגר שלא ברשות, ויצאת לו בקעת וטפחה לו בפניו – פטור. ואם נכנס ברשות – בעל החנות חייב. נכנס לחנותו של נפח שלא ברשותו, ויצאו ניצוצות והזיקוהו – פטור. ואם נכנס ברשות – בעל החנות חייב. פועל שנכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות, אף על פי שיש לו רשות לכנס ולהגבות את שקרו. נגחו שורו של בעל הבית, או שנסכו כלבו של בעל הבית – פטור. ואם אמר לו: "הכנס" – בעל הבית חייב.

גמל שטעון פשתן ועובר ברשות הרבים, ונכנס בפשתנו לתוך החנות, ודלקה בנרו של חנוני, והדליק את הבירה, מן האגף ולחוץ – חנוני חייב. רבי יהודה אומר: אם היתה לפניו אצטוה¹² והדליק – פטור. וחכמים אומרים: אף על פי שהיתה לפניו אצטוה, והדליק – חייב. וכן היה רבי יהודה

חגר, אפלו חולה, אפלו לפניו כשל מאות צאן – פטור. מסרו לחרש שוטה וקטן – חייב. לעבד ולאשה – פטור, ומשלמין לאחר זמן. כיצד עושין להם? בית דין כותבין עליהן שטרי חוב. נתגרשה אשה ונשתחרר העבד – חייבין לשלם.

ו,ט החותך יבלת של חברו ועומד לחתכה, לא יאמר לו: "תן לי מה שחבלת בי". אלא נותן כל בשתו! הקוצץ נטיעותיו של חברו, ועתיד לקצץ, לא יאמר לו: "תן לי מה שחבלת בי". אלא נותן לו כל נזקו!

ו,י אין שמין בית קב מפני שמשבחו, ולא בית כור מפני שפוגם, אלא שמין בית סאה פחותה באותה שדה, כמה היתה יפה, כמה היא יפה. רבי שמעון בן יהודה אמר משום רבי שמעון: כמה דברים אמורים? בזמן שאכלה יחורי תאנים או שקטפה לולבי גפנים, אבל אם אכלה פגים או בסר – רואין אותן כאלו הן פרות גמורין. רבי יהודה אומר משום רבי עקיבה: אכלה פרות נטועות – שמין להם נטועות. נטיעות עצמן – שמין אותו בית סאה. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי עקיבה: תבואה שלא הביאה שלישי – הרי היא כנטיעות.

ו,יא ליבה וליבתו הרוח, אם יש בשלו כדי ללבות – הרי זה חייב. ואם לאו – הרי זה פטור. רבי שמעון אומר: "שלם ישלם המבער את הבערה" (שמות כב, ה) – הכל לפי הדלקה. המדליק בתוך שלו, כמה תעבור הדלקה? רבי אלעזר בן עזריה אומר: שש עשרה אמה דרך רשות הרבים, בשעת הרוח – שלשים אמה. רבי יהודה אומר: שלשים אמה, ובשעת הרוח חמשים אמה. רבי עקיבה אומר: חמשים אמה, ובשעת הרוח שלש מאות אמה. מעשה בערב, שקפץ האור ביתר משלש מאות אמה והזיק. מעשה שעברה הדלקה את הירדן¹¹ שהיתה קשה. כמה דברים

¹² ספסלים העומדים על רגלים.

¹¹ שהיתה טרבה (גירסת מכילתא משפטים).

אומר: בְּנֵי חֲנֻכָּה - פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהֵינִי בְּרִשּׁוֹת. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: בֵּין זֶה וּבֵין זֶה - חֵיב, כְּגוֹן אֵלּוּ מְסַפְּכִין עַל פְּתָחֵי חֲנוּיֹתֵיהֶן בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים בְּחָג, אַף עַל פִּי שֵׁשׁ לֶחֶן רִשּׁוֹת, וְכֹא אַחַר וְהִזְק בְּהֶן - הֲרִי זֶה חֵיב.

וְיָד חֶמֶר בְּשׁוּר שְׁאִין בְּבוּר, וּבְבוּר שְׁאִין בְּשׁוּר, שֶׁהַשׁוּר חֵיב בְּכַפֵּר וְחֵיב בְּשִׁלְשִׁים שֶׁל עֶבֶד. נִגְמַר דִּינוֹ - אֲסוּר בְּהִנָּאָה וְדָרְכּוֹ לִילֵף וְלִהְזִיק, מֵהַ שְׁאִין בְּן בְּבוּר. חֶמֶר בְּבוּר, שֶׁהַבוּר מוּעַד לְעוֹלָם, מֵהַ שְׁאִין בְּן בְּשׁוּר.

חֶמֶר בְּשׁוּר שְׁאִין בְּאֵשׁ, וּבְאֵשׁ שְׁאִין בְּשׁוּר: שֶׁהַשׁוּר חֵיב בְּכּוֹפְרִין, וְחֵיב בְּשִׁלְשִׁים שֶׁל עֶבֶד, וְנִגְמַר דִּינוֹ אֲסוּר בְּהִנָּאָה, וְאִם מְסֻרוֹ לְחֶרֶשׁ שׁוֹטָה וְקֹטֵן - חֵיב, מֵהַ שְׁאִין בְּן בְּאֵשׁ. חֶמֶר בְּאֵשׁ, שֶׁהָאֵשׁ מוּעַדֶת לְעוֹלָם, מֵהַ שְׁאִין בְּן בְּשׁוּר.

חֶמֶר בְּבוּר שְׁאִין בְּאֵשׁ, וּבְאֵשׁ שְׁאִין בְּבוּר: חֶמֶר בְּבוּר, שֶׁהַבוּר מְסֻרוֹ לְחֶרֶשׁ שׁוֹטָה וְקֹטֵן - חֵיב, מֵהַ שְׁאִין בְּן בְּאֵשׁ. חֶמֶר בְּאֵשׁ, שֶׁהָאֵשׁ דְּרַפָּה לִילֵף וְלִהְזִיק, וּמוּעַדֶת לְאֲכַל דְּבַר הָרְאוּי לֵה, וְדְבַר שְׁאִין רְאוּי לֵה, מֵהַ שְׁאִין בְּן בְּבוּר.

מִסְכַּת בָּבָא קַמָּא פְּרָק שְׁבִיעִי

ז, א הַגֵּנֵב - מִשְׁלָם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְאִם טֹבַח וּמְכַר - מִשְׁלָם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה. הַגְּזוּלָנִים - בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף אֵין מִשְׁלָמִין אֶלְא קָרְן. שְׁאֵלוּ תַלְמִידֵי אֶת רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי: וְכִי מֵהַ רְאֵתָה תּוֹרָה לְהַחְמִיר בַּגֵּנֵב יוֹתֵר מִבְּגֻזְלָן? אָמַר לָהֶם: גְּזוּלָן, הַשְׁוֶה עֶבֶד לְקוֹנּוֹ. וּגְנֵב, חֵלֶק כְּבוֹד לְעֶבֶד יוֹתֵר עַל כְּבוֹד קוֹנּוֹ, כְּכִיכּוֹל, עֲשֵׂה גֵנֵב אֶת עֵין הַעֲלִילוּנָה שְׁאִינָה רוֹאֶה. וְאֶת הָאֵזֶן שְׁאִינָה שׁוֹמַעַת, שְׁנֹאֲמַר (יִשְׁעִיָּהוּ כֹט, טו): "הוּי הַמַּעֲמִיקִים מֵהַ לְסַתֵּר" וְגו'. "וַיֹּאמְרוּ לֹא יֵרָאֶה" וְגו' (תְּהִלִּים צד, ז). "אֹמְרִים אֵין ה' רֹאֶה אֶתְנוּ עֹבֵב ה' אֶת הָאָרֶץ" (יְחִזְקֵאל ט, יב). רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: מִשְׁלוֹ מִשְׁלֵי מִשְׁם רַבִּין גַּמְלִיאֵל, לְמַה הִדְבָּר דּוּמָה? לְשָׁנִים שֶׁעָשׂוּ מִשְׁתָּה בְּעִיר אַחַת, אַחַד קָרָא אֶת בְּנֵי הָעִיר וְאֶת הַמְּלָךְ לֹא קָרָא, וְאַחַד לֹא קָרָא לֹא הַמְּלָךְ וְלֹא

אֶת בְּנֵי הָעִיר, אֵיזָה מֵהֶן עוֹנְשׁוּ מְרַבָּה? זֶה שְׁקָרָא אֶת בְּנֵי הָעִיר וְאֶת הַמְּלָךְ לֹא קָרָא, עוֹנְשׁוּ מְרַבָּה יֵתֵר מִן הַשָּׁנִי! אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: 'טֹבַח וּמְכַר - מִשְׁלָם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה? מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁתַּרְשַׁב בַּחֲטָא.

ז, ב חֻמְשָׁה דְּבָרִים הֵיָה רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי אֹמֵר כְּמִין חֶמֶר: מִפְּנֵי מַה גָּלוּ יִשְׂרָאֵל לְכַבֵּל יֵתֵר מִכָּל הָאֲרָצוֹת בְּלָן? מִפְּנֵי שְׁבִית אַבְרָהָם אֲבִיהֶם הֵיָה מִשְׁם. מִשְׁלוֹ מִשְׁלֵי, לְמַה הִדְבָּר דּוּמָה? לְאִשָּׁה שֶׁקְּלָקְלָה עַל בַּעְלָהּ, לְהִיכֵן מִשְׁלַחָה? לְבֵית אָבִיהָ!

בְּלוֹחֹת הָרֵאוּשׁוֹנוֹת הוּא אֹמֵר (שְׁמוֹת לב, טו): "וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַמָּה" וְגו', וּבְשִׁנְיֹת מַעֲשֵׂה מִשָּׁה (שָׁם): "וְהִמְכַתֵּב מִכְתָּב אֱלֹהִים". מִשְׁלוֹ מִשְׁלֵי, לְמַה הִדְבָּר דּוּמָה? לְמְלָךְ בְּשׁוּר וְדָם שֶׁקָּדַשׁ אֶת הָאִשָּׁה, הוּא מְבִיא אֶת הַלְבָּלֵר, וְאֶת הַקְּלָמוֹס, וְאֶת הַדִּיּוֹ, וְאֶת הַשֶּׁטֶר, וְאֶת הָעֵדִים. קְלָקְלָה, הִיא מְבִיאָה אֶת הַכֶּלֶל, דִּיָּה שִׁיתָן לָהּ הַמְּלָךְ כְּתַב 'הַכֶּר יָד' שְׁלוֹ.

הֲרִי הוּא אֹמֵר (וַיִּקְרָא ד, כב): "אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחְטָא" - אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שֶׁהִנָּשִׂיא שְׁלוֹ מְבִיא חֲטָאת עַל שִׁגְגָתוֹ.

"וְרָצַע אֲדוֹנָיו אֶת אֲזָנוֹ בְּמִרְצַע" (שְׁמוֹת כא, ו). וְכִי מֵהַ נִשְׁתַּנָּה אֵזֶן יֵתֵר לְרָצַע מִכָּל אֵיבָרָיו? לְפִי שֶׁשְׁמַעָה מֵהַר סִינַי (וַיִּקְרָא כה, נה): "כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים" - עֲבָדֵי הֵם! וּפְרָק מִמֶּנּוּ עַל שְׁמִים וְהַמְּלִיךְ עֲלָיו עַל בְּשׁוּר וְדָם, לְפִיכֶךָ אָמַר הַכֶּתוּב: 'תָּבוֹא אֵזֶן וְתִרְצַע שְׁלֹא שְׁמָרָה אֶת מַה שֶׁשְׁמַעָה'. דְּבַר אַחַר: הוּא לֹא רָצָה לְהַשְׁתַּעֲבֵד לְקוֹנּוֹ - יָבֵא וַיִּשְׁתַּעֲבֵד לְבִנְיָמִין.

וְאֹמֵר (דְּבָרִים כז, ה): "מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא תִנָּף עֲלֵיהֶן בְּרֹזֶל". וְכִי מֵהַ רָאָה הַכֶּתוּב לְפָסֵל אֶת הַבְּרֹזֶל, יֵתֵר מִכָּל מִינֵי מַתְּכוֹת? מִפְּנֵי שֶׁהַחֶרֶב נַעֲשֵׂה מִמֶּנּוּ, וְהַחֶרֶב סִימָן פְּרַעְנוּת, וְהַמְּזַבַּח סִימָן כְּפָרָה, מַעֲבִירִים דְּבַר שְׁסִימָן פְּרַעְנוּת מִדְּבַר שְׁסִימָן כְּפָרָה. וְהִלֵּא דְּבָרִים קָל וְחֶמֶר, וּמַה אֲבָנִים שְׁאִינָן לֹא

(שמות כד, ז): "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע"; כפיכּוּל 'נגנב' הוא להם, תלמוד לומר (דברים ה, כו): "מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי" וגו'; אם תאמר שאין הכל גלוי לפניו, והלא כבר נאמר (תהלים עח, לו-לז): "ויפתוהו בפיהם ובלשוונם יכזבו לו ולכם לא נכון עמו ולא נאמנו בכריתו", אף על פי כן (שם פסוק לח): "והוא רחום וכפר עון" וגו'; ואומר (משלי כו, כג): "כסף סיגים מצפה על חרש שפתים דלקים ולב רע".

רבי מאיר אומר: בוא וראה כמה חביבה מלאכה לפני מי שאמר והיה העולם, שור מפני שבטלו ממלאכתו - משלם חמשה. שה מפני שאין לו מלאכה - משלם ארבעה. רבן יוחנן בן זכאי אומר: בוא וראה, כמה חס המקום על כבוד הבריות, שור, מפני שמהלך ברגליו - משלם חמשה. שה, מפני שטוענו - משלם ארבעה.

למעלה מהן, גנב את האסורין בהניה - שפטור מלשלם. את השטרות, ואת הקרקעות, ואת ההקדשות - אין משלם אלא קרן. את הבהמה, ואת העופות, ואת הכסות, ואת הפרות, ואת הכלים - משלם תשלומי כפל. אף על פי שאסור בהנאה¹⁶ - יש לו התר לאחר זמן.

הגונב את השור, טבחו ומכרו - משלם חמשה. שה - משלם ארבעה, שנאמר (שמות כא, לז): "חמשה בקר ישלם תחת השור". למעלה מהן, הגונב את בן חורין - שנדון עליו בנפשו. רבי שמעון אומר: הרי

¹⁵ שפסור שנותן לו בשבילו על השלקו כלי מלא שמן, ואינו יודע שהחמין נמצא למטה, והשמן צף על גביו.
¹⁶ אף על פי שפטר חמור אסור עכשו בהנאה, אבל בין שבידו לפדותו בשה, ויש לו התר לאחר זמן, הרי זה נחשב כאלו זה שלו. ואינו משלם, אלא מה שבין זה לזה, שהיה יכול לפדותו בשה.

רואות ולא שומעות ולא מדברות, על שמטילות פפרה בין ישראל לאביהם שבשמים, אומר הפתוב: "לא תניף עליהן ברזל", בני תורה שהן פפרה לעולם - על אחת כמה וכמה שלא ליגע בהן אחד מכל המזדיקין בלן.

הרי הוא אומר (דברים כז, ו): "אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלהיך" - אבנים שמטילות שלום! והלא דברים קל וחמר, ומה אבנים שאינן לא רואות ולא שומעות ולא מדברות, על שמטילות שלום בין ישראל לאביהן שבשמים, אומר המקום: יהיו שלמים לפני, בני תורה, שהן שלום בעולם - על אחת כמה וכמה שיהיו שלמים לפני המקום.

ז, ג, שבעה גנבין הן: הראשון שבכלן - גונב דעת הבריות, והמסרב בחברו לאורחו¹⁷, ואין בלבו לקרותו, והמרבה לו בתקרובות ויודע בו שאינו מקבל, והמפתח לו חביות שמכורות לחנוני, והמעול במדות, והמשקר במשקלות, והמערב הנורה בתלתן¹⁸, ואת החמץ בשמן, אף על פי שאמרו אין השמן מקבל כלום¹⁹, לפיכך מושחין בו את המלכים, ולא עוד אלא שמעלין עליו, שאלו היה יכול לגנב דעת העליונה - היה גונב, שכל הגונב דעת הבריות נקרא 'גנב', שנאמר (שמואל ב טו, ו): "ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל"; מי גדול 'גונב' או 'גנב'? הוי אומר 'גנב', שידוע שנגנב ושותק!

וכן מצינו, כשהיו ישראל עומדין לפני הר סיני, בקשו לגנב דעת העליונה, שנאמר

¹⁷ שמוכש הרבה מחברו שיכוא להתארה אצלו, אבל באמת אין בלבו לקרותו, הרי זה גונב דעתו.
¹⁸ נורה הוא מין צמח נרוע בטעמו ומראיתו בתלתן.
¹⁹ הינו שאף על פי שעצם השמן שהוא נותן לו - הוא יפה מקלי שמן פגם, אבל הוא גונב את דעתו במדתו,

הוא אומר (משלי כט, ד): "חולק עם גֵּנֵב שׁוֹנֵא נַפְשׁוֹ" וגו'.

מְשַׁלוּ מְשַׁל, לְמָה הַדְּבַר דּוֹמָה? לְאַחַד שְׁטוּעֵן וְיָצָא מִבֵּית חֲבֵרוֹ, מִצְאוּ אַחַד, וְאָמַר לוֹ: מַה זֶה פְּלוּנִי? אָמַר לוֹ: טוֹל חֶלֶקְךָ, וְאֵל תִּגִּיד! לְאַחַר זְמַן מִצְאוּ בַעַל גֵּנֵבָה, אָמַר לוֹ: מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֶיךָ, אִם לֹא רֵאִית אָדָם שֶׁשְׁטַעַן כָּלִים וְיָצָא מִתּוֹךְ בֵּיתִי. אָמַר לוֹ: שְׁבוּעָה שְׂאִינִי יוֹדַע מַה אֵתָה סָח; עַל זֶה נֹאמַר: "חולק עם גֵּנֵב שׁוֹנֵא נַפְשׁוֹ אֵלָה יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד".

אָבֵל הַמִּתְגַּנֵּב מֵאֲחֵר חֲבֵרוֹ, וְהוֹלֵךְ וְשׁוֹנֵא פְּרִקוֹ, אַף עַל פִּי שְׁנֵקָרָא גֵּנֵב - זּוֹכֵה לְעֶצְמוֹ! שְׁנֵאמַר (משלי ו, ל): "לֹא יִבוֹזוּ לַגֵּנֵב כִּי יִגְנוּב" וגו'. סוֹף שֶׁמִּתְמַנֶּה פְּרַסְסָה עַל הַצְּבוּר וּמְזַכֵּה אֶת הַרְבִּיבִים, וְזוֹכֵה לְעֶצְמוֹ, וּמְשַׁלֵּם עַל מָה שֶׁכִּידוֹ, שְׁנֵאמַר (משלי ו, לא): "וְנִמְצָא יִשְׁלֵם שְׁבַעֲתַיִם" וגו'; וְאִין 'שְׁבַעֲתַיִם' אֵלָא דְבַרֵּי תוֹרָה, שְׁנֵאמַר (תהלים יב, ז): "אֲמֵרוֹת ה' אֲמֵרוֹת טְהוֹרוֹת וגו' מִזְקַק שְׁבַעֲתַיִם".

ז,ד גֵּנֵב וְנִתֵּן לְאַחַר וְטָבַח, גֵּנֵב וְנִתֵּן לְאַחַר וּמְכַר, גֵּנֵב וְנִתֵּן לְאַחַר וְהִחְלִיף, גֵּנֵב וְהִקְדִּישׁ, גֵּנֵב וְנִתֵּן בְּמִתְנָה, גֵּנֵב וְנִתֵּן בְּהִקְפָּה, גֵּנֵב וּפְרַע אֶת חוּבוֹ, גֵּנֵב וְשִׁלַּח סְבִלוֹנוֹת לְבֵית חֲמִיו - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. הַגּוֹנֵב אֶת הַקְּטַעַת, וְאֵת הַחֲגֵרֶת, וְאֵת הַסּוּמָא, הַגּוֹנֵב שֶׁל שְׁתַּפִּין - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֵל וְתְשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. הַשְּׁתַּפִּין שְׁגָנְבוּ - מְשַׁלְמִין תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֵל, וּפְטוּרִים מִתְשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה.

ז,ה הַגּוֹנֵב טְרַפָּה וּמְכָרָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. כִּלְאִים וּמְכָרוֹ - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה; דְּבַרֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִין מְשַׁלֵּם אֵלָא תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֵל בַּלְבַּד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: הַכִּלְאִים מִן הַרְחֵל, וּמִן הַגְּדִי - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. מִן הַכּוֹי - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֵל, וּפְטוּר מִתְשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה.

הַגּוֹנֵב פְּרָה מִצְבֵּרֶת וְטָבַחָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. מִצְבֵּרֶת וְיִלְדָה, וְאַחַר כִּד טָבַח אֶת עֲבָרָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֵל וּפְטוּר מִתְשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה. הַגּוֹנֵב פְּרָה מִצְבֵּרֶת וְיִלְדָה, וְאַחַר כִּד טָבַחָה, שְׁמָנָה וְהִכְחִישָׁה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֵל כְּשַׁעַת הַגֵּנֵבָה. וְתְשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה כְּשַׁעַת טְבִיחָה וּמְכִירָה. כַּחוּשָׁה וְהַשְּׂמִינָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֵל כְּשַׁעַת גֵּנֵבָה, וְתְשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה כְּשַׁעַת טְבִיחָה וּמְכִירָה.

הַגּוֹנֵב פְּרָה וְטָבַחָה וּמְכָרָה, שׁוֹר הַנִּסְקָל וְטָבַחוֹ, עֲגֵלָה עֲרוּפָה וְטָבַחָה, וְהַטּוֹבַח לְעִבּוּדָה זָרָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה; דְּבַרֵּי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁתֵּהָא זְבִיחָה מִתְּרַת בְּאִכִּילָהּ. רַבִּי נְחוּנְיָא בֶן הַקָּנָה אוֹמַר: יוֹם הַכַּפּוּרִים הֲרִי הוּא כְּשֶׁבַח לְתְשֻׁלוּמִין.

ז,ו מְכָרָה חוֹץ מְרַגְּלָה, חוֹץ מְקַרְנָה, וְחוֹץ מְגֻזָּה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: חוֹץ מִיָּדָה וְחוֹץ מְרַגְּלָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֵל. חוֹץ מְקַרְנָה, וְחוֹץ מְגֻזָּה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. רַבִּי אוֹמַר: חוֹץ מְדַבֵּר שֶׁהִנְשָׂמָה תְּלוּיָה בּוֹ - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. חוֹץ מְדַבֵּר שְׂאִין הַנְּשָׂמָה תְּלוּיָה בּוֹ - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֵל, וְאִין מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה.

ז,ז גֵּנֵב בְּרִשׁוֹת וְטָבַח וּמְכַר, אִם הַגְּבִיָּה וְנִתֵּן לְפִדְיוֹן בְּנוֹ - הֲרִי זֶה חֲטָיָה. וְאִם לֹא - פְּטוּר. נִתֵּן לְפִדְיוֹן בְּנוֹ, לְבַעַל חוּבוֹ, וְלֹאֲשֶׁה בְּכַתְּבָתָהּ - לֹא עֲשֵׂה כְּלוּם. הַגְּבִיָּה וְנִתְּנוּ לְפִדְיוֹן בְּנוֹ וְלְבַעַל חוּבוֹ, וְלֹאֲשֶׁה בְּכַתְּבָתָהּ - מַה שֶׁעֲשֵׂה עֲשׂוּיָה. הִיָּה עוֹמֵד בְּרִשׁוֹת הַרְבִּיבִים, וְטָבַח וּמְכַר - אִין מְשַׁלֵּם אֵלָא קָרָן.

ז,ח הַגּוֹנֵב תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֵל, אֶת הַשְּׁטָרוֹת וְאֶת הַקְּרַקְעוֹת וְאֶת הַהִקְדָּשׁוֹת, אַחַד קְדָשֵׁי קְדָשִׁים וְאַחַד קְדָשִׁים קְלָיִים - אִין מְשַׁלֵּם אֵלָא קָרָן. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמַר: קְדָשִׁים קְלָיִים כְּהַדְּיוּט, וּשְׂאָר כָּל הַקְּדָשִׁים - אִין מְשַׁלֵּם אֵלָא קָרָן. בֶּן

עזאי אומר: בכור כהדיוט, ושאר כל הקדשים - אין משלם אלא קרן. אבא יוסי בן דוסאי אמר משם רבי יוסי בן הגלילי: שלמים כהדיוט, ושאר כל הקדשים - אין משלם אלא קרן.

ז, ט שנים מעידין בו שגנב, ושנים מעידין בו שטבח ומכר, נמצאו זוממין - על טביחה ומכירה הוא משלם תשלומי כפל, והן משלמין תשלומי שלשה. נמצאו זוממין - על הגנבה הוא פטור, והן משלמין תשלומי כפל. נמצאו זוממין על זה ועל זה - חייבין, ועל זה נאמר (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

שנים מעידין בו שגנב, והן מעידין בו שטבח ומכר, נמצאו זוממין - על הטביחה הוא משלם תשלומי כפל, והן משלמין תשלומי שלשה. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בזמן שהן שתי עדיות, אבל אינם אלא עדות אחת: עדות שבטלה מקצתה - בטלה כלה. נמצאו זוממין - על טביחה ומכירה הוא פטור, והן משלמין תשלומי כפל. נמצאו זוממין על זה ועל זה - חייבין, ועל זה נאמר: "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

"תן לי שוריי" ! ואמר: "אין לי אלא מעות". "תן לי מעות" ! ואמר: "אין לי אלא בהמה". "תן לי שלשה ארבעה שורים" ! ואמר: "אין לי אלא אחד". אם היה יפה קדמי בלן - שמין לו.

מִסְכַּת בְּבֵא קָמָא פְּרָק שְׁמִינִי

ח, א הגונב נפש מאחיו מבני ישראל, אחד גונב איש ואשה וגר, ועבד משחרר. אחד איש ואשה וגר ועבד משחרר שגנבו - הרי אלו חייבין. מכר, בין לאביו בין לאחיו, בין לאחד מן הקרובים - חייב. גנבו ולא מכרו, או שמכרו ועומד בשוק - פטור. הגונב את העבדים - פטור. שנים מעידין בו שגנב, ושנים מעידין בו שמכר, נמצאו זוממין על גנבה - פטור, והן פטורין. נמצאו זוממין על מכירה - הוא פטור והן פטורין, על זה ועל

זה נאמר (דברים יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

ח, ב היכן שורי שגנבת? אמר לו: אתה מכרתו לי, אתה נתתו לי במתנה, אביך מכרו לי, אביך נתנו לי במתנה, והעדים מעידין בו שגנב וטבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הודה עד שלא באו עדים - אין משלם אלא קרן. משבאו עדים - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. היכן שורי שגנבת? ואמר לו: תועה מצאתיו וטבחתיו. והעדים מעידים בו שגנב וטבח. מאליו בא אצלי וטבחתיו והעדים מעידין בו שגנב וטבח ומכר בשוק. היה עומד וטבחתיו, והעדים מעידין בו שגנב וטבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הודה, בין משבאו עדים ובין עד שלא באו עדים - אין משלם אלא קרן. היכן שור שהפקדתי אצלך? ואמר לו: איני יודע מה אתה סח! או שאמר לו שאבד, והעדים מעידים בו שאכלו - אין משלם אלא קרן. הודה, בין משבאו עדים ובין עד שלא באו עדים - אין משלם אלא קרן.

היכן שורי שגנבת? ואמר לו: אתה מכרתו לי, אתה נתתו לי במתנה; אביך מכר לי, אביך נתנו לי במתנה; משביעך אני, ואמר: אמן, והעדים מעידין בו שגנב, וטבחו ומכרו - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הודה לאחר שבועה, או עד שלא באו עדים - משלם קרן וחמש ואשם. משבאו עדים - משלם תשלומי ארבעה וחמשה ואשם.

ח, ג היכן שורי שגנבת? ואמר: תועה מצאתיו וטבחתיו. משביעך, ואמר אמן, והעדים מעידים שגנב, מאליו בא אצלי וטבחתיו. בשוק היה עומד וטבחתיו, משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים בו שגנב - משלם תשלומי כפל ואשם. הודה לאחר שבועה, אם עד שלא באו עדים הודה - משלם קרן וחמש ואשם. ואם משבאו עדים הודה - משלם תשלומי כפל ואשם. היכן שורי שהפקדתי אצלך? אמר: איני יודע מה אתה סח, או שאמר לו: אבד,

מִשְׁבִּיעַךְ אָנִי, וְאָמַר אָמֵן, וְהָעֵדִים מְעִידִים
 בּוֹ שְׂאֵכְלוּ - אֵין מְשֻׁלָּם אֱלָא קֶרֶן. הוּדָה
 לְאַחַר שְׁבוּעָה, בֵּין מְשָׁבָא עֲדִים וּבֵין עַד
 שְׁלֵא בָּאוּ עֲדִים - מְשֻׁלָּם קֶרֶן וְחֻמְשׁ וְאָשֶׁם.
 אָמַר לוֹ: נִגְנַב, מִשְׁבִּיעַךְ אָנִי, וְאָמַר אָמֵן,
 וְהָעֵדִים מְעִידִים בּוֹ שְׁגָנְבוּ - מְשֻׁלָּם תְּשֻׁלוּמֵי
 כְּפָל. הוּדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, עַד שְׁלֵא בָּאוּ
 עֲדִים - מְשֻׁלָּם קֶרֶן וְחֻמְשׁ וְאָשֶׁם. אִם מְשָׁבָאוּ
 עֲדִים - מְשֻׁלָּם תְּשֻׁלוּמֵי כְּפָל וְאָשֶׁם, וְחוּמְשׁוֹ
 עוֹלָה לוֹ מִתּוֹךְ כְּפָלוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי יַעֲקֹב.
 וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: כָּל הַמְשֻׁלָּם אֶת הַקֶּרֶן -
 מְשֻׁלָּם חֻמְשׁ וְאָשֶׁם. וְכָל שְׂאִין מְשֻׁלָּם אֶת
 הַקֶּרֶן - אֵין מְשֻׁלָּם חֻמְשׁ וְאָשֶׁם, וְאֵין מְשֻׁלָּם
 תְּשֻׁלוּמֵי כְּפָל וְתְשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה.
 מוֹסִיף, חֻמְשׁ וְאָשֶׁם זֶה אֵינוֹ בָּא מִכַּח בְּעֵלִים
 אֱלָא מִכַּח שְׁבוּעָה.

ח,ד אֵין פּוֹרְשִׁין נִשְׁבִּין לַיּוֹנִין, אֱלָא אִם כֵּן
 הָיָה רְחוּק מִן הַיְשׁוּב שְׁלִשִׁים רִיס. בְּמָה
 דְּבָרִים אָמורִים? בַּמְדָּבָר! אֲבָל בִּישׁוּב,
 אֶפְלוּ מֵאָה מִל - הָרִי זֶה אֶסוּר. אֵין מְגַדְלִין
 תְּרַנְגוּלִין בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי הַקֹּדְשִׁים, וְאִם יֵשׁ
 לְהֵן גְּנֵה אוֹ אֲשֵׁפָה - הָרִי זֶה מֵתָר, אָף עַל פִּי
 שְׁאִמְרוּ אֵין מְגַדְלִין בְּהֵמָה דְּקָה בְּאַרְץ
 יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מְגַדְלִין כְּבוֹר בְּעַל מוֹם שְׁלִשִׁים
 יוֹם. וְאִם הָיָה תָם - אֶפְלוּ עֶשֶׂר שָׁנִים - הָרִי
 זֶה מֵתָר. וּמָה אָנִי מְקַיֵּם "לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר
 אַחִיךָ אוֹ שִׂו נְדָחִים" וְגו' (דְּבָרִים כב),
 בַּמְדָּבָרוֹת שְׁבִיהוּדָה בַּמְדָּבָרוֹת שְׁבַכְפָּר
 עֲמָקִין. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: אֵין מְגַדְלִין בְּהֵמָה
 דְּקָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שְׁמִבִּיאִין בְּהֵמָה
 דְּקָה מִחוּץ לְאַרְץ וְאֵין מְבִיאִין בְּהֵמָה גָּסָה
 מִחוּץ לְאַרְץ. אָף עַל פִּי שְׁאִמְרוּ: אֵין מְגַדְלִין
 בְּהֵמָה דְּקָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מְגַדְלִין
 אוֹתָהּ קֹדֶם לְרִגְלֵי שְׁלִשִׁים יוֹם, קֹדֶם לְמִשְׁתָּהּ
 בְּנוֹ שְׁלִשִׁים יוֹם. וְלֹא שְׁתָּהּ יוֹצֵאָה וְרוּעָה
 בְּשׁוּק, אֱלָא שְׁתָּהּ קְשׁוּרָה לְכַרְעֵי הַמִּטָּה.

שְׁאֵלוּ אֶת רַבִּין גַּמְלִיאֵל: מָהוּ לְגַדֵּל בְּהֵמָה
 דְּקָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל? אָמַר לְהֵן מְקַיֵּמִין אֶת
 הַעֲגוּנָה שְׁלִשִׁים יוֹם, וְהִטְבַּח לוקח וּמוֹכֵר,
 וּבִלְבַד שְׁלֵא יִשִּׁיר אֶת הָאֲחֻרוּנָה שְׁבַחָה יְתָר
 מְשֻׁלָּשִׁים יוֹם.

כָּל הָאֲשֻׁכּוֹת שְׁעָמְדוּ לְהֵן לְיִשְׂרָאֵל, מִשְׁמַת
 מִשָּׁה וְעַד שְׁעָמַד יוֹסִי בֶן יוֹעֲזָר אִישׁ צְרָדָה,
 וְיוֹסֵף בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם - אִי אֶפְשָׁר
 לְתַן בְּהֵן דְּפִי, מִשְׁמַת יוֹסִי בֶן יוֹעֲזָר אִישׁ
 צְרָדָה וְיוֹסֵף בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם, וְעַד
 שְׁמַת יְהוּדָה בֶּן בְּבָא שְׁהִיוּ כָּל מַעֲשֵׂיו לְשֵׁם
 שְׁמַיִם, אֱלָא שְׁגַדֵּל בְּהֵמָה דְּקָה. כִּף הָיָה פַּעַם
 אַחַת, חָלָה, נִכְנַס רופא אֶצְלוֹ, אָמְרוּ לוֹ: אֵין
 לְךָ רְפוּאָה אֱלָא בְּחֵלֶב רוֹתַח. לִקַּח לוֹ עֵז
 וְקִשְׂרָה בְּכַרְעֵי הַמִּטָּה, וְהָיָה יוֹנֵק מִמֶּנָּה חֵלֶב
 רוֹתַח, שְׁהִיָּה גּוֹנַח, פַּעַם אַחַת בְּקִשְׁו חֻכְמִים
 לִכְנַס אֶצְלוֹ, אָמְרוּ: הֵיאֵךְ נִכְנַס אֶצְלוֹ?
 שְׁלִסְטִים עֲמוּ בְּפִתִּי! וְכִשְׁמַת, דְּקָדְקוּ
 חֻכְמִים בְּמַעֲשֵׂיו, וְלֹא מִצָּאוּ בּוֹ עוֹן, אֱלָא זֶה
 בְּלִבְד, אָף הוּא אָמַר בְּשַׁעַת מִיתָה: יוֹדַע אָנִי
 שְׂאִין בִּידֵי עוֹן אֱלָא זֶה בְּלִבְד - שְׁעַבְרַתִּי עַל
 דְּבָרֵי חֻבְרִי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל שְׁזוּרִי,
 מִבְּעַלֵּי בְתִים הָיוּ בֵּית אַבְא, וּמִפְּנֵי מָה חֻרַב?
 מִפְּנֵי שְׁדָּנוּ דִּינֵי מְמוֹנוֹת בְּאַחַד, וְשְׁגַדְלוּ
 בְּהֵמָה דְּקָה, אָף עַל פִּי כֵן חֻרַשׁ הָיָה לְנוּ
 סְמוּךְ לְעִיר, וְשָׂדֵה מִפְּסַקַת בֵּינוּ לְעִיר,
 שְׁבַהֲמָה נִכְנַסַת וְיוֹצֵא דְרָךְ עֲלֵיהָ.

רוּעָה שְׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה - אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ
 לְמַכּוֹר כֶּלֶן כְּאַחַד, אֱלָא מוֹכֵר וְהוֹלֵךְ עַל יָד
 עַל יָד, נִפְלוּ לוֹ חִזִּירִים וְכִלְבִּים בִּירוּשָׁה -
 אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְמַכּוֹר אוֹתָן כֶּלֶן כְּאַחַד,
 אֱלָא מוֹכֵר וְהוֹלֵךְ עַל יָד עַל יָד, נִדָּר לִקַּח לוֹ
 בֵּית וְלִקַּח לוֹ שְׂדֵה - אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ לִקַּח
 לוֹ מִיָד, אֱלָא עַד שִׁימְצָא אֶת הַהֶגְנוֹן לוֹ.
 מַעֲשָׂה בְּאַשָׁה אַחַת שְׁהָצֵר לָהּ בְּנָה, וְאָמְרָה:
 קוֹנֵם כָּל מִי שִׁישְׁלַח אֵלַי, אֵינִי מְחִזִּירָתוֹ,
 וְיָדַעוּ בָּהּ שְׁנֵי בְנֵי אָדָם שְׂאִינָן הַגּוֹנִים, קִפְצוּ
 עָלֶיהָ, וּבָא מַעֲשָׂה לְפָנֵי חֻכְמִים, וְאָמְרוּ: לֹא
 נִתְפָּוְנָה זֹו אֱלָא עַד שְׁתַּמְצָא אֶת הַהֶגְנוֹן לָהּ.

ח,ה כֶּשֶׁם שְׂאִין מְגַדְלִין בְּהֵמָה דְּקָה - כִּף אֵין
 מְגַדְלִין חִיָּה דְּקָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר
 אוֹמַר: מְגַדְלִין כִּלְבִּים, כּוּפְרִים, וְחִלְדוֹת
 הַסְּנַיאִין, וְחִתּוּלִין, וְהַקּוֹפּוֹת - דְּבָרִים
 הַמְּנַקִּין אֶת הַבֵּית, אָף עַל פִּי שְׁאִמְרוּ אֵין
 מְגַדְלִין כִּלְבִּים בִּישׁוּב - אֲבָל מְגַדְלִין
 בְּעִירוֹת הַסְּמוּכוֹת לְסָפֵר. בְּיָמִים קוֹשְׁרִים

אותן בשלשלאות של ברזל ומתירין אותן בלילות. רבי אלעזר אומר: המגדל כלבים כמגדל חזירין.

חו, צד אדם יוני שובך מתוך שלו. אימתי? בזמן שהושיבן כתקנתן. לא הושיבן כתקנתן - אסור בהן, ומתיר בגדוליהם. אבל צדין חיה ועוף מכל מקום, ואין נמנעין. בראשונה שהיו שבטים כתקנו, אמרו: אין אדם פורש חרמו ומעמיד ספינתו בתוך של חבירו, אבל צדין בחכים ובמכמורים בכל מקום ואין נמנעין, ובלבד שלא יפרש את הקלע ויעמיד את הספינה.

אין השבטים צדין דגים מימה של טבריה, מפני שהוא של נפתלי. ולא עוד, אלא שנותנין לו מלא חבל של חרם לדרומו של ים, שנאמר (דברים לג): "ים ודרום ירשה"; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבה אומר: "ים" - זה ימה של סוכני. "דרום" - זה ימה של טבריא. "ירשה" - זה ים הגדול. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תלושין שבמדבר - הרי הן של כל השבטים. ומחברין - הרי הן של אותו השבט.

וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אין לך כל שבט ושבט, שלא היה נוטל בהר ובשפלה ובנגב, וכן לפניהם, החתי והאמורי והכנעני והפריזי והחוי והיבوسی - ירדן שבארץ ישראל, שנאמר (הושע יג): "הירדן וגבול". ואומר (במדבר לד): "ומעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה ירדן שבירחו"; דברי רבי יהודה.

רבי שמעון בן יוחאי אומר: הרי הוא אומר (במדבר לה): "כי אתם עוברים את הירדן ארצה כנען", כיון שאתם עוברים את הירדן הרי אתם בארץ כנען. רבי אלעזר ברבי יוסי אומר: תחומי ארץ ישראל שבכתובים - נדונין כארץ ישראל.

25 ראשון Sunday	כד 24	נץ החמה _____ 6:16 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:36 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:43 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:52 נ"ך: ישעיה סב-טג תוספתא: בבא קמא ב	עלות השחר _____ 5:04 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:39 בבלי: כריתות ד ירושלמי: בכורים ה
26 שני Monday	כה 25	נץ החמה _____ 6:17 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:36 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:43 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:50 נ"ך: ישעיה סד-סה תוספתא: בבא קמא ג	עלות השחר _____ 5:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:38 בבלי: כריתות ה ירושלמי: בכורים ו
27 שלישי Tuesday	כו 26	נץ החמה _____ 6:18 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:37 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:43 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:49 נ"ך: ישעיה סו - ירמיה א תוספתא: בבא קמא ד	עלות השחר _____ 5:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:36 בבלי: כריתות ו ירושלמי: בכורים ז
28 רביעי Wednesday	כז 27	נץ החמה _____ 6:19 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:37 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:47 נ"ך: ירמיה ב-ג תוספתא: בבא קמא ה	עלות השחר _____ 5:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:35 בבלי: כריתות ז ירושלמי: בכורים ח
29 חמישי Thursday	כח 28	נץ החמה _____ 6:20 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:38 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:46 נ"ך: ירמיה ד-ה תוספתא: בבא קמא ו	יום כפור קטן עלות השחר _____ 5:08 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:33 בבלי: כריתות ח ירושלמי: בכורים ט
30 שישי Friday Candle Lighting 7:14 הדלקת הנרות	כט 29	נץ החמה _____ 6:21 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:38 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:44 נ"ך: ירמיה ו-ז תוספתא: בבא קמא ז	עלות השחר _____ 5:09 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:32 בבלי: כריתות ט ירושלמי: בכורים י
31 שב"ק Shabbos Shabbos Ends 8:42 זמן מוצש"ק	ל 30	Rosh Chodesh Elul נץ החמה _____ 6:22 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:38 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:42 נ"ך: ירמיה ח-ט תוספתא: בבא קמא ח	ראה, א' אדרש חודש אלול, פרק ה עלות השחר _____ 5:10 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:30 בבלי: כריתות י ירושלמי: בכורים יא

ווער עס ווייסט פון ארץ ישראל, ער האט שוין געשפירט דעם אמת'ן טעם פון ארץ ישראל, ער קען דערקענען אזיך איינעם אויב יענער איז געווען ביי אן אמת'ן צדיק אויף ראש השנה אדער נישט. (ספר המדות אות צדיק חלק ב' סימן כ"א)